

NO LUUKA YOTTINIRI LINJIILA ON NON

Hunorde

¹ Bay woodiino yimbe d'uudube, nangannoobe wallifagol fillayeeji fii piiji feyyunoodi hakkunde men,

² wano bee tawanoobe gila ka fudfoode yottinirnoo non e men, ben seeditorbe gite mun, wonti kurkantoobe daaluyee on,

³ min kadi mi taw no hawranimmi, yo Tawaafilu teddufo, tippude e koo ko mi tefi, mi fensiti gila ka fudfoode, weebitirangol on d'un bindudi rewruni,

⁴ fii no andiron pellital wongal ngal e nder d'ii jandeeji di jannadon.

Fii Fejninande Jibineede Yaayaa

⁵ Fewndo *Heroodu laaminoo diiwal *Yahuuda ngal, wooduno *yottinoowo sadaka wi'eteedo Zakariyaa'u jeyaado e mojobere oo wi'eteedo Abiyya. Sonna makko ko e lepol *Haaruuna jeyaa, on no wi'ee Elisabaatu.

⁶ Be didoo non ko be feewube yeeso Alla, awa kadi hibe jokkunoo yamirooje e sariyaaji Joomiraado on e baawo feloore.

⁷ Kono tawi be maraa bidfo, bay hari Elisabaatu wonaa jiidotofo, awa kadi mo kala e mabbe nawyii.

⁸ Tawi non e nder ko kanko Zakariyaa'u o gollaynoo golle yottingol sadakaaji ka Alla, d'un

ko fewndo ko mojobere makko nden ardinaa yottingol sadakaaji,

⁹ o tod'dorano urba tippude e naamuuji mabbe kambe yottinoobe sadaka ben naatugol ka nder juulirde Joomiraado on, fii ittugol sadaka urngallooji sunneteedi.

¹⁰ Fewndo on saa'i ittugol sadaka urngallooji, tawi jamaa on fow no juula ka yaasi.

¹¹ Ko fewndo on saa'i malaa'ikaajo Joomiraado on feenani mo, no darii ka jaamo ittirde sadaka urngallooji.

¹² Bay Zakariyaa'u yi'ii on malaa'ikaajo, o denyii, o huli.

¹³ Kono malaa'ikaajo on wi'i mo: «Wota a hulu, yo Zakariyaa'u, ko fii toraare maa nden jabaama. Sonna maa Elisabaatu jibinante boobo gorko, a innay on Yaayaa.

¹⁴ O wonane welo-welo e weltaare, awa kadi yimbe buy weltoray jibinegol makko,

¹⁵ sabu o wonay aaden mawdo yeeso Joomiraado on. O yaroytaa njaram mandilinaydan e kala ko caakinta. *Ruuhu Seniido on wonoyay e makko gila ka teege yumma makko,

¹⁶ awa kadi o artiroyay *Baniisra'iilayankeebe buy e laawol Joomiraado on, on Alla mabbe.

¹⁷ O yaaray yeeso Joomiraado on e nder ruuhu e doole wa Iiliya, fii no o artira berde baabi-raabe e telen-ma bibbe mun, o artira murtube ben e telen-ma faamu feewube ben, e fii no o ebbirana Joomiraado on jamaa hebulaniido mo.»

¹⁸ Zakariyaa'u wi'i malaa'ikaajo on: «Ko honno

dun henirantammi? Ko fii mi nawyii, awa beyngu an kadi wonii nayeejo.»

¹⁹ Malaa'ikaajo on jaabii mo: «Ko min woni Jibriilu, darotoodo takko Allaahu on. Ko mi imminaado fii yewtugol ma, humpite oo kibaaru moyyo.

²⁰ Jooni, a mbobiday, a waawataa wowlude doo e dun laataade, sabu a hoolaaki dii kongudi an laatoytoodi e saa'i happaado on.»

²¹ Tawi non jamaa on no habbi Zakariyaa'u, hibe jibii ko hondun neebini mo ka nder *juulirde mawnde ton.

²² Bay o yaltii, o waawaali be yewtude hay fus. Be ndaari, be tawi o feɗɗinanaama ka nder juulirde mawnde ton. O woni e ebbirangol be juude, o lutti mbobidude.

²³ Bay nalaade makko yottingol sadakaaji den timmii, o yiltitii ka suudu makko.

²⁴ Bay feyyii e dun, sonna makko Elisabaatu yetti reedu. O suuditii e nder lebbi jowi, himo wi'a:

²⁵ «E hino ko Joomiraado on wadanimmi kon,
o yeyyitike lan jooni,
o ittanii lan kaa hersa
ka mi wondunoo e hakkunde bee yimbe.»

Fii Feɗɗinannde Jibineede Iisaa

²⁶ Ka lewru jeegaburu, Allaahu on nuli oo malaa'ikaajo wi'eteedo Jibriilu e ndee saare Naasirata jeyaande e ngal diiwal Jaliilu

²⁷ haa e oo jiwo wi'eteedo Mariyama, mo gorko wi'eteedo Yuusufu jeyaado e bolondaa Daawuuda yami.

28 Malaa'ikaajo on naati ka on jiwo, wi'i: «Mi salminii ma, an oo yedfaado sulfu. Joomiraado on no wondi e maa.»

29 Ngol kongol jibi mo, o miiyii ko hondun e salminaango nii.

30 Malaa'ikaajo on wi'i mo: «Wota a hulu yo Mariyama, sabu a hebii sulfu immorde ka Allaahu on.

31 Awa a yettay reedu, jibinaa boobo gorko, innoyaa mo lisaa.

32 O wonay mawfo, o noddiree Gedal Jom Bural on. Allaahu Joomiraado on jonnoyay mo jullere laamu maama makko Daawuuda nden.

33 O laamoyto suudu Yaaquuba ndun haa poomaa, awa kadi laamu makko ngun lannataa.»

34 Mariyama wi'i malaa'ikaajo on: «E ko honno dun laatorta, bay mi andaali gorko?»

35 Malaa'ikaajo on jaabii mo, wi'i: «Ruuhu Seniifo on aray e maa, bawgal Jom Bural on duwirte^a dowdi mun ndin. Ko dun si boobo *seniifo heboyteedo on noddroyte *Bidfo Alla.

36 Jooni non, Elisabaatu oo musidfo maa ko sowiifo, o sowike kanko kadi e nder nayeewu makko boobo gorko. On wi'anoodo jiidotaako no e nder lewru jeegaburu mun

37 sabu alaa ko Allaahu on ronki.»

38 Onsay Mariyama wi'i: «Min ko mi kordfo Joomiraado on. Yo woniranan wano wiirudon non.» Onsay malaa'ikaajo on yahi.

Fii no Mariyama Humpitoroyi Elisabaatu

^a 1:35 1.35 Maa: «duhirte».

39 E nder den balde don, Mariyama immii no hepii yahugol e saare goo ka hoore pelle e nder ndii leydi bolondaa Yahuuda.

40 O naati ka suudu Zakariyaa'u, o salmini Elisabaatu.

41 No Elisabaatu nanirnoo salminaango Mariyama ngon, bid'do makko on memminii ka nder reedu makko, kanko Elisabaatu o heewi Ruuhu Seniido on,

42 o ewnii ko tiidi, o wi'i: «An ko a barkinaafo e hakkunde rewbe ben, awa kadi bid'do mo saawudaa on ko barkinaafo!

43 E ko honno mi newniranaa yo yumma Koohoojo an on seeno ka an.

44 No hito salminaango maa ngon naatirnoo ka noppi an, boobo mo mi saawi on memminii weltaare ka reedu an.

45 On hooliido ko Joomiraado on fodi dun kon ko laatotoofun, haray ko malaado!»

Beytol Mariyama ngol

46 Onsay Mariyama wi'i:

«Wonkii an kin no manta Joomiraado on.

47 Ruuhu an on no weltanii Allaahu on,
on Dandoowo lan,

48 bay o liiyii giide makko den e ndee lo'ere an
min oo kordo makko.

Ko dun wadi, gila hande kala jamaanu
aroyayngu

wi'oyay ko mi barkinaafo,

49 bay Jom Bawgal on wadani lan piiji mawnudi,
innde makko nden ko hormorteende.

50 Awa kadi yurmeende makko nden no layude
e hoore ben huloobe mo,
gila e jamaanu hebi e jamaanu.

- 51 O golliri doole jungo makko ngon golle mawde.
O saakiti ben wadube e berde mun miijooji
townitaare.
- 52 O jippini ben marbe doole ka julle mun laamu.
O towni lo'ube ben.
- 53 O harniri weelaabe ben piiji moyyi.
O radii aldube ben juude mehe.
- 54 O faabii *Isra'iila'en, ben jiyaabe makko.
O anditi fii yurmeende makko nden,
- 55 wano o fodirnoo maamaabe men ben
e Ibraahiima e jurriya mun on non haa
poomaa.»
- 56 Mariyama wondi don e Elisabaatu e nder lebbi
tati. Onsay o yiltitii ka makko.

Fii Jibineede Yaayaa

- 57 Bay hewtii ka Elisabaatu jibinta, o jibini
boobo gorko.
- 58 No kawtalbe makko ben e sibbe makko ben
humpitornoo nden yurmeende nde Joomiraado
on yedi mo, be weltodi e makko.
- 59 Ka jallal jeetatabal, be ari *sunningol
boobo on, be faalaa mo innitirde ben makko
Zakariyaa'u.
- 60 Kono yumma makko yetti haala kan, wi'i:
«Oo'o, ko Yaayaa o innetee!»
- 61 Be wi'i mo: «Hay gooto e musibbe maa ben
innaaka nden innde don!»
- 62 Be landori ben boobo on ebbirangol mo
juude fii andugol ko honno o innata boobo on.
- 63 Zakariyaa'u torii alluwal, o windi don: «Ko
Yaayaa o innetee.» Onsay be fow be naldfi.
- 64 Don kisan, o hetti hunduko makko kon e
denngal makko ngal, o wowli, o jarni Alla.

⁶⁵ Onsay yimbe kawtal ngal fow huli, awa kadi kodooli wondi ka hoore pelle Yahuuda dfin fow hollondiri fii kon ko wadi don.

⁶⁶ Kala nanudo dun mijii e bernde mun, wi'i: «Ko hondun oo boobo laatotoo?» Tawi bawgal Joomiraado on no wondi e makko.

Beytol Zakariyaa'u ngol

⁶⁷ Bay Zakariyaa'u ben boobo on heewii Ruuhu Seniido on, o woni e haalugol ko o longinaa, o wi'i:

⁶⁸ «Mantoore wonanii Joomiraado on, on Alla Isra'iila'en,
e nder ko o faabii o sotti jamaa makko on kon.

⁶⁹ O yedii en Dandoowo mawdo
e nder nduu suudu Daawuuda, on jiyaado makko

⁷⁰ wano o daalirnoo e kundule annabaabe makko
laabube ben
gila e duubi feyyunoodi,

⁷¹ hisingol en e juude aybe men e kala aɗube en.

⁷² Ko nii o yedfirnoo maamiraabe men ben yurmeende,
o anditi *ahadi makko seniindi ndin,

⁷³ dun ko woondoore nde o woondannoo ben men Ibraahiima nden

⁷⁴ fii jatingol en e juude aybe men ben e newnangol en rewugol mo e baawo kulol

⁷⁵ e nder laabal e peewal yeeso makko,
e nder ngurndan men dan fow.

⁷⁶ An-le oo boobo, a innete annabaajo Alla Jom Bural on,
sabu a hikkanto Joomiraado on yeeso fii moyyinangol mo laawi makko dfin,

- 77 fii no o andinira jamaa makko on wonde
ko yaafuyee junuubaaji mabbe dfin o yedirta
be kisiyee,
- 78 ko fii Alla men on ko heewudo yurmeende,
dun ko nden nde o imminirani en ndaygu
immorde ka dow
- 79 fii ndayginangol wonbe ka niwre ben
e ben joodiibe ka dowdi mayde
e fii ardagol en e laawol buttu.»
- 80 Paykun kun njandi, ruuhu makko on kadi tiidi.
Ko ka wulaa o daakinoo haa jande o feepannoo
*Banii-Isra'iila'en.

2

Fii Jibineede Iisaa (Mat. 1.18-25)

¹ E nder den balde don Awgustu lando mawdo
Roomu on yamiri winditagol laamateeri makko
ndin fow.

² Fewndo nden winditannde aranere, hari ko
Kiriniiyu woni ko halfinaa ardagol leydi Sirii
ndin.

³ Mo kala winditorayno ka saare mun.

⁴ Yuusufu kapun kadi iwri ka diiwal Jaliilu
e ndee saare Naasirata fii yahugol ka diiwal
Yahuuda, ka saare Daawuuda wi'eteende Bayti-
Lahiimi, bay hari ko o jeyaado e nder beynguure
Daawuuda nden, awa kadi ko e ndun suudu o
jeyaa,

⁵ fii no o winditodira e Mariyama on yamaado
makko, tawi on ko sowiido.

⁶ Fewndo be wonnoo don, saa'i ka Mariyama
jibinta hewti.

⁷ O firtii dikkuru makko ndun. O buumi mo e wudere, o wallini e nder kunnawal jamminirgal daabeeji, bay hari be hebaali werde ka suudu hofbe.

Fii Hakkunde Malaa'ikaabe ben e Ngaynaakoobe ben

⁸ Tawi e on jemma, no woodunoo e ngal diiwal don ngaynaakoobe daakinoobe fii aynugol gureeli mun din.

⁹ Malaa'ikaajo Joomiraado on feenani be, annoora Joomiraado on jalbini nokkuure ka be woni don. Be huli fota.

¹⁰ Kono malaa'ikaajo on wi'i be: «Wota on hulu, sabu mido fejninande on Kibaaru Moyyo mo welo-welo moolanaango wonanayngo jamaa on fow.

¹¹ Hande e ndee saare Daawuuda, on dapanaama ton Dandoowo, on-le ko *Almasiihu on, ko kanko woni Joomi on.

¹² Awa seedee mun, on taway boobo penu no buumaa e nder wudere, wallinaa e nder kunnawal.»

¹³ No o gaynirnoo wowlude dun, don kisan konu malaa'ikaabe moolanaangu tawti malaa'ikaajo on, no manta Allaahu on, hibe wi'a:

¹⁴ «Mangural wonanii Allaahu on ka kammu, buttu wonii e oo aduna, hakkunde ben be o wadani sulfu makko on!»

¹⁵ Bay malaa'ikaabe ben yentii, ngaynaakoobe ben wi'indiri: «Mahen Bayti-Lahiimi ndaaroyen ko wadi ton kon, dun ko koo ko Joomiraado on andini en fii mun!»

16 Be yahi heɓa, ɓe tawoyi Mariyama e Yu-usufu ton, tawi boobo penu on kadi no wallinaa ka nder kunnawal.

17 Bay ɓe yi'ii mo, ɓe fillitii ko ɓe wowlananoo kon fii on boobo.

18 Kala nanunoobe ko ben ngaynaakoobe yew-taynoo kon wontiri ɗun ɗalaw.

19 Mariyama mari ɗun fow ka ɓernde mun, maanditii fii miijitagol.

20 Ontuma ngaynaakoobe ben yilitii, hibe manta mawnina Allaahu on fii kala ko ɓe nanunoo e ko ɓe yi'i wano ɓe wowlirananoo non tigi.

21 Bay balde jeetati ɗen timmii, o sunni-naa o innaa Iisaa, innde nde malaa'ikaajo on toɗɗaninoo boobo on nden ado neene makko saawude mo.

Fii no Iisaa Weebitiraa Yeeso Joomiraado on

22 Bay jalaade fii labɓinagol maɓɓe ngol timmii, wano Sariya Muusaa on wiirunoo non, ɓe nabi boobo on *Yerusalaam fii weebitangol mo Joomiraado on,

23 (wano windori non ka Sariya Joomiraado on: «Kala boobo gorko afo on ka neene mun ko Joomiraado on jeyi.»),^b

24 e fii ittugol sadaka legetereeji ɗiɗi maa gabooji kecci ɗiɗi wano wiiranoo non ka Sariya Joomiraado on.

25 Tawi no woodunoo Yerusalaam gorko wi'eteedo Sim'uunu. On ko feewudo e kadi

^b **2:23** 2.23 Maa:«Kala boobo gorko afo on ka neene mun noddroyte laabuɗo Joomiraado on.» Egg. 13.2, 13.12 e Lew. 12.6

ko rewoowo Joomiraado on. Himo tijjaninoo *Isra'iila'en on Dandoowo, tawi kadi *Ruuhu Seniido on no e hoore makko.

²⁶ Ruuhu Seniido on feɽɽinanno mo wonde o maayataa ado o yi'ude Almasiihu Joomiraado on.

²⁷ Ruuhu Seniido on ardii mo haa ka *juulirde mawnde. Fewndo ko mawbe paykun kun addata kun, dɽun ko Iisaa, fii laatinangol kun aadaaji mabbe tippude e Sariya Muusaa on,

²⁸ kanko Sim'uunu o tambii paykun kun ka juude makko, o jarni Alla, o wi'i:

²⁹ «Jooni non, yaa an Joomiraado,
a accay jiyaado maa on maaya e nder buttu wano daalirannodaa mo non,

³⁰ sabu mi yi'irii gite an den kisiyee iwrufo e maa on,

³¹ mo moyyindaa yeeso jamaaji dɽin fow,

³² dɽun-le ko ndaygu hentinanayngu leyyi aduna on fow
e darja wonanayfo jamaa maa *Isra'iila on.»

³³ Ben makko e yumma makko ɽaldɽi fii ko wowlanoo fii makko kon.

³⁴ Sim'uunu du'anii be, wi'i Mariyama neene paykun kun: «Awa kun paykun wonoyay fii libugol wobbe, banta beya e nder leydi Isra'iila ndin e fii wonugol maande nde yimbe ben yeddata,

³⁵ e fii no mijooji berde buy feɽɽira. An kadi a hebay nguli bernde wa tufiraande kaafa.»

³⁶ Tawi no woodunoo dɽon kadi debbo haaloowo ko Alla longini dɽun wi'eteedo Hannatu, on ko gedal Fanu'iila, jeyaado e bolondaa Asiira, duubindo fota. On ko yeru

duubi jeefidi wondunoo e moodi mun gila curbayaagal makko.

³⁷ Ontuma o heynii haa o hebi duubi cappande jeetati e nay. E nder d'un kadi, o iwataano ka juulirde mawnde, himo duuminoo ton e rewugol Alla, hoora, toroo jemma e jalorma.

³⁸ On debbo hewti e on saa'i tigi, himo jarna Alla, himo wowlana kala tijjinoodo hisineede ndee saare Yerusalaam fii kun paykun.

³⁹ Bay Yuusufu e Mariyama wadfi ko Sariya Joomiraado on yamiri kon fow, be yiltitii ka saare mabbe Naasirata, d'un ko e nder Jaliilu.

⁴⁰ Tawi paykun kun no njandude tun tiida e nder ko kun heewata faamu kon. Awa kadi sulfu Alla on no e hoore makkun.

Fii Iisaa Paykun ka Juulirde Mawnde

⁴¹ Tawi mawbe Iisaa ben yahayno hitaande kala Yerusalaam fii *Juldeere Yawtaneede nden^C.

⁴² Bay kun hebii duubi sappoo e didi, be yaadi e makkun e nden juldeere wano woowiri non.

⁴³ Bay juldeere nden feyyii, mawbe paykun kun hooti, kono kapun paykun kun, d'un ko Iisaa, luttiti Yerusalaam, tawi mawbe makkun ben andaali.

⁴⁴ Bay hiibe sikka paykun kun no wondi e be be arduunoo ben, be yahi yeru jallal. Onsay be woni e dabbitugol kun e hakkunde sibbe mabbe ben e andindiraafe mabbe ben.

⁴⁵ Bay be yiitaali kun, be yiltitii Yerusalaam fii dabbitoygol kun.

⁴⁶ Balde tati baawo d'un, be tawoyi kun ka juulirde mawnde, hikun joodfi hakkunde

^C 2:41 2.41 Egg. 12

karamokoobe ben, hefitii be, e kadi hikun landotonoo be lande.

⁴⁷ Nanunooobe hikun yewta ben fow naldɪ sabu hakkille makkun dɛn e ko kun jaabotonoo kon.

⁴⁸ Bay mawbe makkun ben yi'ii kun, be naldɪ, neene makkun wi'i kun: «Boobo an, ko hondun wafandaa men dɛn? E hino dɛn fow min e ben maa meden dabɓitude ma e nder sokola!»

⁴⁹ Kun wi'i be: «Ko fii hondun dabɓitirton mi? Hari on andaa mido haani wonude ka suudu Ben an?»

⁵⁰ Kono kambe be faamaali ngol kongol ngol kun haalani be.

⁵¹ Ontuma kun yiltodi e mabbe Naasirata, kun yankinani be. Neene makkun mari dɛn piiji fow ka bernde mun maanditii.

⁵² Tawi kun paykun, dɛn ko Iisaa, no mawnude tun, faamu makko on kadi ko yeeso tun woni jaarude, himo beydoo tun welude Allaahu on e yimbe ben.

3

Fii Waaju Yaayaa ngun

(Mat. 3.1-12; Mrk. 1.1-8; Yhn. 1.19-28)

¹ Ka laamu Tibariiyu hebi duubi sappoo e jowi don, dɛn ko lando mawdo Roomu on, fewndo onsay hari ko Pilaatu Pontii woni lando diiwal Yahuuda ngal, tawi ko *Heroodu laamii diiwal Jaliilu ngal, tawi ko Filiipu miɓɓiraawo makko on kadi laamii dee leyde doo, dɛn ko Ituuriiya e Taraahuuniti, tawi ko Lisaaniyu laamii diiwal Abiliya ngal,

² fewndo Hannaana e Qayaafa wonnoo *yot-tinoobe mawbe sadaka, Allaahu on daalanno Yaayaa mo Zakariyaa'u ka wulaa.

³ Onsay Yaayaa yahi daande Yurdayniwol fow himo waajoo yimbe ben yo be aru be *lootee maande tuubuubuyee fii yo junuubaaji maβbe dīn yaafe

⁴ wano windori non ka deftere fii dīi kongudī annabi *Isaaya:

«Kaa hawa ko hawa ewnotooḍo ka wulaa, wi'a:

Moyyinee laawol Joomiraado on,
fewnon juri makko dīn.

⁵ Ayde den fow uddete,
pelle njane e tosooke den fow joltinee.

Date boyliiḍe den fewnee,
laawi kaanudī dīn newdīnee.

⁶ Kala nedḍanke yi'ay kisiyee iwruḍo ka Alla on.»^d

⁷ O wi'ayno dīn jamaaji araydī e makko fii *lootegol maande tuubuubuyee: «Ko onon yo iwḍi kuura! Ko hombo tindini on dogugol tikkere aroyaynde nden?

⁸ Awa yo kuudḍe mon den hollu wonde on tuubii. Hara on hooloraali wi'ugol wonde ko Ibraahiima woni maama mon, ko fii mi andinii on, Alla no waawi wattude ḍee kaaye ḍoo biβbe Ibraahiima.

⁹ Toode teenirde nden no waalii ka binde ledḍe. Kala leggal ngal rimataa biβbe moyyube, ngal soppete, ngal bugee ka yiite!»

¹⁰ Onsay yimbe ben landii mo: «Ko hondun men waḍata jooni?»

^d 3:6 3.6 Isa. 40.3-5

11 O jaabii be: «Kala mardo dolokkaaji dīdī yo sendodu dī e mo maraa. Kala jogiido kadi jaametee yo o warru wano non.»

12 Yantooḃe* sagalle ben ari e makko fii lootegol maande tuubuubuyee, be wi'i mo: «Karamoko, ko hondun men haani wafude?»

13 O wi'i be: «Wota on yantu toonin ko yamiradon kon.»

14 Suufaaḃe goo kadi landii mo: «Menen-le, ko hondun men haani wafude?»

O jaabii be: «Wota on jattu hay gooto kaalisi, wota on ittin hay gooto e hoore tooḃe, yo njoddi mon ndin yonu on.»

15 Tawi mo bee e maḃḃe no miijotonoo ka bernde mun si tawii wonaa Yaayaa woni *Almasiihu on, ko fii hari jamaa on no sabbinoo on.

16 Kanko Yaayaa o jaabii be, o wi'i: «Min, ko ndiyan mi woni on lootirde, kono burdo lan doole on, mo mi hewtaa hay firtugol boggi pade mun, no arude. On non ko *Ruuhu Seniido on e yiite o lootirta on.

17 Himo jogii feeteewo makko ngon ka jungo, ko o hentinira beted makko on, o mooba jaametee on ka beembal makko, o sunnira foron on yiite nge daanotaako.»

18 Tawi Yaayaa no feḃḃinanaynoo jamaa on Kibaaru Moyyo wondude e waajuuji heewudī.

19 Kono ḃay Yaayaa felii *Heroodu lando diiwal ngal, sabu ko on resi sonnaajo yumma-gooto mun on kon, dūn ko debbo wi'eteedo Heroodiia, wondude e kala bonnereeji dī o wadaynoo,

d 3:17 3.17 Maa: «gete».

²⁰ onsay Heroodu beyditiri d'un hendagol Yaayaa, soka mo.

Fii no Iisaa Lootiraa
(*Mat. 3.13-17; Mrk. 1.9-11*)

²¹ Fewndo ko jamaa on fow ari fii lootegol maande tuubuubuyee, Iisaa kadi lootoraa. Fewndo ko o du'otoo, kammu ngun udditii,

²² Ruuhu Seniifo on yetti mbaadi gabooru tippii e makko. Onsay hawa nanii ka kammu, no wi'a: «Ko an woni Bidfo an yidfaado on, mido weltor-maa.»

Fii Iwdi Iisaa ndin
(*Mat. 1.1-17*)

²³ Ko Iisaa fudfii waajaade, ko wa mo duubi cappande tati. Ko o tuumanoodo wonugol gedal Yuusufu, on bidfo Helii,

²⁴ mo Matsaata, mo Lewi, mo Malkii, mo Yannaa, mo Yuusufu,

²⁵ mo Mataasiyaa, mo Amuusa, mo Naahuuma, mo Haslii, mo Najji,

²⁶ mo Maasa, mo Mataasiyaa, mo Sim'ii, mo Yuusuka, mo Yahuuza,

²⁷ mo Yuuhanna, mo Reesa, mo Zarubaabila, mo Sa'alti'iila, mo Neerii,

²⁸ mo Malkii, mo Addii, mo Qusaama, mo Almudaama, mo Iiri,

²⁹ mo Yuusii, mo Aliyaasaru, mo Yuriima, mo Matsaata, mo Lewi,

³⁰ mo Sim'uunu, mo Yahuuda, mo Yuusufa, mo Yuunaana, mo Alyaqiima,

³¹ mo Malayaa, mo Maynaana, mo Mataasa, mo Naasaana, mo Daawuuda,

³² mo Yassaa'u, mo Obiida, mo Bo'aaza, mo Salmaana, mo Nahasuuna,

³³ mo Ammiina-Daaba, mo Adumiina, mo Arnii, mo Hasruunu, mo Faarisa, mo Yahuuda,

³⁴ mo Yaaquuba, mo Issaaqa, mo Ibraahiima, mo Taaraha, mo Naahuura,

³⁵ mo Seruuja, mo Ra'uwa, mo Faalaja, mo Aabira, mo Saalaha,

³⁶ mo Kiinaana, mo Arfaksaada, mo Saama, mo Nuuhu, mo Laamaka,

³⁷ mo Matuusaalaha, mo Hanuuka, mo Yaarada, mo Mahalaliila, mo Kiinaana,

³⁸ mo Anuusa, mo Siita, mo *Aadama, mo Allaahu on.

4

Fii no Ibuliisa Ndarndori Iisaa (*Mat. 4.1-11; Mrk. 1.12-13*)

¹ Iisaa iwi Yurdayniwol no heewi *Ruuhu Seniido on. Ruuhu on nawri mo ka wulaa.

² Ko ton Ibuliisa ndarndii mo fodde balde cappande nay. O naamaali hay fus e nder den balde don fow. Bawto dun o weelaa.

³ Onsay Ibuliisa wi'i mo: «Si tawii ko a *Bidfo Alla, yamir ndee hayre yo nde wontu naametee.»

⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i: «No windii wondema: <Nedfo hinaa naametee tun wuurirta.> »^e

⁵ Onsay Ibuliisa nabi mo ka furi toowude, o holli mo laamateeriiji aduna on fow yeru hinyaango yiitere.

⁶ O wi'i mo: «Mi jonnete laamu e hoore majji di fow wondude e darja majji on, bay

^e 4:4 4.4 Yaj. 8.3

mi jonnanooma di, awa-le mi okkay di mo mi faalanaa woo.

⁷ Si tawii a sujjanii lan, dii fow wontante.»

⁸ Iisaa jaabii mo, wi'i: «No windii wondema: <Ko Alla Joomiraado maa on sujjantaa, rewaa mo kanko tun.> »f

⁹ Ibuliisa nawri mo kadi Yerusalaam, jodfinoyi mo ka hoore warpakere *juulirde mawnde, o wi'i mo: «Si tawii ko a Bidfo Alla, hocco don, cikkodaa ka leydi,

¹⁰ ko fii no windii wondema: <O yamiray malaa'ikaabe makko ben fii maa, yo be reene,

¹¹ awa kadi be tamborte juude maabe den fii wota koyngal maa ngal feggo e hayre.> »g

¹² Iisaa jaabii mo, wi'i: «No windii wondema: <Wota a ndarndo Joomiraado on, on Alla maa.> »h

¹³ Bay Ibuliisa lannii mo ndarndaade e dii dfo fow, o pottitii mo haa o ebba feere goo.

Fii Golle Iisaa den Jaliilu

(Mat. 4.12-17; Mrk. 1.14-15)

¹⁴ Iisaa yiltodi e bawgal Ruuhu Allaahu on ka diiwal Jaliilu. Fii makko andii e nokkeeli heedudi don din fow.

¹⁵ O jannayno ka juulirde maabe. Yimbe ben fow manti mo.

¹⁶ O yahi Naasirata ka o ne'aa don. E *jalaande fowteteende nden, dun ko asewe, o naati ka juulirde wano o woowiri non. O immii fii jangugol.

f 4:8 4.8 Yaj. 6.13 g 4:11 4.11 Zab. 91.11-12 h 4:12 4.12 Yaj. 6.16

17 O jonnaa deftere annabi Isaaya nden, o udditi nde, o hawrondiri e cortewol ka dundoo windii:

18 «Ruuhu Joomiraado on no e hoore an, sabu ko min woni Subaado on fii fejjinangol miskinbe ben Kibaaru Moyyo on.

O nelii lan fii hollitugol nangaabe ben hettugol hoore mun, hollita bumbe ben hettugol giide mun den, hollita njaggaafe ben kadi hettugol hoore mun,

19 e fii humpitugol on ndee hitaande nde Joomiraado on wadi moyyere mun nden e mun.»ⁱ

20 Ontuma o nobbi deftere nden, o jonni nde wallitoodo on, o jottii. Tawi yimbe ben fow ka nder juulirde no punnii mo.

21 Onsay o wi'i be: «Oo daaluyee mo nanirdon noppi mon din laatike hande.»

22 Fow seeditanii mo, njaldidi e din kongudi makko moyyi di o yewtaynoo, hiibe wi'a: «Wonaa bidfo Yuusufu on nii?»

23 Iisaa wi'i be: «Midfo andi on wowlanay lan ngol tindol doo: Nawndoowo, jawndu hoore maa tigi. Kala ko men nani wadii Kafernahuum, wafu dun kadi ka leydi maa doo.»

24 O wi'i be kadi: «Mi wowlanay on haqiiqa, annabaajo hay e gooto teddinaaka ka leydi mun.

25 E hino goonga ko mi woni on wowlande: E fewndo jamaanu liliya, hari keynguube buy no woodi e nder leydi Isra'iila. Ko fewndo onsay

ⁱ 4:19 4.19 Isa. 61.1-2

wonnoo duubi tati e lebbi jeegoo kammu ngun no uddii ndiyan dan tobbaali, heege tiidunge wadi e leydi ndin fow,

²⁶ kono hari Iliiya nulaaka e hay gooto e ben keynguube, si hinaa e debbo keynguujoo mo Sarfati, d'un ko e nder leydi Siduuna.

²⁷ Tawi kadi e fewndo jamaanu annabi Iliyaasa, be d'amajan buy no leydi Isra'iila, kono hari hay gooto e mabbe sellinaaka, si hinaa oo Siriyankoojo wi'eteedo Na'amaana.»

²⁸ Bay be nani d'ii kongudi makko, wonnoobe ka nder juulirde ben fow tikki.

²⁹ Be immii, be dupiri mo ka baawo saare, be nabi mo haa ka fello ngon yellitii don fii bugagol mo ley. Tawi nden saare ko e falo ngon fello darna.

³⁰ Kono o ukkitii hakkunde mabbe, o feyyi, o yahi.

Fii no Iisaa Ra'ori Jinna, Nawndiri Nabbeeli Buy

(Mrk. 1.21-28)

³¹ Iisaa yahi Kafernahuum, nden saare ko jeyaande e diiwal Jaliilu, himo janna e palaande fowteteende nden, d'un ko aseweere nden.

³² Ko o jannaynoo kon njaldini jamaa on, sabu himo wowliraynoo bawgal.

³³ Tawi no ka nder juulirde ton neddo mo jinnawii bonngii nangi, on sonki, wi'i:

³⁴ «Hey, ko hondun faalanadfaa men, an Iisaa oo jeyaado Naasirata? Hara ko mulugol men arandfaa? Min mido andi ko hombo wonu-maa, ko a *Seniidoo mo Alla!»

³⁵ Onsay Iisaa yamiri ngii, wi'i: «Fanku, yaltaa e oo nedfo!» Jinnawii ngin libi mo hakkunde mabbe, ngii yalti e makko, ngii barminaali mo.

³⁶ Fow njalɗi, no wi'indira: «E ko hondun woni ngol kongol? Oo no yamira jinnaaji bondi ɗin e hoore doole e bawgal, ɗi yalta!»

³⁷ Kibaaru fii makko lolli e nokkeeli heedudɗi ɗon ɗin fow.

³⁸ Bay o iwii ka juulirde, o yahi ka galle Sim'uunu. Tawi esiraawo Sim'uunu suddiɗo on no nawni nawnaare nguli-bandu tiɗfuki. Be torii mo kanko Iisaa ballal.

³⁹ O uggini e hoore makko, o yamiri nawnaare nden, nde yalti e makko. Don kisan on immii, o woni e kurkanagol be.

⁴⁰ Bay naange ngen mutii, kala marnoobe jawɗo noone jaw fow, be addi be e makko. O *fawi juude makko ɗen e hoore mo kala e mabbe, o sellini be.

⁴¹ Tawi kadi jinnaaji no yaltude e buy e mabbe, hara hiɗi sonka, wi'a: «Ko an woni Bidfo Alla on!» Kono o tonani ɗi, o salii ɗi wowla, bay hari hiɗi andi ko kanko woni *Almasiihu on.

⁴² No weetirnoo bimbi, Iisaa yalti yaari e nokkuure wulɗinnde. Jamaaji ɗin woni e ɗabbitugol mo, be ari haa e makko. Be faalaa mo tongude ɗon, hara o accaali be ɗon.

⁴³ Kono o wi'i be: «Bee mi feppinana deya ca'e kadi Kibaaru Moyyo on, ɗun ko kibaaru fii *laamu Alla ngun, sabu ko fii ɗun mi neliraa.»

⁴⁴ Onsay o woni e waajagol ka juulirde diiwal Yahuuda.

5

*Fii Taalibaabe be Iisaa Adii Noddude ben
(Mat. 4.18-22; Mrk. 1.16-20)*

¹ Nande goo, tawi Iisaa no e daande nduu *Weendu Jaani-Saarata. Tawi jamaa no dupindira e fee makko fii hedagol daaluyee Allaahu on.

² O haynii laakoy dīfoy ka sera weendu, tawi yungoobe ben no jippii fii lootugol *jalaaji mabbe dīn.

³ O yawi e gokkun e koy laakoy, dūn hawrondiri e kun Sim'uunu kun, o yamiri ondon woddingol be pence on seeda. Ontuma o joodii e nder makkun, o woni e jannugol jamaa on.

⁴ Bay o gaynii jannude, o wi'i Sim'uunu: «Nawru laakun kun ka luggi don, bugodon jalaaji mon dīn, nangan liyyi.»

⁵ Sim'uunu jaabii mo: «Jom amen, oo jemma feyyudo doo fow meden yungude, men hebaali hay fus. Kono sabu ko maakudon kon, mi bugoto jalaaji dīn.»

⁶ Bay be wadīi dūn, be nangi liyyi dūududī, benii jalaaji mabbe dīn fuddii tayude.

⁷ Onsay be baayi beya wondifbe mabbe wonbe e kuma laakun fii ko ara wallitoo be. Ben ari be hebbini laakoy koy dīfoy non, haa koy faalaa mutude.

⁸ Bay Sim'uunu Petruusu yi'ii dūn, o yani e ley koyde Iisaa, o wi'i: «Koohoojo an, wodдитеe lan, sabu min ko mi junuubankejo!»

⁹ Nalaw hefi mo, hebidi mo e be o wondunoo ben fow, sabu ngol nangugol dīn liyyi.

10 Ko wano non kadi Yaaquuba e Yuhanna bee bibbe Zabadii wondibbe Sim'uunu naldirnoo.

Onsay Iisaa wi'i Sim'uunu: «Wota a hulu, gila jooni a wonay yungoowo yimbe.»

11 Onsay be artiri laakoy koy ka pencen, be acci fow don, be jokki mo.

Fii no Iisaa Nawndiri mo Damajan

(Mat. 8.1-4; Mrk. 1.40-45)

12 Tawi Iisaa no e saare goo. Onsay mo damajan heewi e bandu mun yi'i mo, ari yani yeeso makko. O jeeji mo, o wi'i: «Koohoojo, si hidon faalaa, hidon waawi lan sellinde, mi laaba!»

13 Iisaa fonti jungo mun ngon, meemi mo, wi'i: «Mido faalaa, laato selludo laabaa.» Don kisan damajan dan yalti e makko.

14 Onsay o wi'i mo: «Wota a wowlan dun hay gooto. Kono non a yahay hollitoyodaa *yottinoowo sadaka on, ittaa sadaka fii ko labbinadaa kon wano Muusaa yamiri non fii yo dun wonan be seede.»

15 Kono tawi innde makko nden no furtude lollude, jamaaji buy moobii fii jentagol mo e fii jawndegol nabbeeli mabbe,

16 kono tawi Iisaa no woowunoo pottitaade ka weddii, toroo Alla.

Fii no Iisaa Imminiri Maaya-Banduujo

(Mat. 9.1-8; Mrk. 2.1-12)

17 Nande goo tawi Iisaa no jannude. Hari *Fariisiyaabe e jannoobe fii Sariya on no joodii don, hibe iwri e kodooli diiwal Jaliilu ngal fow e diiwal Yahuuda ngal e ka saare Yerusalaam.

Tawi bawgal Joomiraado on no wondi e makko no o jawndira.

¹⁸ Tawi kadi wobbe arii no rondii jukkudo e boggi-dimbordi. Hibe dabba fii no be naadira mo ka nder suudu, be wallina mo yeeso Iisaa.

¹⁹ Bay be hebaali ka be naadira mo sabu duudugol jamaa on, be yawdi e makko ka hoore suudu, be tufi ton yolnde, be tippindini mo e boggi-dimbordi din e hakkunde jamaa on yeeso Iisaa.

²⁰ Bay Iisaa yi'ii gomdinal mabbe ngal, o wi'i: «Musidfo, junuubaaji maa din yaafaama.»

²¹ Onsay Fariisiyaabe ben e jannoobe fii Sariya on woni e wi'indirgol: «Ko hombo woni oo hoynoowo? Ko hombo waawi yaafaade junuubu ko wonaa Alla?»

²² Iisaa andi din miijooji mabbe, o wi'i: «Ko hondun miijantodon fun ka berde mon?»

²³ Enee, hakkunde wi'ugol <junuubaaji maa din yaafaama> e <immo yahaa>, ko hondun e dii doo furi weebude?»

²⁴ O wi'i kadi: «Fii no andiron wonde *Bii-Aaden on no mari bawgal ka aduna doo fii yaafagol junuubaaji», o wi'i jukkudo on: «Immo yettaa boggi-dimbordi maa din, hootaa ka maa.»

²⁵ On immii don kisan e tawnde mabbe, o yetti boggi-dimbordi makko din, o hooti ka makko, himo manta Alla.

²⁶ Kaawee hebi be fow, be manti Alla, be huli fota, hibe wi'a: «Hande men yi'ii huunde hawniinde!»

*Fii no Matta Jokkiri Iisaa
(Mat. 9.9-13; Mrk. 2.13-17)*

27 Bawto dfun, Iisaa yalti. Ko o yahata, o yi'i yantoowo sagalle wi'eteedo Lewi no joodii ka yantirde sagalle. O wi'i: «Aru jokkaa mi!»

28 Lewi acci d'fon ko o joginoo kon fow, o immii, o jokki mo.

29 Lewi wadani mo caatal mawngal ka mun, yimbe buy yantoobe sagalle wondude e yimbe goo joododi e mabbe.

30 Fariisiyaabe ben e jannooƙe fii Sariya on jeyaabe e fedde mabbe nden ɲuni taalibaabe Iisaa ben, ƙe wi'i ƙe: «E ko fii hondun naamidanton, yaridon e junuubankeefe ben e yantoobe sagalle ben?»

31 Iisaa jaabii ƙe, wi'i: «Hinaa sellube ƙen hatonjini e pawndoowo, kono ko pawbe ƙen.

32 Min, wonaa noddugol feewube ƙen mi arani, kono ko junuubankeefe ƙen fii yo ƙe tuubu.»

Landal fii Hoorugol

(Mat. 9.14-17; Mrk. 2.18-22)

33 Onsay wobbe wi'i mo kanko Iisaa: «Taalibaabe Yaayaa ƙen e taalibaabe Fariisiyaabe ƙen kapun hooray, juula soono woo. An-le, ƙe maa ƙen no paamude, yara!»

34 Iisaa jaabii ƙe wi'i: «Taw si on waaway hoorinde njaatigiibe jom jomba nande peera on, hara himo wondi e mabbe?»

35 Aray e saa'i nde jom jomba pottinaa e hakkunde mabbe, onsay e d'fen balde d'fon ƙe hooray.»

36 O haalani ƙe ngal misal d'foo, o wi'i: «Hay gooto yettataa ceelol bagi keso, walkira dolokke

kidfo. Si hinaa dñun, haray ontigi bonnii kesun dñun, walkere nden kadi yaadataa e kidfdun dñun.

³⁷ Hay gooto loowataa njaram *wiiju kesan e nder bootooji guri kidfi. Si hinaa dñun, dñan njaram kesan wonay sabu ko feeri dñin guri, njaram dñan hibba, bootooji guri dñin kadi bona.

³⁸ Kono njaram kesan ko e nder bootooji guri kesi loowetee.

³⁹ Kala yarudo njaram kidfdan faaletaa ke njaram kesan, ko fii o wi'ay: «Ko kidfdan dñan buri welude.» »

6

Landal fii Nalaande Fowteteende nden

(Mat. 12.1-8; Mrk. 2.23-28)

¹ E aseweere goo, dñun ko *nalaande fowteteende nden, hari Iisaa no rewude e gese ngawri, taalibaabe makko ben no woocora cawti dñen gese, worsa fi, naama.

² Fariisiyaabe* goo wi'i: «Ko hondun wadanton koo ko dagaaki e nalaande fowteteende nden?»

³ Kono Iisaa jaabii be, wi'i: «Hara on jangaali ko Daawuuda wadunoo kon fewndo o weelaa, kanko e yimbe wondunoobe e makko ben?»

⁴ O naati ka nder suudu Alla, o yetti bireediije weebitaade fii sadaka dñen, o naami ko dagani-noo *yottinoobe sadaka ben tun kon, o okkori kadi wondube e makko ben.»

⁵ Onsay o wi'i: «Ko *Bii-Aaden on woni jom nalaande fowteteende nden.»

Fii no Iisaa Selliniri Maaya-Jungoojo

(Mat. 12.9-14; Mrk. 3.1-6)

⁶ E aseweere goo, Iisaa naati ka juulirde, o woni e jannugol. Tawi godɗo no nder ton mo jungo mun jaamo maayi.

⁷ Nde tawnoo jannooɓe fii Sariya on ben e Fariisiyaabe ben no faalaa hebude ko ɓe lamitora, ɓe tooɗa Iisaa, tawi hiɓe ndaara si o jawnday e asewe, ɗun ko palaande fowteteende nden.

⁸ Kono tawi Iisaa no andunoo ɗin miijooji maɓɓe. Onsay o wi'i maaya-jungoojo on: «Immo daroɗaa ka hakkunde ɗoo.» On immii, darii.

⁹ Onsay Iisaa wi'i ɓe: «Mi landike on, hara no dagii ka godɗo wada ko moyyi maa ko boni, danda wonkii maa wona sabu makki e aseweere?»

¹⁰ Onsay o ndaari ɓe fow, o wi'i on nedɗo: «Fontu jungo maa ngon.» On fonti ngo, jungo makko ngon selli.

¹¹ Dun tikkini Fariisiyaabe ben e jannooɓe fii Sariya on ben fota, ɓe woni e yeddondirgol ko hondun ɓe wadata Iisaa.

*Fii no Iisaa Subori Sahaabaabe mun ben
(Mat. 10.1-4; Mrk. 3.13-19)*

¹² E nder ɗen balɗe ɗon, Iisaa yaari ka fello fii toragol Alla, o waali toraade.

¹³ Bay weetii, o noddi taalibaabe makko ben, o subii sappoo e ɗiɗo e maɓɓe, o toɗɗii ɓe *sahaabaabe:

¹⁴ ɗun ko Sim'uunu, on mo o jammi Petruusu, e Andaraawu neene-gooto Sim'uunu on, e Yaaquuba e Yuuhanna e Filiipu e Bartolomaawu

¹⁵ e Matta e Tooma e Yaaquuba mo Alfaa e Sim'uunu tawdaaɗo e fedde *Zelotiibe ben,

¹⁶ e Yahuuda mo Yaaquuba e Yudaasi Iskariiyu, janfoytoodo mo on.

Fii Waaju ngun ka hoore Fello
(*Mat. 4.23-25; Mrk. 3.7-11*)

¹⁷ Iisaa jippodi e ben taalibaabe be o subii, o darii e nokkuure ndeylere ka falo. Tawi taalibaabe makko duudube no e nden nokkuure, wondude e jamaa moolanaado iwrufo e cende den fow e dii banjeeji Tiiri e Siduuna ka daande baharu.

¹⁸ Ben ko arnoobe hedagol mo e fii jawndegol jabbeeli mun. Be jinna tampinnoo ben sellinaa.

¹⁹ Awa kadi mo kala e mabbe no faalanoo mo meemude, bay himo wondunoo e bawgal jawndaynoongal be fow.

²⁰ O banti gite makko den, o ndaari taalibaabe ben, o wi'i:

«On malii yo onon miskinbe,
bay *laamu Alla ngun ko onon wonani.

²¹ On malii yo onon weelaabe fewndo doo,
bay on harnoyte.

On malii yo onon wulloobe fewndo doo,
bay on weltoyto.

²² On wonay malaabe nde yimbe ben api on
e nde be radii on, be yenni on,
be piddini inde mon den sabu Bii-Aaden on.

²³ Nden pande, weltee, jjonon welo-welo,
bay hidon maranaa njoddi mawndi ka
kammu,
ko fii ko nii kadi mawbe mabbe ben war-
raynoo annabaabe ben.

²⁴ Kono bone wonanii on onon aldufe ben,

bay on hendike neweende ko mon kon!

²⁵ Bone wonanii on onon bee haarube jooni,
bay on weeloyte.

Bone wonanii on onon bee jaloobe hande,
bay on yoomoyay wullon.

²⁶ Bone wonanii on nde yimbe ben fow wowli on
ko moyyi,
bay ko non mawbe maɓbe ben wowliraynoo
fii bee waditiibe annabaabe.»

Fii Yidugol Aybe mun

²⁷ «Kono min mi wi'ay on yo onon bee hediiibe
lan: Yidee aybe mon ben, moyyodon e aɗube on
ben,

²⁸ du'anodon huɗoobe on ben, toranodon
tampinoobe on ben.

²⁹ Mo bantike ma e waɓbugo, tudan mo ngoya
kadi. Mo jattii ma waramba, wota a haɗu mo
yettude fokiya on kadi.

³⁰ Okkor kala toriido ma, hara kadi a yantaali
ko maa kon e juude jattube ma ben.

³¹ Wadanee yimbe ben wano faaliradon yo be
wadfan on non.

³² «Si on yidii yidube on ben, haray ko
moyyere honde heboyton? Ko fii hay junuuban-
keebe ben no yidi yidube be ben.

³³ Si on moyyike e moyyiibe e mo'on ben,
haray ko moyyere honde heboyton? Hay
junuubanke'en ko non warrata.

³⁴ Si on jawlii be tanyinidon yobitay on
ben, haray ko moyyere honde heboyton? Hay
junuubanke'en jawlindiray fii yo be yobitindir.

³⁵ Kono yiddee aybe mon ben, wadanon be ko moyyi, nawlon be hara on habbaaki yobiteede. Dun on heboyay njoddi mawndi, wonoyon kadi bibbe Jom Bural on, sabu himo moyyani dullube ben e bonbe ben.

³⁶ Wonee yurmeteebe wano Baaba mon Jom Bural on woniri Yurmeteedo non.»

Fii Naawitagol (Mat. 7.1-5)

³⁷ «Wota on naawu, dun on naawetaake. Wota on felu, dun on feletaake. Yaafee, dun on yaafoyte.

³⁸ Okkee, dun on okkorte. On etirante sariyaare yeddfunde, timmunde, yeyaande haa juuri, wadanedon ka jiifaaji mon. Ko fii ko sariyaare nde etirdon nden etirantedon.»

³⁹ O wowlani be ngal misal doo, o wi'i: «Hara bundo no waawi dowude bundo? Hara be didoo non be yanidaali e nder ngayka?

⁴⁰ Taalibaajo buraa karamoko mun. Kono kala taalibaajo eltiido wa'ay wa karamoko mun.

⁴¹ «Ko honno yiirataa lojol wongol ka yiitere musidfo maa on, hara a yi'aali falimawal wongal ka yiitere maa ngal?

⁴² Ko honno wawrataa wi'ude musidfo maa: «Musidfo, accu mi ittane lojol ngol ka yiitere maa», hara an, a wattanaali yiila e falimawal wongal ka yiitere maa ngal? Ko an yo faasiqiijo, ittu taho falimawal wongal ka yiitere maa ngal, onsay non a yi'ay no ittiranaa musidfo maa on lojol wongol ka yiitere makko ngol.»

Misal Yettaangal e Leggal e Bibbe Mun
(*Mat. 7.16-20, 12.33-35*)

⁴³ «Leggal moyyal rimataa bibbe bonbe, wano non kadi leggal bongal rimataa bibbe moyyube.

⁴⁴ Leggal kala no anditiree bibbe mun: ko fii on ittataa yibbe e bulle-kopon, wano non kadi on ittataa sungalaj e bulle-bete.

⁴⁵ Neddo moyyo on yaltinay moyyere ka moyyuki bernde mun, neddo bondo on kadi yaltina bonki ka bonki mun, ko fii ko ko heewi e bernde woo hunduko wowlata.»

Fii Ninnugol Waajuuji dɪn
(*Mat. 7.24-27*)

⁴⁶ «Ko fii hondun noddanton mi <Koohoojo, Koohoojo>, hara on wadɔataa ko mi wi'i on kon?

⁴⁷ Kala neddo ardo e an, nani waajuuji an dɪn huutori dɪ, mi hollay on no on wa'i.

⁴⁸ On no wa'i wa darnudo suudu. Hara o jasu gaawol luggungol haa e fetere, o fuddii don mahude. Nde waamere nden wadi, ndiyan dan ari e suudu ndun, dan waawataa ndu dillinde, ko fii daroodi mayru on no tiidi.

⁴⁹ Kono kala nanudo kongudi an dɪn, huutoraali dɪ, on no wa'i wa darnudo suudu ndu jasanaaka gaawol. Ilol ndiyan dan hawri e mayru tun, ndu yani kisan, fii mayru on mula few.»

7

Fii Kurkaadu Suufaajo on
(*Mat. 8.5-13; Yhn. 4.46-54*)

j 6:44 6.44 Maa: «sumbala».

¹ Bay o gaynii waajaade jamaa heditiido mo on, o naati Kafernahuum.

² Tawi hooreejo suufaabe teemedere no mari kurkaadu ndu o yidunoo, hari ndun no nawni haa moggo mayde.

³ Bay o nanii fii Iisaa, o nuli mawbe *Yahu-udiyankeebe goo e makko fii toragol mo arugol jawndana mo ndun kurkaadu makko.

⁴ Bay be arii be tawii Iisaa, be jeeji mo be multi, be wi'i: «Himo handi e wadaneede dun,

⁵ ko fii himo yidi lepol men ngol, awa-le kadi ko kanko darni juulirde amen nden.»

⁶ Iisaa yaadi e mabbe.

Bay o battike suudu hooreejo suufaabe ben, on suufaajo nuli yibbe mun goo e Iisaa ko wi'a mo: «Koohoojo, wota on tampentino, sabu mi foddaa e mo'on ka suudu an.

⁷ Ko dun wadi si min tigi mi foddaa e arugol haa ka mon. Kono maakee tun kongol gootol, kurkaadu an ndun ndikkay.

⁸ Ko fii min tigi ko mi wondo e ley kongol hooreebe goo, min kadi mido mari suufaabe wonbe e ley kongol an. Si mi wi'ii goddo e ben <yahu>, o yahay. Si mi wi'ii oya on <aru>, o aray. Awa kadi si mi wi'ii kurkaadu an ndun <wadu dun>, ndu waday.»

⁹ Bay Iisaa nanii din kongudi makko, o naldi, o fewti e jamaa jokkudo mo on, o wi'i be: «Mi andinii on, hay ka *Isra'iila'en mi yi'aali neddo gomdinirido wa oo.»

¹⁰ Bay nulanoobe ben yiltitike ka suudu, be tawti kurkaadu nawnunoonda ndun ndikkii.

Fii no Biddo Keynguujo on Wurnitiraa

11 E nder den balde don, Iisaa yahi e saare wi'eteende Naa'ina, taalibaabe makko ben wondude e jamaa duududo yaadi e makko.

12 Ko o hewtaynoo ka naatirgal saare, o fotti e rondiibe furee, hari on furee ko bid'ɔo bajjo ka neene mun, tawi kadi neene makko ko keynguujjo. Tawi jamaa duududo e nden saare no wondi e on debbo.

13 Bay Koohoojo on yi'ii on keynguujjo, o yurmaa mo, o wi'i mo: «Wota a wullu!»

14 O badii furee on, o *fawi jungo makko ngon e hoore goyki kin, rondiibe furee on dartii, o wi'i: «Suka, mi yamirii ma yo a immo!»

15 Onsay mayɔo on immii joodii, o fuddii yewtude. Iisaa jonniti mo yumma makko.

16 Be fow be huli, be manti Alla, be wi'i: «Annabaajo keldudo feenii e fewndo men. Al-laahu on arii faabagol yimbe mun ben!»

17 Fii ngal kuugal makko lolli e diiwal Yahuuda ngal haa e banjeeji heedufi don din fow.

Fii Lande Yaayaa den

(Mat. 11.2-19)

18 Taalibaabe Yaayaa ben humpiti mo kanko Yaayaa kon ko wadi fow.

19 Yaayaa noddi dido e taalibaabe mun ben, o immini be e Koohoojo on yo be lando mo: «Taw si ko onon woni haanudo arude on, kaa hara yo men habbo godɔo goo?»

20 Bay ben imminaabe hewtii, be wi'i Iisaa: «Ko Yaayaa *lootoowo maande tuubuubuyee on immini men haa e mon fii landagol on si ko onon

woni haanudo arude on, kaa hara yo men habbo goddo goo?»

²¹ Ko e on saa'i mo be hewti e mun tigi, Iisaa sellini jawbe e jukkube buy e jinnaabe, o wuntini kadi bumbe buy.

²² Ontuma o jaabii ben be Yaayaa immini, o wi'i be: «Yahee fillitanodon Yaayaa ko yi'udon kon e ko nanudon kon wonde, bumbe ben yi'ii, boofoo be ben yahii, be damajan ben sellinaama, be laabii, pahidube ben nanii, maybe no im-mintineede, Kibaaru Moyyo on no feppinaneede miskinbe ben.

²³ Kala mo feggaaki e an ko malaado.^k

²⁴ Bay ben be Yaayaa nelunoo yiltitike, onsay Iisaa fudfii yewtude jamaa on fii Yaayaa, o landii be dundoo, o wi'i: «Ko hondun yahunodon ndaaroygol ka wulaa? Hara ko kudol ngol hendu ndun dimbata?

²⁵ Kaa ko hondun yahunodon ndaarugol? Ko neddo borniido conci dimi? Ndaaree bee borniibe conci dimi, wuurube ngurndan moyyan no e nder galleeji laamu.

²⁶ Ko hondun non yahunodon ndaarugol? Ko annabaajo? Hiiyii, min mi wi'ay on, ko ko furi annabaajo.

²⁷ Ko oo doo woni mo fii mun windii on: <Awa, mido imminde nulaado an on yeeso maa, fii ko fertano-maa laawol maa ngol.>^m

²⁸ «Mi andinii on, alaa mo suddiido jibini burdo Yaayaa. Kono non burdo fandude on ka laama-teeri Alla no furi mo teddude.»

^k 7:23 7.23 Maa: «Kala mo ronkaali gomdinde lan ko malaado.»

^m 7:27 7.27 Mal. 3.1

²⁹ (Jamaa hedfinoodo mo on e yantooŋe sagalle ŋen jabi laawol Alla feewungol ngol e nder ko ŋe lootanoo maande tuubuubuyee ko Yaayaa lootaynoo kon.

³⁰ Kono Fariisiyaabe ŋen e waawuŋe fii Sariya ŋen bugitii ko Allaahu on ebbannoo ŋe kon, ŋe salii Yaayaa loota ŋe maande tuubuubuyee.)

³¹ «Hara ko e hondun mi ebbindirta ŋee yimŋe ngu jamaanu? E ko hondun ŋe nandi?

³² Hiŋe nandi e fayŋe joodiibe e kubitirde, hara ŋen no noddindira, wi'a:

«Men wuttanii on ceri, on amaali,
men yimanii on gimdi yurmudi, on wullaali!»

³³ «Ko fii Yaayaa lootoowo maande tuubuubuyee on arno, o jaamataano ko defaa, o yarataano ko mandilinta, wi'udon: «On ko mo jinna!»

³⁴ Bii-Aaden* on kadi arii no jaama no yara, wi'udon: «On ko reerefuŋo, yaroowo, welduŋo e yantooŋe sagalle e junuubanke'en!»

³⁵ Kono jabuŋe faamu Allaahu on ŋen hollay wonde ko ngu feewungu.»

Fii no Debbo Junuubankeejo on Yaaforaa

³⁶ Fariisiyaajo goo wi'eteedo Sim'uunu torii Iisaa hawtidugol e makko. Iisaa naati ka suudu Fariisiyaajo on, o toolii fii nafagol.

³⁷ Tawi debbo junuubankeejo no e nden saare, on humpitii Iisaa no nafaade ka suudu Fariisiyaajo on. O ardi e tindohun hayre daneere tew angiri,

³⁸ o wontiri ŋaawo Iisaa, o ugginii ka hoore koyde makko, o wulli haa gondi makko din

bubɓini koyde Iisaa den. Ontuma debbo on fittiri de sukundu mun ndun, o lunnii de, o wuji de angiri.

³⁹ Bay Fariisiyaajo noddunoodo Iisaa on yi'ii dun, o wi'i e bernde makko: «Si tawno oo ko annabaajo, o andayno ko hombo woni oo debbo meemudo mo e ko honno on sifori, sabu oo ko junuubankeejo!»

⁴⁰ Iisaa yetti haala kan, wi'i: «Sim'uunu, no woodi ko mi haalanay-maa.»

On jaabii: «Maakee yo karamoko'en.»

⁴¹ O wi'i: «Godɗo no jawlunoo yimbe dido. Gooto on no joganii mo *dinaruuji teemedde jowi, oya on ko *dinaruuji cappande jowi.

⁴² Bay ben hebaali ko yobitira mo, o yaafanii be didoo non ko be jawlii mo kon. Ko hombo e ben dido burata mo yidude?»

⁴³ Sim'uunu jaabii: «Haray ko burɗo jamaande tiidunde on.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «A paawirii no moyyiri.»

⁴⁴ O fewti e debbo on, o wi'i Sim'uunu: «A yi'ii oo debbo? An, mi naatii ka suudu maa, a okkoraali lan ndiyan ko mi sembora, kono oo doo bubbinirii koyde an den gondi mun din, o fittirii de sukundu makko ndun.

⁴⁵ A hirbanooki lan lunnidaa, kono kanko gila mi naati doo, himo lunnaade lan koyde den.

⁴⁶ A wadaali nebban ka hoore an, kono kanko o wadii angiri ka koyde an.

⁴⁷ Awa mi andinii ma, junuubaaji makko e duudude yaafaama, ko dun wadi si giggol makko ngol no tiidi. Kono mo yaafaama seeda, ko seeda yidafa.»

48 Onsay o wi'i debbo on: «Junuubaaji maa dɪn yaafaama.»

49 Onsay jaamidaynoobe e makko ben miiɟii e berde mun: «Ko hombo woni oo nedɔo yaafotoodo hay junuubaaji?»

50 Ontuma o wi'i debbo on: «Gomɔɔinal maa ngal dandii ma. Yahu e hoore buttu.»

8

Fii Downtunoobe Iisaa ben

1 Bawto dɪn, Iisaa yahayno gila e saare hebi e saare, gila e hodo haa e kodolun wondude e *sahaabaabe makko ben sappoo e dɔɔo, hara himo waajoo feɟɟina Kibaaru Moyyo *laamu Alla ngun.

2 Himo wondunoo kadi e rewbe goo jawndaabe jinnaaji bondi e jabbeeli, wano Mariyama oo jammaado Mariyama Magaduuna, mo jinnaaji jeediɔi yaltinaa e mun,

3 e Yuuwanna on ko sonnaajo Kuusa oo mbatulaajo *Heroodu, e Suusanatu, e wobbe goo wallitoraynoobe be keyeeɟi mun.

Misal Yettaangal e Remoowo

(Mat. 13.1-23; Mrk. 4.1-20)

4 Jamaa njano moobii, yimbe buy iwri e ca'e heewude, ari e makko. O wadani be ngal misal dɔo:

5 «Ko remoowo yaltunoo sankugol awdi mun ndin. E nder ko o sankata kon, gabbe goo yani ka dɔtal, feyyoobe ben yaafi, colli dɪn kadi modi de.

6 Godde dɛn yani e hoore fetere, no de fudirnoo, de yoori, bay de alaa e buubol.

⁷ Godfe goo kadi yani ka sooyoore, de fufidi e mayre, sooyoore nden modi de.

⁸ Godfe goo yani ka leydi moyyiri. De fufi, de rimi cawti di gabbe teemedere.» Wa fewndo ko o yewtaynoo dun, o ewnii, o wi'i: «Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!»

⁹ Onsay taalibaabe makko ben landii mo ko ngal misal doo firi.

¹⁰ O jaabii be: «Onon on yedaama andugol gundooji laamu Alla ngun. Kono beya luttube, dun wowlirante be mise, fii yo be ndaaru, hara be yi'ataa, yo be nanu, hara be faamataa.ⁿ

¹¹ «E hino ko ngal misal firi: Awdi ndin ko daalol Alla ngol.

¹² Nde awdi sankaaandi ndin saami ka fatal, dun no wa'i wa nde wobbe nani daalol ngol, kono Ibuliisa ara itta ngol e berde maɓbe fii wota be gomdin sakko be dandee.

¹³ Nde awdi sankaaandi ndin saami ka fetere, dun no wa'i wa nde wobbe nani daalol ngol, be jabira ngol weltaare. Kono be alaa dadi. Be gomdinay haa e saa'i, kono si be ndarndaama, be tertoo.

¹⁴ Nde awdi sankaaandi ndin saami ka sooyoore, dun no wa'i wa nde wobbe nani daalol ngol, kono hara be modiraama anndeeji aduna e jawle aduna e faaleeji ngurndan aduna e nder yaadu maɓbe ndun, be ronka rimude moyya.

¹⁵ Nde awdi sankaaandi ndin saami ka leydi moyyiri, dun no wa'i wa nde wobbe naniri

ⁿ **8:10** 8.10 Isa. 6.9-10

daaluyee on bernde laabunde moyyunde, jogi-too mara. Ko ben woni rimooɓe e nder wakki-laare.

Misal Yettaangal e Lampu
(Mrk. 4.21-25)

¹⁶ «Hay gooto huɓɓintaa lampu buuma mo maa sorna mo e ley danki. Kono o jodɗinay mo e kene fii no naatoobe ben yi'ira ndaygu ngun.

¹⁷ Ko fii alaa ko suudfii ko feenjataa, kala gundoo ko sakkitorɗa ko feenoygol.

¹⁸ Awa wattanee yiila e no hedorton non, ko fii ko mardo beydantee, kono mo maraa on jabitante hay ko o sikki himo mari kon.»

Fii Beynguure Iisaa nden
(Mat. 12.46-50; Mrk. 3.31-35)

¹⁹ Yumma Iisaa e yumma-gootooɓe makko ben ari, kono ɓe waawaali tumbondirde e makko hakkee yimɓe.

²⁰ O humpitaa wonde: «Yumma mon e yumma-gootooɓe mon ben no darii ka yaasi, hiɓe faalaa yiidude e mon.

²¹ Kono o jaabii ɓe, o wi'i: «Yumma an e yumma-gootooɓe an ben ko hedotoobe daaluyee Alla on, jinna mo.»

Fii no Iisaa Deeyiniri Waabiliire nden
(Mat. 8.23-27; Mrk. 4.35-41)

²² Nande goo Iisaa bakii e laakun wondude e taalibaabe mun ben. O wi'i ɓe: «Lumbiten ka gada weendu.» Be yahi.

²³ E nder ko ɓe lumbata kon, Iisaa dfaanii. Waabiliire tiidunde wondunde e hendu tippii

ka weendu, laakun kun fudfii heewude ndiyan, d'un wonani be nawaare hulbiniinde.

²⁴ Be ari, be findini mo, be wi'i: «Karamoko'en, Karamoko'en, en mulay woni!»

O immii, o tojani hendu ndun e morloofe ndiyan den, de deeyiti, onsay buttu wadi.

²⁵ Ontuma o wi'i be: «Ko honto gomdinal mon ngal woni?»

Be huli, be njaldi, hibe wi'indira: «Ko hombo woni oo nedfo yamiroowo hay hendu ndun e ndiyan dan, d'un doftoo mo?»

Fii no Iisaa Selliniri Jinnaafo

(Mat. 8.28-34; Mrk. 5.1-20)

²⁶ Be hewtoyi e ndii leydi bee Gadariyankoobe tiindondirndi e ngal diiwal Jaliilu.

²⁷ Bay Iisaa jippike ka leydi, nedfo jeyaado e nden saare mo jinnaaji buy nangi, ari e makko. Tawi gila neebii o bornotaako concii, o naatataa e suudu, ko ka hakkunde genaale o hodfunoo.

²⁸ No o yiirunoo Iisaa, o sonki, o yani e ley koyde makko, o ewnii, himo wi'a: «Ko hondun faalanadaa lan an Iisaa *Bidfo Alla Jom Bural on? Mi torike ma wota a lettan!»

²⁹ Ngii jinnawii bonngii wi'i d'un sabu ko Iisaa yamiraynoo ngin yaltugol e oo nedfo kon. Tawi ngin jinnawii nangayno mo soono woo, o dumbree juude e koyde fii aynugol mo, kono o bonnayno den jolokooje fow, onsay jinnawii ngin nawra mo ka wulaaji.

³⁰ Onsay Iisaa landii mo: «Ko honno inetedaa?»

Tawde hari jinnaaji buy no e makko, o jaabii: «Ko Konu.»

³¹ Awa kadi hidfi jeejaynoo Iisaa fii wota o yamir dī yahugol ka *gaygii ngin alaa kattudi ngin.

³² Tawi wuro kose moolanaango no ooraynoo ka falo. Onsay jinnaaji dīn jeeji Iisaa yo o accu dī naata e dīn koseeji. O newnani dī dūn.

³³ Jinnaaji dīn yalti e on neddō, dī naati e nder dīn koseeji. Onsay koseeji dīn gididi ka falo, dī unoyii ka weendu, dī yoolii.

³⁴ Bay ornaynoobe dī ben yi'ii dūn, be dogi, be fillitoyii dūn ka saare e ka fulawaaji.

³⁵ Onsay yimbe ben ari yi'ugol kon ko wadī. Be ari e Iisaa, be tawi on neddō mo jinnaaji dīn yalti e mun no joodfii ka ley koyde Iisaa, himo bornii, himo wondi e hakkille timmude, be huli.

³⁶ Yi'unoobe ko wadī kon fillitanii be no jinnanoode on selliniraa.

³⁷ Onsay jeyaafe e diiwal Gadariyankoobe ben fow torii mo yaltugol ka mabbe sabu kulol ngol be hebi dōn ngol. Ontuma Iisaa bakii ka laakun yilititii.

³⁸ Onsay neddō mo jinnaaji dīn yaltinaa e mun on torii Iisaa wondugol e makko. Kono Iisaa yilti mo, o wi'i mo:

³⁹ «Hootu ka mon, fillitoyodfaa ko Alla wadana-maa kon.» Onsay o yahi, o ukkii ka saare, o fillitii kala ko Iisaa wadani mo kon.

*Fii no Iisaa Wurnitiri Jiwo, O Sellini Debbo
(Mat. 9.18-26; Mrk. 5.21-43)*

⁴⁰ Bay Iisaa lumbitii, jamaa on jabdii mo, ko fii hari fow no sabbii mo.

41 Tun oo hooreejo juulirde maɓɓe wi'eteedo Yaayirusu ari e makko. Onsay o yani e ley koyɗe Iisaa, o torii mo hewtugol ka suudu makko,

42 ɓay tawi jiwo makko bajjo mo wa duubi sappoo e ɗiɗi no e daande mayde.

Wa fewndo kanko Iisaa o yahata ka oo nedɗo, tawi jamaa on no bittiri mo cende ɗen fow.

43 Tawi kadi debbo no e nden nokkuure, heɓii duubi sappoo e ɗiɗi, himo soncaade. Awa kadi o ittii jawle makko fow o yobii jawndoobe ɓen, kono hay gooto e maɓɓe waawaali mo sellinde.

44 On debbo wontiri ɓaawo Iisaa. No o meemirnoo kombol dolokke makko on, ko o soncotonoo kon tayi.

45 Onsay Iisaa wi'i: «Ko hombo meemimmi?»

Tun mo kala wi'i wonaa kapun. Onsay Petrusu wi'i: «Karamoko'en, jamaa on no hundi on, awa kadi hiɓe hiɓɓii on!»

46 Kono Iisaa jaabii, o wi'i: «Godɗo meemii lan, ko fii mi andii wonde bawgal an ngal gollii godɗun.»

47 Nde debbo on tawnoo ko o waɗi kon pulfitike, o ari himo diwna, o yani e ley koyɗe Iisaa, o furpiti yeeso jamaa on fow ko fii hondun o meemani mo e ko honno kadi o selliniraa ɗon kisan.

48 Onsay Iisaa wi'i mo: «Jiwo an, gomɗinal maa ngal sellinii ma. Yahu e hoore buttu.»

49 Wa fewndo ko Iisaa yewtata ɗun, gorko jeyaado ka hooreejo juulirde nden ari, wi'i mo: «Jiwo maa on maayii. Hay tertidaa sonjugol oo karamokoojo.»

⁵⁰ Kono bay Iisaa nanii d̄un, o wi'i hooreejo juulirde nden: «Wota a hulu, gomd̄in tun, jiwo maa on hisay.»

⁵¹ Bay Iisaa hewtii ka hooreejo juulirde nden, o jabaano naatidude hay e gooto ka suudu si hinaa Petruusu e Yaaquuba e Yuuhanna wondude e yumma jiwo on e ben jiwo on.

⁵² Tawi fow no wulla fesa fii on jiwo. Onsay Iisaa wi'i: «Wota on wullu mo, ko fii o maayaali, o d̄aani.»

⁵³ Onsay be jali mo, ko fii hibe andi jiwo on maayii.

⁵⁴ Onsay Iisaa nangi jungo jiwo on, o ewnii, o wi'i: «Jiwo, immo!»

⁵⁵ Tun wonkii jiwo on arti, o immii d̄on kisan. Onsay Iisaa yamiri be okkorgol mo jaametee.

⁵⁶ Kaawee hebi mawbe jiwo on. Kono o yamiri be wota be wowlan hay gooto kon ko wadi d̄on.

9

Fii no Sahaabaabe ben Sappoo e Did̄o Nuliraa (Mat. 10.2-20; Mrk. 6.7-13)

¹ O nodd̄i be o subunoo ben sappoo e did̄o, o okki be bawgal e doole e hoore jinnaaji d̄in fow e fii sellingol jabbeeli.

² O imm̄ini be waajoyagol fii *laamu Alla ngun e sellingol pawbe ben.

³ O wi'i be: «Wota on yoobo hay huunde e nder yaadu mon ndun, gila e tuggordu maa bonfo maa jaametee goo haa nabani e kaalisi. Awa kadi wota on yoobo dolokkaaji did̄i.»

⁴ O wi'i be kadi: «Kala suudu ka naatoydon, weeree don haa tuma fokkitudon woo,

⁵ e kala saare nde yimbe ben jabaali on e mun, nde hidon yalta don woo, honkee mbullaari teppe mon den fii yo dun wonan be seedee ella mabbe on.»

⁶ Onsay be yahi kodolun e kodolii, hibe waajoo fii Kibaaru Moyyo on e kadi hibe sellina hen fow jawbe ben.

Fii Nalaw Heroodu on

(Mat. 14.1-12; Mrk. 6.14-16)

⁷ Heroodu* lando diiwal Jaliilu ngal humpitii fii ko woni wadude kon, dun jibi mo bernde, sabu hari wobbe no wi'a ko Yaayaa immintinaa e hakkunde maybe ben,

⁸ wobbe ben no wi'a wondema ko liliya feepiti, wobbe goo no wi'a wondema ko godfo e annabaabe hibbe ben immitii.

⁹ Kono Heroodu wi'i: «Mi tayiino daande Yaayaa nden, e hara ko hombo woni oo mo mi nanata fii mun nii?» Gila dun himo etoo no o yi'ira mo.

Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Njowo

(Mat. 14.13-21; Mrk. 6.30-44; Yhn. 6.1-14)

¹⁰ Bay ben *sahaabaabe be o imminnoo hewtiti, be sifanii mo kanko Iisaa ko be wadoyi kon fow. Onsay o yaadi e mabbe haa e takko ndee saare Bayti-Sa'iida, be baktii don.

¹¹ No yimbe ben humpitornoo dun, be jokki mo. Onsay Iisaa tolni be, o yewti be fii laamu Alla ngun, o jawndi kadi ben hatonjinbe e jawndeede.

12 Tawi jallal ngal wodfike. Onsay sappoo e dīdoobe ben ari e makko, be wi'i mo: «Accitee non jamaa on, be yaha ka kodooli e ka fulawaaji kawtirdi e dōo, be dābboya ko be jaama e ka be waaloo, ko fii ko e nokkuure wulfinnde wonden dōo.»

13 Onsay Iisaa wi'i be: «Onon tigi okkoree be ko be jaama.»

Kono be jaabii, be wi'i: «Ko bireediije jowi e liyyi dīdī pet men mari dōo, si hinaa hara menen tigi men yahay men soodoya ko oo jamaa dōo fow jaama!»

14 Tawi worbe wonbe don ben tun ko wa be guluuje njowo.

Onsay Iisaa yamiri taalibaabe mun ben, wi'i: «Jodfiniree be mojobe mojobe, mojobere kala cappande njowo.»

15 Be jodfiniri be no o wi'iri be non.

16 Onsay Iisaa yetti bireediije den jowi e liyyi dīn dīdī, o banti gite makko den, o fewti ka kammu, o du'ii. Ontuma o tayiti de, o woni e jonnugol taalibaabe makko ben fii yo ben hewtin jamaa on.

17 Fow jaami haa haari. Be moobiti debeeje sappoo e dīdī kunte ko lutti.

Fii Qirritande Petruusu nden

(Mat. 16.13-19; Mrk. 8.27-30)

18 Nande goo tawi Iisaa no wondi e taalibaabe mun ben ka wirnii, himo toraade Alla. Ontuma o landii be dundoo, o wi'i: «E wi'i jamaa on, ko hombo woni lan min?»

19 Be jaabii mo, be wi'i: «Wobbe no wi'a ko onon woni Yaayaa lootaynoodo on, wobbe kadi

no wi'a ko onon woni Iliiya, wobbe goo kadi no wi'a ko on annabaajo kidfo goo immintinaa.»

²⁰ Onsay o landii be, o wi'i: «Onon non wi'udon ko hombo woni lan min?»

Petrusu jaabii mo, wi'i: «Ko onon woni *Almasiihu Alla on.»

²¹ Iisaa yamiri be, tentini, wota be wowlan d'un hay gooto.

²² O beyditi e d'un, o wi'i: «Maa *Bii-Aaden on tampa fota, mawbe ben e hooreebe *yottinoobe sadaka ben e jannoobe fii Sariya on ben fow wikkoo mo, o waree, o immintinoyee ka jalaande tammere.»

²³ Onsay o wi'i be fow wonde: «Kala faalaado jokkude lan, yo o hayfintino, o yetta pande woo pande *leggal makko altindiraangal ngal,¹ o jokkammi.

²⁴ Kala faalaado dandude ngurndan mun, dan hayriray mo, kono kala non mo ngurndan mun hayriraa sabu an min, haray ontigi dandoyay dan.

²⁵ E ko nafa hondun woodani nedfo hebugol aduna on fow si o hayrintinike maa si o halkitike kanko tigi?

²⁶ Awa kadi, kala hersirdo lan, hersiri kongufi an din, Bii-Aaden on kadi hersiroyay mo tuma o ardoyi e mangural makko ngal e mangural Baabaajo on wondude e malaa'ikaabe laabube ben.

¹ **9:23** 9.23 «*Yettugol leggal mun altindiraangal ngal*» ko hebi-lagol jokkugol Iisaa haa maaya.

27 Mido wowlande on goonga, no woodi wobbe e mon onon wonbe doo ben, be maayataa ado be yi'ude laamu Alla ngun.»

Fii Waylannde Mbaadi Iisaa ndin

(Mat. 17.1-8; Mrk. 9.2-8)

28 Bay wa balde jeetati feyyii bawto yewtugol mo be din kongudi, onsay o noddi Petruusu e Yuuhanna e Yaaquuba, be yahi ka fello fii toragol Alla.

29 Fewndo ko o torotoo, mbaadi yeeso makko ngon waylii, dolokke makko on wonti daneejo jalbufo.

30 E nder dun, yimbe dido feepi no yewtida e makko, tawi ben-le ko Muusaa e Iiliya.

31 Ben no feepidi e annoora, hibe yewta fii yaadu makko sakkitordu ndun Yerusalaam.

32 Tawi Petruusu e wondiɓbe mun ben no soyyaade, kono be njonti, be yi'i annoora Iisaa on e ben yimbe dido be o wondunoo e mun.

33 Fewndo bee yimbe dido seedata e Iisaa, Petruusu wi'i mo: «Karamoko'en, no moyyi ka wonen doo. Darnen togooji tati, onon wonndu, Muusaa wonndu, Iiliya kadi wonndu.» Tawi kanko Petruusu o andaa ko o woni wowlude.

34 Wa fewndo ko o wowlata dun, duulere ari buumi be. Ko nden duulere buumata be, be huli.

35 Onsay hawa yalti ka duulere, no wi'a: «Oo doo ko Bidɗo an Subaado on. Heditee mo!»

36 Bay ngol ewol wadɗi, be tawi ko Iisaa tun lutti don. Taalibaabe ben mari dun fanki. Be fillitanaaki hay gooto kon ko be yi'i don e nder den balde don.

*Fii no Iisaa Selliniri Paykun Jinnaakun
(Mat. 17.14-18; Mrk. 9.14-27)*

³⁷ Bimbi nden pande ko be jippotoo ka ley fello, jamaa moolanaado ari fottugol e Iisaa.

³⁸ Onsay gorko goo ewnii ka hakkunde jamaa ton, o wi'i: «Karamoko'en, mi torike on tenyinee oo bidfo an, ko fii ko bajjo an on nii.

³⁹ Nde jinnawii ngin nangi mo woo, o sonkay, o iiroo, o yaltina ngurda. Ngii letta mo, awa kadi ko karahan ngii yaltirta e makko.

⁴⁰ Mi torike taalibaabe mon ben radagol ngii jinnawii, kono be waawaali.»

⁴¹ Iisaa jaabii, wi'i: «Onon ko on jamaanu boyliingu ngu gomdinaa. Ko haa honde tuma mi wondata e mon, mido muppanoo on? Awa addu doo bidfo maa on.»

⁴² Wa ko o bannata paykun kun, jinnawii ngin libi kun ka leydi, kun iirii. Kono Iisaa tonani ngii. Onsay o sellini paykun kun, o jonniti kun ben makkun.

⁴³ Fow njalɗi fii mangural Allaahu on.

*Fii no Iisaa Hiitori fii Mayde mun nden
(Mat. 17.22-23; Mrk. 9.30-32)*

Wa fewndo ko fow njalɗi e ko o wadaynoo kon kanko Iisaa, onsay o wi'i taalibaabe ben:

⁴⁴ «Onon heditee fota dii konguɗi doo: Bii-Aaden on janfoyte, watee e juude yimbe ben.»

⁴⁵ Kono hari taalibaabe ben alaa faamude din konguɗi, sabu hari hidɗi wirnanii be fii wota be andu ko di firi. Awa kadi hari hibe huli landitagol mo di.

*Fii Burɗo Teddude on e Hakkunde Mabbe
(Mat. 18.1-5; Mrk. 9.33-37)*

⁴⁶ Onsay yeddondiral wafi hakkunde mabbe fii andugol ko hombo e mabbe buri teddude.

⁴⁷ Nde tawnoo Iisaa kapun no andunoo dɪn miijooji mabbe, o yetti paykun, o jodɔfini takko makko.

⁴⁸ Onsay o wi'i be: «Kala jabuɔo kun paykun e innde an, haray ko min o jabi. Awa kadi kala jabuɔo lan, haray ko Nuludo lan on o jabi. Ko fii ko burɔo fanɔude on e mon woni tedduɔo.»

⁴⁹ Yuuhanna yetti haala kan, wi'i: «Karamoko'en, men yi'ii godɔo no raɔoo jinnaaji e innde mo'on. Men toɲani mo dɔn, bay o wonda e amen fii jokkugol on.»

⁵⁰ Onsay Iisaa wi'i mo: «Wota on toɲan mo dɔn. Ko fii kala mo wonaa gaɲo mon, haray ko gido mon.»

Fii no Samariyankeebe ben Salornoo Tolnude Iisaa

⁵¹ Bay wonii balde de Iisaa ittete e ka aduna doo den hewtii, o fiɓi anniyee yahugol Yerusalem.

⁵² O immini wobbe ko hikkoo yeeso makko, ben yahi haa e hodo Samariyankeebe goo fii ebbindanagol mo dɔn kanko Iisaa.

⁵³ Kono ben yimbe jabaali mo tolnude, bay ko Yerusalem o sutii.

⁵⁴ Bay be yi'ii dɔn, Yaaquuba e Yuuhanna wi'i Iisaa: «Kooɲoojo amen, hidon faalaa yo men wi'u yo yiite ngen iwu ka kammu ara mula bee?»

⁵⁵ Onsay Iisaa fewti e mabbe, feli be fota.

⁵⁶ Ontuma be yaari e hodo goo.

Fii ben Faalaabe Jokkude Iisaa

(Mat. 8.19-22)

⁵⁷ E nder ko be yahata kon, godɗo wi'i mo: «Mi jokkete kala ka yaarudaa.»

⁵⁸ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ndoni ɗin no mari gayde mun, awa kadi colli ɗin ka weeyo no mari j akkaaji mun, kono Bii-Aaden on kan alaa hay ka fowtina hoore mun nden.»

⁵⁹ Iisaa wi'i godɗo goo: «Jokkan!»

On jaabii mo: «Koohoojo, newnanee lan taho, mi yaha mi wattinoya ben an en.»

⁶⁰ Kono Iisaa jaabii mo, wi'i: «Accu maybe ben wattina maybe mun ben, kono an yahaa feppinoyaa fii laamu Alla ngun.»

⁶¹ Godɗo goo kadi wi'i mo: «Koohoojo, mi jokay on, kono newnanee lan taho, mi yaha mi waynoyoo beynguure an nden.»

⁶² Iisaa wi'i ondon kadi: «Kala fawuɗo jungo mun e hoore kerri sarin, ontigi yeyyitii baawo, haray on nafataa laamu Alla ngun.»

10

Fii no Taalibaabe ben Cappande Njeedido e

Dido Nuliraa

(Mat. 10.5-14)

¹ Bay feyyii e ɗun, Koohoojo on toɗɗii fahin taalibaabe cappande njeedido e dido. O imminiri be dido dido ko yaha adoyoo mo e ca'e ɗen fow e kala nokkeeli ɗi o rewoyta e mun.

² O wi'i be: «Baagol ngol no ɗuudi, kono wa'oobe ben ɗuudaa. Awa jooni, toree non Jom baagol ngol yo o addu wa'oobe ka baagol makko.

³ Jooni mido immindirde on wa baaloy e hakkunde caapaali, yahee.

⁴ Awa kadi wota on yoobo bonfohun kaalisi maa sasa maa paɗe goo, hara kadi on hiwraaki hay gooto ka hoore laawol.

⁵ Kala suudu ndu naatoton e mun, wi'ee taho: <Yo buttu wonu e nduu suudu!>

⁶ Si bii-buttu no e nder ndun suudu, buttu mon on juuroto mo. Si ko liddle mun, on buttu wontanay on.

⁷ Tabitee e ndun suudu don, jaamon yaron ko be okkori on don woo, ko fii golloowo no handi e njoddi mun, hara on wadaali naata e nduu yalta e nduu.

⁸ «Kala saare nde naatudon e mun tolnadon, jaamee ko bannadon kon.

⁹ Sellinon jawbe be tawdon don ben, wi'on be wonde *laamu Alla ngun badike be.

¹⁰ Kono kala saare nde naatudon e mun, be salii on tolnude, yahee ka fottirde mabbe, wi'on:

¹¹ <Men fidɗay e mon mbullaari saare mon nangundi men ndin e koyɗe! Kono andee tun wonde, laamu Alla ngun badike!>

¹² Mi andinii on, jande jaawoore nden ko ndee saare *Saduuma buretee hoynaneede edii nden saare don.

¹³ «Bone wonanii ndee saare Kuuraziin e ndee saare Bayti-Sa'iida! Ko fii si tawno dɗii kaawakeeji moyyi wadunoodi ka mon, ko non wadfirnoo e dee ca'e Tiiri e Siduuna, harayno neebii ko jeyaabe e den ca'e bornii concii heynordii, be wujitii ndoondi fii hollugol wonde be tuubii.

¹⁴ Ko don wadi, jande jaawoore nden ko Tiiri e Siduuna buretee hoynaneede edii onon.

15 Onon non, bee be Kafernahuum, hidon sikka fii mon bantete haa ka aljanna? Oo'oo, on bugete ka jahannama.

16 «Kala heditiido on onon bee taalibaabe an, haray ko min o heditii. Kala bugitiido on, haray ko min o bugitii. Awa-le kala bugitiido lan, haray ko Nulufo lan on o bugitii.»

17 Ben cappande njeediido e diido artidi e weltaare, be wi'i: «Koohoojo amen, hay jinnaaji din yankinanike men e innde mon!»

18 Onsay o wi'i be: «Mi yi'ayno Ibuliisa no iwa ka kammu yanira wa farpitere.

19 Awa mi okkii on bawgal tippugol e bolle den e jahe den e kala bawde gapo on, hara hay fus hebaali on.

20 Wota on weltor ko jinnaaji din yankinani on kon. Kono weltoree ko inde mon den windaa ka kammuuli kon.»

*Fii Weltaare Iisaa nden
(Mat. 11.25-27, 13.16-17)*

21 Ko e on saa'i don tigi, Iisaa hebi weltaare fota immorde e *Ruuhu Seniido on, o wi'i: «Mi yettii ma yo Baaba, Jom leydi e kammu, fii koo ko wirnandaa dun ben faamuɓe e bee gandiduɓe, feppinandaa dun bee fayɓe. Hiiyii, ko fii ko dun wonnoo yidi maa on yo Baaba.

22 «Awa, Baaba an wattii fow e juude an. Awa kadi hay gooto andaa ko hombo woni Bidfo on si hinaa Baabaajo on, wano tawiri non kadi hay gooto andaa ko hombo woni Baabaajo on si hinaa Bidfo on e on mo Bidfo on faalaa mo feppinande.»

23 Onsay o fewtiti taalibaabe ben o wi'i be e qunuutu: «Gite yi'ude ko yi'udfon kon malii!

24 Ko fii mi andinii on, annabaabe e lambe buy faalano yi'ude koo ko wondfon yi'ude, kono be yi'aali. Be faalano kadi nanude koo ko wondfon nanude, kono be nanaali.»

Misal Yettaangal e Samariyankeejo Moyyo on

25 Onsay godfo e waawube fii Sariya ben immii landii mo fii ndarndagol mo, o wi'i mo: «Karamoko'en, ko hondun mi haani wafude fii yo mi hebu dan *ngurndan poomayankejan?»

26 Onsay Iisaa wi'i mo: «Ko hondun windii ka defte Sariya? Ko honno faamirdaa fon?»

27 O jaabii mo, o wi'i: «Yo a yidir Alla Joomiraado maa on bernde maa nden fow e wonkii maa kin fow e doole maa fen fow e hakkil maa kin fow^ŋ, yidiraa jokondo maa on wano yidirdaa hoore maa non.»^P

28 Onsay Iisaa wi'i mo: «A jaaborii no moyyiri. Warru non, a hebay dan ngurndan.»

29 Kono tawi on no faalaa hollude peewal mun ngal, o wi'i Iisaa: «Ko hombo non woni on jokondo an?»

30 Iisaa jaabori mo nii, o wi'i: «Godfo no iwrapnoo Yerusalaam, no yaha Yeerikoo. O hawrondiri e wuybe, ben boori mo, piyi mo haa moggo mayde, be yahi, be acci mo fon.

31 Hawrondiri *yottinoowo sadaka no feyyaynoo fon, o yi'i oo nefdo, o takkii mo, o feyyi.

32 Fahin *Lewiyankeejo ari tawi mo don, on kadi yi'i mo, takkii mo, feyyi.

33 Kono Samariyankeejo wondo e nder safaari mun, ari tawi mo, yurmaa mo.

34 Onsay o badii, o juurani mo njaram e nebban ka barmeeji, o habbi. Onsay o wadi mo ka mbadfateeri makko, o nabi mo haa e suudu hobbe, o dankii mo.

35 Bimbi mun, o yetti *dinaruuji didi, o jonni jom suudu hobbe ndun, o wi'i mo: «Dankor mo dii doo. Kala ko fawoydaa e hoore dii doo, mi yobitoyte tuma mi rewtoyi.» »

36 Ontuma Iisaa wi'i: «Ko hombo e bee doo tato woni nokondo oo mo bee wuybe yani e mun?»

37 On waawudo fii Sariya jaabii, wi'i: «Ko yurmaado mo on.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «Yahu an kadi warraa non.»

Fii no Mariyatu e Mariyama Werniri Iisaa

38 Fewndo Iisaa e taalibaabe mun ben wonnoo e hoore laawol, be naati don e hodo. Debbo wi'eteedo Mariyatu werni be ka mun.

39 Tawi on no mari neene-gooto wi'eteedo Mariyama, on joodii e ley koyde Koohoojo on no heditoo kongudi makko din.

40 Tawi Mariyatu kanun no jindidude e mu-raadi nder suudu din. Onsay o ari, o wi'i: «Koohoojo an, on kippataa fii ko oo neene-gooto an accidimmi e dee golle doo kon fow? Wi'anee lan mo yo o wallito lan!»

41 Koohoojo on jaabii mo, wi'i: «Mariyatu, Mariyatu! Hidfa maapii aani fii piiji duudufdi.

⁴² Kono ko huunde wootere tun hitti. Mariyama kapun subike ko buri hittude kon, d'un-le o jabitantaake d'un.»

11

Fii no Taalibaabe ben Haani Tororde Alla (Mat. 6.9-13, 7.7-11)

¹ Nande goo tawi Iisaa no toraade Alla nokku goo. Bay o gaynii toraade, godfo e taalibaabe makko ben wi'i mo: «Koohoojo, tindinee men no torortee wano Yaayaa tindinirnoo non taalibaabe mun ben.»

² Onsay o wi'i be: «Nde hidfon toroo, on wi'iray nii:

«Baaba,
yo innde maa nden hormore,
yo laamu maa ngun feepu.

³ Okkor men jande woo jaametee haanand'o men on.

⁴ Yaafanodaa men junuubaaji amen d'in,
wano menen kadi men woni yaaforande kala bonnudo men.

Wota a naadu men e jarrabuyee.»

⁵ O wi'i kadi: «Si godfo e mon aru e immaade tumbere jemma, yaha ka njaatigi mun, o findina mo, o wi'a mo: <Njaatigi, jawlan bireediije tati,

⁶ ko fii mido hebi kodo ka jemma doo, mi alaa hay fus ko mi okkora mo.>

⁷ «Si on non mo o findinoyi wi'ii mo: <Mi torike ma wota a finnan, ko fii a taw mi falii baafal ngal, min e faybe an ben men waalike. Mi waawataa immaade fewndo doo, mi jonne bireedi!>

⁸ Mi andinii on, hay si o immaaki, o jonnira mo sabu njaatigiyaagal wongal hakkunde mabbe

ngal, o jonniray mo kala ko o handi sabu ko on torotoodo habbitori angal hersa kon.

⁹ «Min-le mi wi'ii on: Toree, on okkorte. Dabbee, on hebay. Hoddee, on udditante.

¹⁰ Ko fii kala toriido okkorte, kala dabbufo hebay, awa kadi kala on hoddiido udditante.

¹¹ «Ko hombo e mon, biido mun torotoo dun bireedi, ontigi jonna mo hayre? Maa o toroo mo lingii, ontigi jonna mo mboddi?

¹² Maa o toroo mo wofoonde, o jonna mo yaare?

¹³ Si tawii non hay onon bonbe ben, hidon waawi wafande bibbe mon ben piiji moyyi, haray ko haa honto Ben mon Wondo ka kammu on okkorta ben toriibe mo *Ruuhu Seniido on!»

Fii no Iisaa Radori Jinnaaji din

(Mat. 12.22-30; Mrk. 3.22-27)

¹⁴ Nande goo Iisaa radii jinnawii mbobindinngii goddo. No ngii yaltirnoo e ontigi, o wowli, jamaa wonnoodo don on fow mugaa.

¹⁵ Wobbe e mabbe wi'i: «Ko e immorde e *Balzabuula lando jinnaaji din o woni radorde jinnaaji din!»

¹⁶ Wobbe goo kadi fii ndarndagol mo torii mo hollugol be maande iwrunde ka kammu.

¹⁷ Nde tawnoo himo andi din miijooji mabbe, o wi'i: «Kala laamateeri liddondirndi, kayri tigi ndi caabay. Awa kadi si suudu liddondirii, ndu lancoto.

¹⁸ Onon hidon wi'a ko tippude e Balzabuula mi woni radorde jinnaaji din. Si tawii non Ibuliisa

liddike hoore mun tigi, ko honno laamateeri makko ndin tabitirta?

¹⁹ Si tawii non wonii min ko tippude e Balzabu-ula mi radorta jinnaaji dɛn, dɛn haray onon be mon ben non ko tippude e hombo be radorta dɛi? Ko dɛn wadɛ si kambe tigi be jaawoyay on.

²⁰ Kono si tawii ko tippude e bawgal Alla ngal mi woni radorde jinnaaji dɛn, haray *laamu Alla ngun arii haa e mon.

²¹ «Nde nedɛɔ dolnudo jom aalaaji ayni galle mun woo, jawle mun dɛn daday.

²² Kono si tawii burɛɔ mo doole arii, yanii e makko, foolii mo, o jabitay dɛn jogaaji dɛi o hoolornoo, o sendita dɛn jawle makko.

²³ «Kala mo aldaa e an, haray ko gapo an, awa kadi kala mo wallataa lan moobitude, haray ko saakoowo.

²⁴ «Nde jinnawii yalti e nedɛɔ woo, ngii ham-miray ka wulaa, hara hingii dɛbba nokkuure fowtorde. Si ngii tawii ngii hebaali, ngii wi'ay: <Yo mi yiltito ka suudu ka mi iwnoo dɛn.>

²⁵ Nde ngii hewtiti, ngii tawa ndun suudu fittaama labbinaama.

²⁶ Onsay ngii yahay, ngii dɛbboya jinnaaji jeedɛdi burdi ngii hunyude, dɛi naata dɛn, dɛi hoda. Onsay sakkitorde on nedɛɔ buray aranun dɛn bonude.»

²⁷ Fewndo ko Iisaa yewtaynoo dɛn, debbo ewnii ka hakkunde jamaa ton, wi'i: «Maloore wonanii nduu reedu saawundu ma e dɛn endi dɛi muynudaa!»

28 Kono Iisaa jaabii, wi'i: «Maloore wonanii kan ben hedfotoobe daaluyee Alla on, doftoo mo!»

Fii Maande Annabi Yuunusa nden
(*Mat. 12.38-42*)

29 Nde tawnoo jamaa on no beydaade tun, onsay kanko Iisaa o wi'i: «Nguu jamaanu doo ko jamaanu bonngu, hingu d'abba maande. Kono ngu jonnetaaake maande si hinaa sifa ndee nde Yuunusa.

30 Ko fii ko wano Yuunusa wonirannoo yimbe ndee saare *Niinawa maande non, ko wano non *Bii-Aaden on kadi woniranta nguu jamaanu doo maande.

31 Nande jaawoore nden, nde yimbe nguu jamaanu doo no jaawee woo, onsay oo debbo laaminoofo ndii leydi hikkorndi ka sengo jaamo immoyto, jaawoya be sabu iwugol mo haa ka kattudi leyde, ara heditoo ngun faamu Sulaymaana, hara-le burdo Sulaymaana no doo.

32 Awa kadi pande jaawoore nden, nde yimbe nguu jamaanu doo no jaawee woo, yimbe Niinawa ben kadi immoyto, jaawoya be sabu ko be hedinoo waaju Yuunusa ngun, be tuubi, hara-le burdo Yuunusa no doo.»

Misal Yettaangal e Lampu
(*Mat. 5.15, 6.22-23; Mrk. 4.21*)

33 «Hay gooto hubbintaa lampu suufa mo maa hippa mo e ley siyonwal, kono o wafay mo e kene fii no naatoobe ben yi'ira ndaygu ngun.

34 Ko yiitere maa nden woni ndaygu bandu ndun. Si tawii yiitere maa nden no selli, haray bandu maa ndun fow no ndaygi. Si tawii non

yiitere nden no jawi, haray bandu maa ndun no e nder niwre.

³⁵ Reenee wota ndaygu wongu e mon ngun wontan on niwre.

³⁶ Si tawii bandu mon ndun no ndaygi, hara teral mon hay gootal alaa ka niwre, ñun haray bandu mon ndun fow no ndaygiri wa nde ndaygu lampu jalbi e mon.»

Fii no Iisaa Hajori Fariisiyaabe ben

(Mat. 23.1-36; Mrk. 12.38-40)

³⁷ Wa fewndo ko Iisaa yewtaynoo ñun, *Fariisiyaajo goo torii mo yo ñe yaadu ka makko, ñe hirtodoya. Onsay o naati, o joodi fii ñaamugol.

³⁸ Kono Fariisiyaajo on ñaldɔ ko Iisaa toolii fii ñaamugol kon soodaaki.

³⁹ Onsay Koohojo on wi'i mo: «Onon ñee Fariisiyaabe, ko ñaawo miranji ñin tun labɓinton, hara hidon heewi miile e bonki.

⁴⁰ Onon ko on faadɔ-hakkilɓe, hara hinaa Tagudɔ ñaawo on tagi nder on kadi?

⁴¹ Okkoree waasube ñen ko woni ka nder kon, onsay ko heddi kon fow laabanay on.

⁴² «Kono bone wonanii on, onon ñee Fariisiyaabe, bay hidon ittana naana e suukooran e kala tutateeriji wondi e naakoo farilla, hara hidon welsindanii peewal ngal Alla yedata ngal e giggol makko ngol. Hara-le ko ñun haanunodɔn jikkude, tawa kadi on welsindaaki e ko heddi kon.

⁴³ «Bone wonanii on, onon ñee Fariisiyaabe, bay hidon yidi saffawol aranol ngol ka juulirde e hiwreede ka fottirde.

⁴⁴ Bone wonanii on, bay hidon wa'i wa genaale de aldaa e maande, de godfo rewata e mun hara andaali!»¶

⁴⁵ Onsay godfo e hakkunde waawube fii Sariya ben yetti haala kan, wi'i mo: «Karamoko'en, si on maakirii nii, haray on aybinii men menen kadi!»

⁴⁶ Ontuma Iisaa jaabii mo, wi'i: «Bone wonanii on onon kadi bee waawube fii Sariya, bay hidon fawa yimbe ben dolle de be waawataa nabude, hara onon on fopportaa dun hay hoore hondu fii wallugol be.

⁴⁷ «Bone wonanii on, bay hidon maha maandina genaale annabaabe ben, hara-le ko baabiraabe mon ben sahinbini be.

⁴⁸ Dun no seedintini wonde hidon newni den kuude ben baabiraabe mon, bay ben sahinbini-ino annabaabe ben, onon kadi hidon mahude maandina genaale mabbe den.

⁴⁹ Ko dun wadi si Alla, Jom faamu on, no daalunoo: «Mi nabanay be annabaabe e nulaabe, be wara wobbe e ben, be tampina beya ben»,

⁵⁰ fii no nguu jamaanu doo yantroyee yiiyan annabaabe hibbanoodan dan gila ka fudfoode aduna,

⁵¹ dun ko gila e yiiyan Haabiila dan haa addani e yiiyan Zakariyaa dan, on waranoodo hakkunde *layyorde nden e *juulirde mawnde nden. Mi andinii on, pellet nguu jamaanu doo yantoyte fii dun.

¶ **11:44** 11.44 Tippude e Sariya Muusa on, si godfo meemi furee maa o rewii e yenaande, haray o wonii harmudo. Lew. 21.11, Ada. 19.11

⁵² «Bone wonanii on, onon bee waawube fii Sariya, bay on suudfii saabiwal gandal ngal, on naataali, awa kadi on jabaali faalanoobe naatude ben naata!»

⁵³ Bay o yaltii don, jannoobe fii Sariya on ben wondude e Fariisiyaabe ben fudfdii mo monanaade, landoo mo lande duudude,

⁵⁴ wadana mo pirci, fii tun no be nangira mo immorde e kongudi makko din.

12

Fii Hajannde e Waaju (Mat. 10.26-28)

¹ Wa fewndo onsay, tawi yimbe guluuje guluuje moobondirii haa hibe yaabindira. Onsay Iisaa attii wi'i taalibaabe mun ben: «Reenee e lewen *Fariisiyaabe ben, dun ko faasiqankaaku ngun.

² Alaa ko suudfii ko feepataa, awa kadi alaa gundoo mo andotaako.

³ Ko dun wafi, kala ko wowludon ka niwre feepay jalorma teddan, e kala ko sowndidon ka cuudi ewnorte ka warpakke.

⁴ «Mi andinii on yo yiɓbe an, wota on hulu waroobe bandu ben, toonin dun alaa ko be waawi.

⁵ Mi hollay on On mo gasoton hulude: hulee on Mardo bawgal warugol bugoo ka jahannama nde wari. Mi andinii on, ko on Mardo bawgal wadugol dun haanudon hulude.

⁶ Hinaa seresereje jowi no yeeyee tammaaji didi? Kono Allaahu on kapun yejjitaa hay gootun e majji.

⁷ Hay cukuli ko'e mon den fow no limaa. Wota on hulu, ko fii hidfon buri seresereeji buy hittude ka Alla.

⁸ «Mi andinii on, kala qirritiido fii an yeeso yimbe ben, *Bii-Aaden on kadi qirritoyto fii makko yeeso malaa'ikaabe Alla ben.

⁹ Kono kala yeddudo fii an yeeso yimbe ben, fii ontigi yeddoyte e yeeso malaa'ikaabe Alla ben.

¹⁰ Kala wowludo Bii-Aaden on ko boni, no ara ka yaafanee. Kono kala hoynudo *Ruuhu Seniido on yaafantaake.

¹¹ «Tuma noddadon ka juulirde e yeeso mawbe ben e laamiibe ben, wota on jiboyo ko jaabodon maa ko wi'on.

¹² Ko fii don kisan Ruuhu Seniido on tigi longinay on ko gasoton yewtude kon.»

Fii Galo Faadfa-Hakkiljo

¹³ Goddo e hakkunde on jamaa wi'i Iisaa: «Karamoko'en, maakanee ben-gooto an on yo men sendodu ndondi amen ndin.»

¹⁴ O jaabii on neddo, o wi'i: «Ko hombo wadimmi jaawoowo maa sendanoowo on?»

¹⁵ O watti e dun: «Reenee wattanon yiila e kala miile, ko fii ko aaden aldi woo, ngurndan makko dan hinaa e dun humii.»

¹⁶ Onsay o wadani be ngal misal doo, o wi'i: «No woodunoo neddo aldudo mo toore leydi mun moyyiri dun fota.

¹⁷ Tawi on neddo no miijotonoo, wi'a: «Ko honno mi wadata, ko fii mi alaa ka mi wada ngal copal an?»

¹⁸ O wi'itii: «E hino ko mi wadata kon: Mi lancay tumusuuje an den, mi moyyina burde de

njandude ka mi loowa nende an den e piiji an dɛn fow.

¹⁹ Jooni yo wonkii an, bay mido mari jawle buy ko yonatammi e nder duubi buy, yo mi fowto, mi jaama, mi yara, mi weltoo!>

²⁰ «Kono Allaahu on wi'i mo: <Ko an yo faada-hakkiljo, e nder oo jemma dfoo tigi a yantete wonkii maa kin. E hara koo ko faandidaa, ko hombo dɛn wontanta?>

²¹ «Awa ko nii woniranta kala on moobuɗo jawle e baawo aldangol Alla.»

Fii Hakkunde Anndeeji e Keyeeji

(Mat. 6.25-34)

²² Onsay Iisaa wi'i taalibaabe mun ben: «Ko dɛn wadi si mi wi'ay on wonde, wota on aanu fii ko jaamon e nder ngurndan mon dɛn maa fii ko bornon balli mon dɛn.

²³ Ko fii ngurndan no furi neema, awa kadi bandu no furi koltu.

²⁴ Ndaaree kayakayaaji dɛn: di sankataa, di wa'ataa, di alaa tumusuuje e caagaaje, kono Allaahu on no wurni di, hara-le hidon furi colli dɛn hittude.

²⁵ Ko hombo e mon e nder annde mun waawata beydude ngurndan mun dɛn beru sogonal?

²⁶ Si tawii non on waawataa hay ko furi lo'ude kon, haray ko hondun aananton fii ko lutti kon?

²⁷ «Ndaaree no dɛi piindijji fudirta njanda, hara-le di gollataa, di saɗpataa. Kono non mi andinii on, hay Sulaymaana e nder darja mun on fow holtiraali hay wa wootiri e majji.

²⁸ Si tawii non Allaahu on no holtinirde non hay hufo wonuko hande ka ngesa kon, bugoyteeko jango ka yiite kon, hara o ronkay wadande on ko buri d'un, onon bee fanda-gomdfinalbe?

²⁹ Onon non wota on yango fii ko jaamon maa ko yaron, wota fii d'un maapin on.

³⁰ Ko fii d'un fow ko be gomdfinaa ka aduna ben dababata d'un. Kono Ben mon Wondo ka kammu on no andi hidon handi e d'un.

³¹ Kono dabbee tun laamu makko ngun, d'in piiji fow beydanoyte on.

³² «Ko onon yo wuro tosooko, wota on hulu fus, sabu Ben mon Wondo ka kammu on tawii no wela mo ka o yeda on laamu ngun.

³³ Yeeyee ko jeydon kon, okkoron miskinbe ben, moyyinee bonfooji di hiddataa, d'un wonanay on keyee mo lannataa ka kammuuli, don mooyataa, awa kadi ngujo meemataa.

³⁴ Ko fii ko ka keyee mon on woni woo, bernde mon nden wonata.»

Fii Reenugol e dow Hebulaare

³⁵ «Wonee hebuliibe,^r hara lampuuji mon d'in no hubbi.

³⁶ Wa'on wa nde jiyaado jijji jom mun, hara ko yahudo peera, hara no on hewtitiri hodfii, o udditanay mo.

³⁷ Ben jiyaabe malii nde jom mabbe ari tawi hibe aynude. Ka haqiiqa mi andinii on, jom ben daditoto, o bannana be ko be jaama.

³⁸ Ben jiyaabe be jom mun tawi no ayna tumbere jemma maa ka tatabal jemma, haray ben malii.

^r **12:35** 12.35 Maa: «*daditiibe*».

³⁹ Ko fii andee fota, si tawno jom galle no andunoo nde ngujo on araynoo wujjugol, haray o accataano galle makko den fusee.

⁴⁰ Awa onon kadi hebilee, ko fii Bii-Aaden on aroyay e saa'i nde on sogitaaki.»

Fii Jiyaado Holniido e Jiyaado Bondo
(Mat. 24.45-51)

⁴¹ Onsay Petrusu wi'i mo kanko Iisaa: «Koohoojo amen, hara ngal misal doo ko fii amen tun kaa ko fii yimbe ben fow?»

⁴² Koohoojo on jaabii mo, wi'i: «Hara ko golloowo hombo reeniido holniido woni ko jom mun halfinta neemingol kurkaadi mun din e saa'i haanudo?»

⁴³ Maloore wonanii on jiyaado mo jom mun ari tawi no jokkiri non.

⁴⁴ Ka haqiiqa mi andinii on, o halfinay mo jawle makko den fow.

⁴⁵ Kono si on jiyaado wi'itike: «Jom an neebii araali», onsay, o nangana tilfugol kurkaaduube ben worbe e rewbe e jaamugol yara haa mandila,

⁴⁶ jom on jiyaado aray nde on jiyaado sabbaaki mo e saa'i mo o sogitaaki, o letta mo lette sattude, o wada mo ka be gomdinaa ben wadete ton.

⁴⁷ «Jiyaado andudo faaleeji jom mun din, kono o ebbindaaki, maa o wadaali faaleeji jom makko din, o piyete piggal duudungal.

⁴⁸ Kono si tawii non ontigi andaa faale jom mun on, o wadii kuude foddude e donkineede, o foccete ko hawri. On okkoraado ko duudi yantete ko duudi, awa kadi on halfinaado ko duudi landitoyte ko burti.»

Fii Liddondiral
(*Mat. 10.34-36*)

⁴⁹ «Mido ari bugagol yiite e oo aduna, mi faalete hara nge hubbii!

⁵⁰ Kono no woodi loyegol ngol mi loyoytee, e maanaa d'un ko tampere, d'oo yo d'un sollitanan, haray mido sonjii.

⁵¹ E hara on sikku ko addugol buttu e oo aduna mi arani? Oo'o, hinaa d'un, kono ko liddondiral mi addi.

⁵² Ko fii gila jooni njowo wondube e nder suudu be woncondiray, tato liddondiray e beya d'ido, beya d'ido kadi liddondira e beya tato.

⁵³ Baaba liddondiray e bid'fo, bid'fo liddondira e baaba, neene liddondira e jiwo mun, jiwo kadi liddondira e neene mun, debbo liddondira e esiraawo mun jiwo, jiwo on kadi liddondira e esiraawo mun debbo.»

Fii Faamugol Firo Saa'iiji
(*Mat. 16.2-3*)

⁵⁴ Iisaa wi'i kadi jamaa on: «No yiirudon duulere no immori ka hirnaange, on wi'ay kisan <ndiyan d'an aray>, d'un wonira non.

⁵⁵ Awa kadi no yiirudon hendu ndun iwrii sengo jaamo woo, on wi'ay <nguleendi ndin arii>, d'un kadi wafa.

⁵⁶ Ko onon yo faasiqiibe, on waawii faamude fii ko feepi ka leydi kon e ko feepi ka kammu kon. Ko fii hondun non on waawaali andude oo saa'i fewndiido d'oo?

⁵⁷ «Hara ko fii hondun onon on waawataa faamande hoore mon ko feewi kon?

⁵⁸ Nde an e mo habidudfaa hidon yaha ka yeesoojo on woo, wadu feere no faamondiriron

ka laawol, fii wota o watte e juude naawoowo on, on naawoowo kadi watte e juude aynooobe kaso ngon, ben sokoye.

⁵⁹ Mi andinii ma, a yaltataa don fannamaa a yobaali mbuufu sakkitoro on.»

13

Ewol Tuubuubuyee

¹ Ko fewndo onsay, wobbe ari fillitanii Iisaa fii bee be Jaliilu be Pilaatu warnoo fewndo be hirsata daabeeji fii ittugol sadakaaji maɓbe.

² O jaabii be kanko Iisaa, o wi'i: «Hara on sikku ben be Jaliilu no furi Jaliiluyankooobe ben fow junuubu bay be lettarii non?

³ Min mi wi'ay on - oo'o! Kono si on tuubaali onon kadi, on fow on re'ay.

⁴ Kaa hara on sikku bee sappoo e njeetato, be nduu suudu aynirdu ka maadi Siluwaama yani e mun wari, no furi bee be Yerusalaam luttube fow bakkatu?

⁵ Min mi wi'ay on - oo'o! Kono si on tuubaali onon kadi, on fow on re'ay.»

⁶ Onsay o wadani be ngal misal doo: «Tawi godɗo no marnoo yibbehi ka tutateeri mun. O ari dabbugol bibbe e makki, o hebaali.

⁷ Onsay o wi'i gollanoowo mo on ka tutateeri: «Hebii nii duubi tati mido arude dabbugol bibbe e ngal leggal, mi hebaali. Hara ko nafa hondun ngal wonani doo? Jooni soppu ngal!»

⁸ «Kono golloowo on jaabii mo, wi'i: «Jom an, accee ngal doo ndee hitaande doo. Doo e dun

mi jasay binde maggal on fow mi wadana ngal jolu.

⁹ No gasa ka ngal rima ko arata. Si ko liddle mun, onsay on soppoyay ngal.> »

Fii no Debbo Jukkunnaajo on Sellinraa e Aseweere

¹⁰ Tawi jande goo Iisaa no jannaynoo e juulirde goo e *jalaande fowteteende nden, dɔn ko asewe.

¹¹ Tawi no dɔn debbo mo jinnawii jukkini hebii duubi sappoo e jeetati, himo turii, o waawataano bantaade few.

¹² Bay Iisaa yi'ii mo, o noddɔ mo, o wi'i: «Debbo, a sendaama e jukkere maa nden!»

¹³ Onsay Iisaa *fawi juude mun dɔn e makko. Don kisan debbo on feewi e darnde, o manti Allaahu on.

¹⁴ Kono yeesoojo juulirde nden seytini kon ko Iisaa jawndi jande asewe, o wi'i jamaa on: «No woodi balde jeegoo gaseteede gollɛede e mun. Aree jawndɛɔn e dɛn balde dɔn, hara hinaa e jalaande asewe!»

¹⁵ Koohoojo on jaabii mo, wi'i: «Ko onon yo faasiqiibe! Hinaa mo kala e mo'on yaltinay nagge mun maa mbabba mun ka dingiraa mun jande asewe, naba yarnoya?»

¹⁶ Hara oo debbo iwdi Ibraahiima mo Ibuliisa habbi gila duubi sappoo e jeetati, haanaa ka o firtanee dɛn kabbi jande jalaande fowteteende nden?»

¹⁷ Bay o yewtirii non, dɔn hersini aybe makko ben fow, kono jamaa luttudo on weltori dɛi piiji hittudɛi dɛi o wadafaynoo.

Mise Yettaafe e Abbere Bene e Lewen
(*Mat. 13.31-33; Mrk. 4.30-32*)

¹⁸ O wi'i fahin: «Hara ko hondun *laamu Alla ngun nandi, maa ko hondun mi ebbindirta e maggu?»

¹⁹ Hingu wa'i wa abbere bene nde godfo yetti, bugii ka suntuure mun. Nden fudi, wonti leggal ngal colli din ka weeyo arata hoda e caldi mun.»

²⁰ O wi'i kadi: «E ko hondun mi ebbindirta e laamu Alla ngun?»

²¹ Hingu wa'i wa lewen mo debbo yetti, jillindiri e sariyaare tati condi farin, o piya dun, on lewen wona sabu dun fow yura.»

Yewtere fii Damun Tosokun
(*Mat. 7.13-14*)

²² Ko Iisaa yahaynoo Yerusalaam, o rewayno kodolun e kodolii hara himo waajoo.

²³ Godfo goo landii mo, wi'i: «Koohoojo, hara ko yimbe seedaabe tun dandoytee?»

Onsay o wi'i be:

²⁴ «Etee no naatiron ka dambugal faadungal, ko fii mi andinii on, buy dabboyay no naatira fon, kono be waawoytaa.

²⁵ Nde jom galle den immii ombi baafal ngal woo, hara hidon ka yaasi, onsay on fuddoto honkande mo baafal ngal, wi'a: «Koohoojo, udditanee men!» O jaaboyto on, o wi'a: «Min mi andaa ko on be honto!»

²⁶ «Wi'on kadi: «Men naamuno men yaridi e mon, awa kadi on waajotono ka date amen.»

²⁷ O jaaboo on kadi, o wi'a: «Min mi andaa ko on be honto. Onon bee wadaynoobe ko boylii fow, pottitee lan!»

28 «Tuma yi'ufon Ibraahiima e Issaaqa e Yaaquuba e beya annabaabe heddiibe fow ka nder laamateeri Alla, tawa onon ko on bugoyteebe ka yaasi, ka wullaandu e ɗatindiro jiiye woni ton.

29 Iwroyte funnaange e hirnaange, nano e jaamo, be nafodoya ka laamateeri Alla.

30 Awa andee wonde, no woodi baawoobe wontiroyaybe yeeso, wano tawiri non kadi no woodi yeesoobe wontiroyaybe baawo.»

Fii no Iisaa Aanirani Yerusalaam
(Mat. 23.37-39)

31 Ko e on saa'i don *Fariisiyaabe goo ari wi'i mo kanko Iisaa: «Yahu iwaa doo, ko fii *Heroodu no faalaa sahinbinde ma!»

32 O wi'i be: «Yahee hollon ndun saafaandu: Mido radaade jinnaaji din, mi sellina jawbe ben hande e jango, ka jalaande tammere haray timmanii lan.

33 Kono bee mi seppa hande e jango e fadɗi-jango, ko fii haanaa ka annabaajo waree ko wonaa Yerusalaam.

34 «Ee Yerusalaam! Ee Yerusalaam! Ko an yo saare sahinbinoore annabaabe, wariroore nelaabe e mun kaaye! Ko haa honto mi faalanoo moobude bee faybe maa wano gertogal moobirta coppo e ley gabitti mun, e hin-le on jabaali d'un!

35 Awa nokkuure mon nden eggaama. Kono mi andinii on, on yiiataa lan haa jande wi'oyton: <Yo barki wonan oo wondo arude e innde Joomiraado on!> »S

14

Fii no Iisaa Nawndiri Nawnuɔo Goo

¹ E *aseweere goo, ɗun ko *ɲalaande fowteende nden, Iisaa naati e suudu hooreejo Fariisiyaabe ben fii nafagol, tawi ben Fariisiyaabe no tenyina mo.

² Tawi aaden buutuɔo no yeeso makko ɗon.

³ Onsay Iisaa landii waawube fii Sariya ben e Fariisiyaabe ben, o wi'i: «Hara no dagii ka ɲawndee e aseweere kaa dagaaki?»

⁴ Kono be fow be deyyi. Onsay o yetti on ɲawɔo, o sellini, o acciti mo, on yahi.

⁵ Onsay o wi'i be: «Ko hombo e mon, si biɔɔo mun maa nagge mun aru e yanude e nder woyndu, salotoo nge yawnude maa yawna mo ɗon kisan fii nden ɲande ko asewe?»

⁶ Laatii be waawaali jaabaade hay huunde e ɗun.

Fii no Saatinirtee

⁷ Bay o yi'ii no ben saatinanoobe suboraynoo ndaɗɗule yeesooje ɗen, o waɗani be ngal misal ɗoo, o wi'i be:

⁸ «Si on aru e saatineede e peera, wota on wonu ka ndaɗɗule yeesooje fii hita taw burɔo on hittude no saatinaa ɗon

⁹ haa saatiɗo on on ara wi'a on: <Accanee oo ɗoo ndaɗɗudi ndin.> Onsay on hersay ruttagol ka ndaɗɗudi baawoori.

¹⁰ Kono tuma saatinadon woo, wontiree baawo fii tuma nde saatiɗo on on ari woo, yo o wi'u on: <Giɗo an, aru wonaa yeeso gaa.> Onsay ɗun wonanay on teddungal e tawnde ben be saatiɗinadon fow.

11 Ko fii kala mawnintiniido jippinoyte, awa kadi kala jippindo hoore mun mawninoyte.»

12 Onsay kanko Iisaa o wi'i saatindo mo on: «Nde hida soyyina maa hirtina woo, wota a saatin yibbe maa ben maa neene-gotoobe maa ben maa musibbe maa ben maa kawtalbe maa aldube ben, fii wota kambe kadi be saatine pande goo, dun wonane njoddi.

13 Kono nde wadataa caatal woo, saatin misikinbe ben e jukkunnaabe ben, e maanaa boofoo be ben e bumbe ben.

14 Dun a wonoyay malaado, ko fii ben alaa ko yobitire, a yobitoyte pande ummutal feewube ben.»

*Misal Yettaangal e Saatinanoobe fii Nafagol
(Mat. 22.1-10)*

15 Bay goddo e be o nafodaynoo ben nanii din kongudi makko kanko Iisaa, o wi'i mo: «Maloore wonanoyay on nafoytoodo ka *laamateeri Alla!»

16 Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Nande goo goddo waduno caatal moolanaangal, o saatinini yimbe buy.

17 Bay nafagol ngol fewndike, o nuli kurkaadu makko ndun yo on yahu wi'a be o saatinnoo ben yo ben aru, ko fii hebulaama.

18 «Kono be fow be kuylitidi. Arano on e mabbe wi'i ndun kurkaadu: <Midfo soodi ngesa, bee mi yaha mi ndaaroya mba. Mi torike mo yo o yaafo lan.>

19 Goddo on wi'i: <Midfo soodi kalali sappo, midfo yahude mi lasindoo cfi, mi torike mo yo o yaafo lan.>

²⁰ Godfo goo kadi wi'i: <Midfo jombi neebaali, ko dfun hafata mi yaha.>

²¹ «Bay kurkaadu ndun hewtitii, o yottintini e jom makko ko o nulaa kon fow. Onsay jom galle on tikki, o wi'i ndun kurkaadu makko: <Yahu kisan e dfate den fow, njane e tosooke, addanoyaa mi miskinbe ben e jukkunnaabe ben e bumbe ben e boofoo be ben fow.>

²² «Kurkaadu ndun wi'i: <Jom an, ko yamirdon kon wafaama, kono haa jooni ka joodee no luttii.>

²³ «Onsay jom galle den wi'i kurkaadu ndun: <Yahu haa ka fulawaa, takkodaa kowle den fow, rewaa e datoy koy fow, etodaa no yimbe ben arda fii no ka an heewira.>

²⁴ Ko fii mi andinii on, hay gooto e bee be mi saatinnoo aranun mettotaako oo nafakka an!> »

*Fii no Iisaa Haanaa Jokkireede
(Mat. 10.37-38)*

²⁵ Tawi jamaa moolanaado no jokkondirnoo e Iisaa. O fewtiti be, o wi'i:

²⁶ «Si godfo arii e an, hara o woniraa selugol ben makko e yumma makko e beyngu makko e bibbe makko ben e neene-gootoo be makko ben worbe e rewbe haa nabani wonkii makko kin tigi, haray ondon waawataa wonude taalibaajo an.

²⁷ Awa kadi kala mo yettaali *leggal mun altindiraangal ngal jokkimmi, haray ontigi waawataa wonude taalibaajo an.^t

^t **14:27** 14.27 «Yettugol leggal mun altindiraangal ngal» ko hebilagol jokkugol Iisaa haa maaya.

28 «Hara ko hombo e mon si no faalaa darnude koore, ronkata joodaade taho, taskoo fii ko o ebfi kon si ko ko yonata?

29 Kulol wota ootigi fufdfo ronka gaynude, fii wota yi'ube mo e dun ben fow jalu mo,

30 wi'a: <Oo nedfo fufdino darnude, kono o waawaali lannitaade!>

31 «Maa hara ko lando hombo fokkitanta habidoygol e lando goo mo konu mun woni embere yimbe guluuje noogayo, hara kanko ngu makko ngun ko embere yimbe guluuje sappo, ronkata joodaade taho, taskoo si o heboyay kutu maβbe?

32 Si o tawii non o heboytaa kutu maβbe bay oya no wodfitii mo taho, o nelay e on fii yo on wadan mo sartiiji no buttu on tabitira.

33 Ko dfun wadi, kala e mon mo woniraa seedugol e ko o jeyi kon, haray gasataa wonde taalibaajo an.

34 «Landan ko huunde moyyere, kono si dakamme majjan on iwii, haray ko honno dakamme majjan on wattirtee?

35 Haray dan alaa nafa ka leydi maa ka polu, ko hawkoyteedan ka yaasi.

«Mo no mari noppi nanirdi yo nanu!»

15

Misal Yettaangal e Baalii Majjungii (Mat. 18.12-14)

1 Yantooβe sagalle ben fow wondude e junuubanke'en no badotonoo Iisaa fii hedagol mo.

² Fariisiyaabe* ben e jannooŋe fii Sariya on no ṅunaynoo hakkunde maŋŋe, wi'a: «Oo doo kaṅun baŋnitay junuubanke'en, ṅaamida e maŋŋe!»

³ Onsay kanko Iisaa o waɗani ben ngal misal doo, o wi'i:

⁴ «Ko hombo e mon si no mari baali teemedere, gootii e ɗin majja, ronkata accude cappande jeenay e jeenayji ɗin ka wulaa, yaha ɗaŋbitoya majjungii ngin haa nde o yiitoyi ngii woo?»

⁵ Nde o yiitoyi ngii, o wakkoo ngii e hoore weltaare.

⁶ Nde o hewtiti ka makko, o nodditay yiŋŋe makko ben e kawtalŋe makko ben, o wi'a ŋe: <Weltodee e an, ko fii mi yiitii baalii an majjunoongii ngin!>

⁷ Mi andinii on, ko wano non kadi weltaare burirta woodude ka kammu sabu junuubankeejo gooto tuubudo, edii feewuŋe cappande njeenayo e njeenayo ŋe tuubuubuyee fawaaki ɗun.»

Misal Yettaangal e Tammaaru Majjundu

⁸ «Maa ko debbo hombo mardo tammaaji sappo, si wooturu e ɗin majjirii mo, ronkata huŋbude lampu, fitta suudu mun ndun, ɗaŋbitira hakkil haa nde o yiiti ndu woo?»

⁹ Nde o yiiti ndu, o nodditay yiŋŋe makko ben wondude e kawtalŋe makko ben, o wi'a ŋe: <Weltodee e an, ko fii mi yiitii tammaaru an majjunoonda ndun!>

¹⁰ Mi andinii on, ko wano non kadi malaa'ikaabe Alla ben weltorta tuma nde junuubankeejo gooto tuubi.»

Misal Yettaangal e Bidɗo Funsoowo

11 O wi'i kadi: «Godɔo no marnoo biɓɓe dɔo.

12 Toolaajo makko on wi'i mo: «Baaba an, jonnee lan gebal an ngal mi haani hendoyaade ngal ka jawdi mon.» Onsay ben maɓɓe sendani ɓe jawdi mun ndin.

13 «Bay balɗe feyyii, toolaajo on moobi ko o jeyi kon fow, o yahi e leydi wofɗundi, o funsitoyi ton jawdi makko ndin fow e nder jiiɓaare.

14 Bay o lannii fewjande fow, heege tiidunge wadi e ndin leydi. Onsay o fudɗaa ɗakkireede.

15 O halfinoyii e godɔo goo jeyaado e ndin leydi, on nabi mo ka gese mun fii ko aynana ɗun koseeji mun ɗin.

16 Himo faaletenoo ɗaamude neteeje ɗe koseeji ɗin ɗaamaynoo ɗen, kono hay gooto okkoraali mo.

17 «O luggini miijo, o wi'i: «Ko gollooɓe njelo ben an mari ɗaamoobe haa luttina, hara min mido maaya ɗoo heege!

18 Jooni non, mido yiltitaade ka ben an, mi wi'a ɓe: Baaben, mi wadii junuubu ka Alla, mi hebii hakkee mon,

19 mi foddaa e noddeede biɗɗo mon hande kadi. Jogoree lan wa golloowo mon.»

20 «Onsay o yiltitii ka ben makko. Bay o ɓadike, ben makko haynii mo, yurmaa mo. Tun ben makko dogi, hirbii mo, lunnii.

21 Onsay on biɗɗo makko wi'i mo: «Baaben, mi hebii junuubu ka Alla mi hebii hakkee mon, mi foddaa e noddeede biɗɗo mon hande kadi!»

22 «Kono ben makko yamiri kurkaaduube mun ɓen, o wi'i ɓe: «Yahee tinna addanon mo kafaane ɓurɗo fotude on ɓornon mo, wafanon mo hurundaare ka hondu e paɗe ko o wattoo.»

²³ O wi'i be kadi: <Addoyee ga'un fayukun kun, hirson, jaamen, weltoden.

²⁴ Ko fii hari oo bid'fo an d'oo ko may'fo, kono jooni o wuuritii, hari kadi o majjii, kono jooni o yiitaama!> Onsay be woni e fijugol weltoda.

²⁵ «Dun hawrondiri afo makko on no ka ngesa. Bay on badike ka hodo fewndo ko o artata, o nani hito gimi e gami.

²⁶ Tun o noddi golloowo maɓɓe goo fii ko humpita mo kon ko woni wadude ka maɓɓe.

²⁷ On golloowo wi'i mo: <Mijan maa hewtitii. Bay non o hewtitii e jam, ko sabu d'un ben maa en hirsiri ga'un fayukun kun.>

²⁸ «On seytini kisan, o salii naatude. Onsay ben makko yalti jeeji mo fii yo o naatu.

²⁹ Kono o wi'i ben makko: <E hino, wad'ii nii duubi buy mid'fo yanganaade on. Haa hande mi yeddaali on. Min-le hay nde wootere on okkaali lan hay be'un fii ko mi saatinira goreeɓe an ben.

³⁰ Kono bay oo bid'fo mon d'oo dekkudo ndii jawdi mon dekkidi ndi e wad'ooɓe jinaa artii, ondon on hirsanii mo ga'un fayukun kun!>

³¹ «Ben makko wi'i mo: <An non boobo an, nande woo hiden wondi. Ko mi mari kon fow ko an jeyi.

³² Kono mi taw bee mi weltoo, mi wada welo-welo, bay hari oo miɓɓiraawo maa d'oo ko may'fo, kono jooni o wuuritii, hari kadi o majjii, kono jooni o yiitaama.> »

16

Fii Mbatulaajo mo Fewaa

¹ Iisaa wi'i taalibaabe mun ben kadi: «No woodunoo aaden galo mardo mbatulaajo, tawi on mbatulaajo makko no jo'iraa funsugol jawdi on galo.

² O noddii on mbatulaajo, o wi'i mo: «Ko hondun mi woni nanude e hoore maa? Jittanan no wondaa gollirde, ko fii a waawataa wonude mbatulaajo an hande kadi.»

³ «Onsay mbatulaajo on wi'itii: «Hara ko hondun mi wadata jooni, bay jom an no ittude lan wonugol mbatulaajo makko? E hin-le mi maraa doole remugol, awa kadi toragol no hersinanii lan.

⁴ Mi andii ko mi wada fii yo mi heboy ko wernammi ka mun tuma mi ittaa e mbatulayaagal.»

⁵ «Onsay o nodditi kala joganiibe jom makko ben. O wi'i arano on: «Ko jelu joganidaa jom an?»

⁶ On jaabii: «Ko tankonje teemedere nebban.» Ontuma mbatulaajo on wi'i mo: «Joodo kisan, yettaa kaydi maa ndin, windaa ko cappande jowi joganidaa mo.»

⁷ «O wi'i goddo goo kadi: «An-le ko jelu joganidaa mo?» On jaabii: «Ko bootooji teemedere ngawri.» O wi'i ondon kadi: «Yettu kaydi maa ndin, windaa ko bootooji cappande jeetati joganidaa mo.»

⁸ «Onsay jom on mbatulaajo boyliido manti mo sabu kon ko on golliri yoyre. Ko fii faybe nguu jamaanu no yoyi telen jokondooobe mun ben buri faybe jeyaabe ben ka ndaygu.

⁹ Min-le mi wi'ay on: yo on dabbir dee jawle adunayankeeje yibbe, fii tuma nde den lanniroyi on, yo on wernoye ka galleeji poomayankeeji.

10 «Mo nundii e hoore ko fandii, o nunday e hoore ko mawni. Awa kadi mo nundaali e hoore ko fandii, o nundataa e hoore ko mawni.

11 Si tawii non on nundaali e hoore jawle adunayankeeje den, haray ko hombo halfinoyta on jawle haqiiqaaje den?

12 Awa kadi si on nundaali e hoore ngel godfo ngel, ko hombo jonnoyta on ko mon kon?

13 «Golloowo hay gooto waawataa gollande jeybe dun difo, ko fii o apay oya, o yida oya, maa o habboo e oya, o itta bote e oya. Ko dun wadi si on waawataa rewude Alla, rewon jawdi.»

14 Fariisiyaabe* ben e yidude mun kaalisi no hedotonoo dun fow liba bote e Iisaa.

15 O wi'i be: «Onon hidon wadi hoore mon feewube e yeeso yimbe ben, kono Allaahu on kapun no andi ko woni ka berde mon. Ko fii ko yimbe ben banti fii mun kon ko jiddudun yeeso Alla.

16 «Awa ko Sariya on e defte annabaabe ben wonnoo haa fewndo Yaayaa. Kono gila e fewndo Yaayaa, Kibaaru Moyyo fii *laamu Alla ngun no fejnineede, mo kala no huutorde doole fii naatugol don.

17 Kono mi andinii on: kammu ngun e leydi ndin mutude no buri newaade edii ciifun gootun wonkun ka Sariya monteede.

18 «Kala accitudo beyngu mun, yetti godfo goo, haray ontigi jeenii. Awa kadi kala yettudo debbo seedaado, haray ondon kadi jeenii.

Fii Galo Baaso e Baaso Galo

19 «Hari no woodunoo aaden galo bornotonoodo conci dimi firsiniraadi ko wojji, wadaynoodo pande woo welii e fotii.

20 Tawi miskiino wi'eteedo Laazaru mo bandu mun fow temmaa no waalii ka dambugal makko.

21 On no faaletenoo hendaade jaameteeki lut-taynoodi din ka on galo. Tawi hay bareeji din arayno metta den temmeeje makko.

22 «Nande goo on miskiino maayi, malaa'ikaabe ben nabi mo tawtinoyi Ibraahiima. On galo kadi maayi, surraa.

23 Ka jahannama, tawi on galo no e nder lette, o banti gite, o haynii Laazaru takko Ibraahiima ka wofditii.

24 O ewnii, o wi'i: «Baaba an Ibraahiima, yurme lan, yamiraa Laazaru yo o jullu hondu makko ndun ka ndiyan, o ara o bubbinanammi denngal an ngal. Ko fii mido tampi ka yiite gaa!»

25 «Ibraahiima jaabii mo, wi'i: «Boobo an, anditu an a hendinoke moyyereeji maa din ka aduna, wano non kadi Laazaru yedinoke ton tampereeji. Jooni non kanko bernde makko buttinaama doo, an hidfa tampude.

26 E hoore dun kadi, wimbo moolanaango no wadfaa hakkunde men fii wota faalaabe iwde gaa yaha ton ben waawu dun, wano non onon kadi wota on waawu lumbitirde gaa.»

27 «Onsay on galo wi'i: «Awa mi torike ma yo baaba an, nelanan Laazaru ka galle ben an

28 haa e bee neene-gootoobe an njowo, o hajoyoo be dun fii wota kambe kadi be aroy e ndee nokkuure lette.»

29 «Onsay Ibraahiima jaabii mo, wi'i: <Hibe jogii ton deftere Muusaa nden e defte beya annabaabe, yo be hed'o den.>

30 «O wi'i: <Oo'o, yo baaba an Ibraahiima, kono si god'do e maybe ben yahii e mab'be, be tuubay.>

31 «Kono Ibraahiima wi'i mo: <Si be hed'aaiki Muusaa e annabaabe heddiibe ben, haray be jabataa wurteede hay si be immintinanaama god'do e maybe ben!> »

17

Fii Junuubu e Gomdinal e Farilla

(Mat. 18.6-7; Mrk. 9.42)

1 Iisaa wi'i taalibaabe mun ben: «Alaa no peggal ronkirta arirde, kono bone wonanii on wondo sabu dun.

2 Haray ko furi mo moyyande ko kolmbireede tuntere hayre, o bugee ka baharu edii o wonude sabu gokkun e koy paykoy feggaade.

3 Reenee hoore mon!

«Si musid'do mon oopike, waajee mo. Si o tuubii, yaafee mo.

4 Awa kadi si o bonnii on laabi jeedidi e nder jallal, o yiltitoyike e mon laabi jeedidi hara himo wi'a: <mi tuubii>, on yaafoto mo.»

5 Sahaabaabe* ben wi'i Koohoojo on: «Beydaneen men gomdinal.»

6 Onsay Koohoojo on wi'i be: «Hay si tawii gomdinal mon ngal no fota e abbere bene, harayno on waaway yamirde kii ndologahi, wi'on: <Boro, iroyodaa ka tumbo baharu!>, onsay ki doftoto on.

⁷ «Hara ko hombo e mon, si no mari kurkaadu-
ujo remoowo maa ngaynaako, wi'ata on no o
iwtiri golle: <Aru jaamaa?»

⁸ Kono ka liddle d'un, o wi'ay mo: <Mooyinanan
ko mi jaama, bornodaa si bannanaa mi. Si mi
gaynii jaamude yara, onsay an kadi a jaamay
yaraa>.

⁹ Hara o mantay on kurkaaduujo fii o wadfi ko
o yamiraa kon?

¹⁰ Onon kadi wano non, si on wadfi ko
yamiraadon kon fow, wi'ee: <Menen ko men
kurkaaduube meereebe, ko ko men haani
wadfude tun men wadfi.> »

Fii Yimbe Sappo be Damajan Nangi

¹¹ E nder yaadu makko ndun Yerusalaam,
kanko Iisaa o rewri hakkunde diiwal *Samariiya
ngal e diiwal Jaliilu ngal.

¹² Wa fewndo ko o naataynoo e hodfo, yimbe
sappo be damajan nangi sutii fottugol e makko,
be dartii ka wodfi,

¹³ be ewnii, be wi'i: «Iisaa, ko onon yo
Karamoko'en! Yurminee men!»

¹⁴ Bay o yi'ii be, o wi'i be: «Yahee hollitoyodon
*yottinoobe sadaka ben.»

E nder yaadu maɓbe ndun be tawi be selli-
naama, be laabii.

¹⁵ Bay godfo e maɓbe tawii sellinaama, o
yiltitii e hoore himo ewnoo manta Alla.

¹⁶ Hawri on nedfo ko Samariyankeejo. O ari,
o yani e ley koyde Iisaa, o weltanii mo.

¹⁷ Onsay Iisaa yetti haala kan, wi'i: «Hinaa be
sappoo non be sellinaama, be laabii? Awa ko
honto njeenayooobe luttube ben woni?

18 Hinaa hay gooto e maɓɓe yiltitaaki fii mantugol Alla si wonaa oo janano doo tun?»

19 Onsay o wi'i on: «Immo yahaa, gomɗinal maa ngal hisinii ma.»

Maandeeji Fii Arugol Laamu Alla ngun

(Mat. 24.23-28, 37-41)

20 Nande goo *Fariisiyaaɓe ben landii mo kanko Iisaa ko honde tuma *laamu Alla ngun arata. Iisaa jaabii be, wi'i: «Laamu Alla ngun ardataa no yi'orta.

21 Wi'etaake <hingu ɗoo!> maa ɗun <hingu ɗaa!>, ko fii mi andinii on, laamu Alla ngun no e mon.»

22 Onsay o wi'i taalibaaɓe makko ben: «Saa'i aroyay nde faaletedon yi'ude wootere e jalaade *Bii-Aaden on, kono on yi'oytaa nde.

23 On wi'oyte <himo ɗoo!> maa <himo ɗaa!> Wota on hammir ton, wota on dogir ton.

24 Awa ko wano mayannde mayirta non, jalba gila nano haa e jaamo ka weeyo, ko wano non ardu Bii-Aaden on woniroyta ka jalaande mun.

25 Kono ɗoo e ɗun, bee o tampa fota, nguu jamaanu doo hawka mo.

Fii Hebulanagol Saa'i Artoygol Bii-Aaden on

(Mat. 24.37-41)

26 «Ko waɗunoo kon fewndo jamaanu Nuuhu, waɗoyay kadi ka jalaade ado artugol Bii-Aaden on.

27 Ko fii fewndo Nuuhu, hari yimbe ben no jaamaynoo yara, no jomba jombanee, haa jande Nuuhu naatunoo ka laana. Onsay waamere nden ari, muli luttube ben fow.

28 «Ko wano non kadi e fewndo jamaanu Luutu, yimbe ben no jaamaynoo yara, sooda soodita, tuta darna.

29 Kono nde Luutu yaltunoo *Saduuma, mbolan yiite iwruno ka kammu yani e maɓɓe, muli be fow.

30 «Ko wano non kadi woniroyta jande Bii-Aaden on feepiti.

31 Nden jande, on wondo ka fowtorde hoore suudu mun wota tippano piiji mun wondi dɪn ka nder suudu. Wano non kadi on wondo ka ngesa wota yiltito ka mun.

32 Anditee fii sonnaajo Luutu on.

33 Kala dɓabbudo no dandira ngurndan mun, dan hayriray mo, kono kala non mo ngurndan mun hayrinaa, o dandoyay dan.

34 «Mi andinii on kadi, e nden jemmaare don, yimbe dɪdo waalodube e danki wooti, goddo e maɓɓe yettete, oya on lotta.

35 Wano non kadi, rewbe dɪdo wonbe unidude, goddo e maɓɓe yettete, oya on lotta.

36 Awa kadi yimbe dɪdo wondube e ngesa woota, gooto e maɓɓe yettete, oya on lotta.»

37 Taalibaabe ben wi'i mo: «Koohoojo amen, hara ko honto dɪn wadɔyta?»

O jaabii be, o wi'i: «Ko ka ko maayi kon woni woo, jigaaje den moobotoo.»

18

Misal Yettaangal e Naawoowo Boyliido

¹ Iisaa wadani taalibaabe mun ben ngal misal fii banginangol be nafa duumagol e toraare Alla, hara be haabaali.

² O wi'i be: «No woodunoo e saare aaden jaawoowo mo hulataa Alla, awa kadi o hersataa hay gooto.

³ Tawi kadi no e nden saare keynguujo araynoodo soono woo ka on jaawoowo, wi'a mo: <Naawu hakkunde an e oo gano an.>

⁴ Gila neebii hari on jaawoowo anniyaaki. Kono bawto d'un o wi'itii: <Fii kala mi hulataa Alla, awa kadi mi hersataa hay gooto,

⁵ bay oo keynguujo sonjirii lan nii, yo mi jaawan mo fii wota o sonjan pande woo!> »

⁶ Koohoojo on wi'i: «On nanii ko on jaawoowo boyliido wi'i kon?

⁷ E taw si hara Allaahu on jaawantaa ben be o subii, d'un ko ben torotoobe mo jemma e jalorma? Hara o nennanay be d'un?

⁸ Mi andinii on, o jaawanay be ko yaawi. Kono taw nde *Bii-Aaden on aroyi si o tawoyay gomdinbe e hoore ndii leydi?»

Fii Hakkunde Fariisiyaajo on e Yantoowo Sagalle on

⁹ O wadi kadi ngal misal doo e hoore ben yimbe fellituube ko feewube, hara hibe aybina beya,

¹⁰ o wi'i be: «Yimbe dido yahuno ka *juulirde mawnde fii juulugol, tawi goddo on ko *Fariisiyaajo, oya on ko yantoowo sagalle.

¹¹ Fariisiyaajo on immii darii, tawi himo tororanaynoo nii hoore makko, wi'a: <Eyoo-maa

Alla, mi weltanike ma ko tawi kon mi wa'aa wa heddiibe ben, d'un ko bee jattoobe maa bee boyliibe maa bee jeenoobe maa wano oo yantoowo sagalle d'oo.

¹² Min-le mi hooray laabi d'idi e nder yontere nden, awa kadi mi ittay sappabun e hoore kala ko mi hebi.»

¹³ «Tawi on yantoowo sagalle hay suusataano bantirde gite mun den ka kammu, kono himo darii ka wodfditii, himo tappitoo e bernde, wi'a: <Yaa an Alla, yurminan min oo junuubankeejo!»

¹⁴ «Mi andinii on, ko on yantoowo sagalle don-le yiltitinoo ka galle mun e hoore ko o jogoraado wa feewudo edii Fariisiyaaajo on. Ko fii kala mawnintiniido jippinoyte, awa kadi kala jippindo hoore mun mawninoyte.»

Fii Hakkunde Iisaa e Paykoy koy

(Mat. 19.13-15; Mrk. 10.13-16)

¹⁵ Wobbe addanayno mo hay booboobe ben fii yo o meemu be. Nde taalibaabe ben yi'unoo d'un, be tonani be.

¹⁶ Kono Iisaa nodditi paykoy koy e hoore himo wi'a: «Accee paykoy koy ara e an, wota on hadu koy, ko fii *laamu Alla ngun ko sifa makkoy wonani.

¹⁷ Ka haqiiqa mi andinii on, kala mo jabiraali laamu Alla ngun wa paykun, haray o naatataa ton few.»

Fii Hooreejo Aldu'o on

(Mat. 19.16-30; Mrk. 10.17-31)

¹⁸ Hooreejo goo landii Iisaa, wi'i: «Karamokoojo moyyo, hara ko hondun mi

haani wafude fii yo mi heboy *ngurndan poomayankejan dfan?»

¹⁹ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko fii hondun wi'irtaa mi moyyo? Hay gooto moyyaa si hinaa Alla Bajjo on.

²⁰ Hidfa andi yamirooje den, dfun ko wota a jeenu, wota a ittu hoore, wota a wujju, wota a seedito fenaande, teddinaa kadi yumma maa e ben maa.»^u

²¹ On hooreejo jaabii, wi'i: «Midfo wafude dfun fow gila e cukankaaku an.»

²² Bay Iisaa nanii ko on wi'i kon, o wi'i mo: «No ñakkan-maa fahin huunde wootere: yeeyitu kala ko jeydaa, senditanaa misikinbe ben, dfun wonanoyte keyee ka kammuuli, onsay araa jokkaa mi.»

²³ Bay on nanii dfun, o aani, ko fii hari himo aldi fota.

²⁴ Bay Iisaa yi'ii dfun e makko, o wi'i: «Emba no sattani jom jawle en ka be naata ka laamu Alla.

²⁵ No furi weebande ngelooba ka mba rewa e wuddere meselal edii ka jom jawle en naata ka laamu Alla.»

²⁶ Wonnoobe mo hedfaade ben wi'i: «E hara ko hombo dandoytee?»

²⁷ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ko waawantaako nedfanke kon no waawanoo Alla.»

²⁸ Onsay Petruusu wi'i mo: «Awa e hino, men accii ko men jeyi kon fow, men jokkii on.»

²⁹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa mi andinii on, kala accudfo suudu mun ndun e beyngu mun

^u **18:20** 18.20 Egg. 20.12-16.

e sibbe mun ben e mawbe mun ben e bibbe mun ben sabu laamu Alla ngun,

³⁰ o heboyay ko furi d̄un ka aduna d̄oo, awa kadi ka aduna aroyoowo, o heboyay ngurndan poomayankejan d̄an.»

Fii ko Saatii Heboyde Iisaa kon

(Mat. 20.17-19; Mrk. 10.32-34)

³¹ Onsay Iisaa pottini *sahaabaabe mun ben sappoo e d̄ido sera, o wi'i be: «Awa hiden yahude Yerusalaam. Kala ko annabaabe ben windunoo kon e hoore Bii-Aaden on laatoyto.

³² O wattoyte e juude be wonaa Yahuudiyanke ben, o jalee, o tiwee, tuttee e hoore makko, be piyira mo cabbi, be wara.

³³ Bawto d̄un o immitoo ka jalaande tamere.»

³⁴ Kono ben taalibaabe faamaali hay fus e d̄un, d̄in kongud̄i wirnanii be, be ronki faamude kon ko yewtaa.

Fii no Iisaa Wuntiniri Bund̄o Yeerikoo

(Mat. 20.29-34; Mrk. 10.46-52)

³⁵ Ko Iisaa badii Yeerikoo, tawi bund̄o no joodii ka sera laawol no toroo.

³⁶ On nani hito jamaa on ko feyyata kon, o landii ko hondun wad̄i.

³⁷ O andinaa wonde ko Iisaa oo jeyaado Naasirata woni feyyude.

³⁸ Onsay o ewnii, o wi'i: «Ko an yo Iisaa, bii Daawuuda, yurminan!»

³⁹ Hikkinooobe yeeso ben feli mo fii yo o fanku, kono o furti ewnaade, wi'a: «Ko an yo bii Daawuuda, yurminan!»

⁴⁰ Onsay Iisaa dartii, o yamiri yo be addan mo. Bay on badike, Iisaa landii mo:

⁴¹ «Ko hondun faaladfaa yo mi wadane?»

On jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, ko yo mi hettu giide an den!»

⁴² Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Wuntu, gomdinal maa ngal hisinii ma.»

⁴³ O wunti don kisan, o jokki Iisaa, himo mawnina Alla. Bay jamaa on yi'ii d'un, be woni e mantugol Alla.

19

Fii Gomdinal Zaakaru ngal

¹ Iisaa naati Yeerikoo. Ko o tayitata saare nden,

² tawi aaden galo tawaado e hooreebe yantoobe sagalle ben wi'eteedo Zaakaru

³ no humpanoo yi'ugol mo kanko Iisaa. Kono o ronki feere mun sabu duudugol jamaa on, awa kadi himo rabbiidi.

⁴ Onsay o dogi o feyyi yeeso, o yawoyi e hoore yibbehi fii no o yi'ira Iisaa, bay hari on ko don rewata.

⁵ Nde Iisaa hewtunoo e ley kin yibbehi, o tiggittii, o wi'i: «Zaakaru, tippo heja, ko fii bee mi weera hande ka galle maa.»

⁶ Zaakaru tippii heja, jabbii mo e nder weltaare.

⁷ Bay fow yi'ii d'un, be nuni, be wi'i: «Oo kodoyike junuubankeejo!»

⁸ Kono Zaakaru immii darii, wi'i Koohoojo on: «Hedee yo Koohoojo an, mi okay miskinbe ben feccere jawdi an ndin. Awa kadi si mido bonnani

godɔo godɔun, mi yobitiray ontigi ɔun cowalle nay.»

⁹ Onsay Iisaa wi'i: «Hande kisiyee naatii e dee galle ɔoo. Ko fii oo ɔoo kadi ko o iwɔdi Ibraahiima.

¹⁰ Awa ko addi *Bii-Aaden on ko ɔabbitugol majjuɓe ɓen, danda ɓe.»

Misal Yettaangal e Manankun

(Mat. 25.14-30)

¹¹ Bay hari o ɓadike Yerusalaam, o ɓeyditani ɓe ngal misal ɔoo, ko fii hari heɔinoobe mo ɓen no sikka *laamu Alla ngun feɓɓay kisan.

¹² O wi'i ɓe: «Aaden dimo yahuno e leyɔdi woɔɔɔndi fii lamminoyegol, arta.

¹³ On noddɔi kurkaaduube mun sappo, o jonni ɓe manankunji sappo. O wi'i ɓe: «Gollitiree ɔii ɔoo haa mi ara.»

¹⁴ Kono tawi yimɓe leyɔdi makko ndin no aɓi mo. ɓe nelti woɓɓe ɓaawo makko fii andingol ɓen ton wonde ɓe faalaaka onɔon laamoo ɓe.

¹⁵ «Bay o lamminoyaama, o artii, o noddɔi kurkaaduube makko ɓe o jonnunoo mbuudɔi ɓen fii no o andira ko honno mo ɓee e maɓɓe gollitiriri ɔi.

¹⁶ «Arano on e maɓɓe ari, wi'i: «Koohoojo an, ɔi accirnodon mi ɔin ɓeydike cowalle sappo.»

¹⁷ O wi'i mo: «A waɔii ko moyyi, yo kurkaadu-ujo moyyo! Ko fii a nundii e hoore ko fanɔi, mi waɔii ma yeesojo e hoore ca'e sappo.»

¹⁸ «Dimmo on e maɓɓe ari, wi'i: «Koohoojo an, ɔi accirnodon mi ɔin ɓeydike cowalle jowi.»

¹⁹ O wi'i onɔon kadi: «Mi waɔii ma e hoore ca'e jowi.»

²⁰ «Godɔo e maɓɓe kadi ari, wi'i: <Kooɓoojo an, e hino ɗi accirnodaa mi ɗin, hari mido mari ɗi e lincun.>

²¹ Ko fii hari mido hulu maa, ɓay ko a jaadudo. A yettay ko a wallinaa, awa kadi a soɓitay ko a aawaa.>

²² «Onsay on lando wi'i mo: <Mi jaawitirte konguɗi maa ɗin, yo jiyaado bonɗo! Hida andunoo ko mi aaden jaadudo? Maa mi yettay ko mi wallinaa, maa mi soɓitay ko mi aawaa?>

²³ Fii hondun non a wallinaali ɗi e juude gollitirooɓe ɗi ɓen,^W ɗun, nde mi artunoo woo, mi hettayno ɗi e hoore tono.>

²⁴ «Ontuma kanko lando on o wi'i wonnooɓe ɗon ɓen: <Jabittee ɗi e juude makko, jonnon ɗi oo jogiido manankunji sappo.>

²⁵ Kono ɓe wi'i mo: <Kooɓoojo amen, onɗon no jogii manankunji sappo!>

²⁶ O jaabii ɓe, o wi'i: <Mi andinii on, ko marɗo beydantee, kono mo maraa on jabitante hay yeru ko o mari kon.>

²⁷ Dun-le wurin addanee lan ɗoo ayɓe an ɓen, ɓen ɓe faalanooka mi laamoo ɗun, waron ɓe yeeso an ɗoo.> »

Fii Naatugol Iisaa Yerusalaam

(Mat. 21.1-11; Mrk. 11.1-10; Yhn. 12.12-19)

²⁸ Bay kanko Iisaa o gaynii yewtude ɗun, o hikkii yeeso, o yaari Yerusalaam.

²⁹ Bay wonii o ɓadike Bayti-Faazii e *Betanii, ɗun ko takko Fello *Zaytuuni ngon, o nuli taalibaabe makko ɗifo,

^W **19:23** 19.23 Wallingol mbuudi e «juude gollitiroowo ɗi on» no firi wallingol ɗi ka «banki.»

³⁰ o wi'i be: «Yahee e ngoo hodo wongo yeeso mon doo. No naatirfon e maggo, on taway mbabun kun godfo wadfaaki haa hande no humii fon. Hunton kun, addon.

³¹ Si godfo aru on e landaade, wi'a: «Ko hondun huntandon kun?», on wi'ay mo: «Ko haaju Koohoojo on yani e makkun.» »

³² Nelaabe ben yahi be tawroyi no be wiiranoo non.

³³ Ko be huntata kun, jeybe mbabun kun ben wi'i be: «Ko hondun wondon kun huntande?»

³⁴ Be jaabii, be wi'i: «Ko haaju Koohoojo on yani e makkun.»

³⁵ Be addani kun Iisaa, be ndadfdani mo conci mabbe din e hoore makkun si be yawni mo.

³⁶ No o yaaraynoo non, yimbe ben no ndadfdirande mo non conci mun din ka laawol.

³⁷ Nde tawnoo o badike Yerusalaam ka tippagol Fello Zaytuuni, dental taalibaabe ben fow sowti weltaare, be woni e ewnagol manta Alla, sabu dii kaawakeeji moyyi di be yi'i.

³⁸ Tawi hibe wi'a:
«Yo barki wonan oo lando
wondo arude e innde Joomiraado on.Y
Yo buttu wonu ka kammu,
darja burdo toowude wonanii ma!»

³⁹ Wobbe e *Fariisiyaabe tawaabe e mbatu ngun ben wi'i mo kanko Iisaa: «Karamoko'en, yamiree taalibaabe mon ben yo be fanku!»

⁴⁰ O jaabii be, o wi'i: «Mi andinii on, si kambe be fankii, kaaye den sowtay!»

⁴¹ Bay be badike saare Yerusalaam nden, nde Iisaa haynornoo nde, o fesi fii mayre,

⁴² o wi'i: «Si an kadi hida andunoo hande ko wonanayno-maa buttu, kono jooni d'un wirnanike ma.

⁴³ Aroyay e jalaade nde aybe maa ben ari hunditu-maa hurgi, bittire cende fow.

⁴⁴ Be lancete, be lancide e kala hodufodo e maa. Be accataa e maa hay kaayun e hoore hayre, sabu a anditaali saa'i mo Alla hoddiri faabagol ma on.»

Fii no Iisaa Rad'ori Yeeyoobe ben ka Juulirde Mawnde

(Mat. 21.12-17; Mrk. 11.15-19; Yhn. 2.13-16)

⁴⁵ O naati ka dingiral *juulirde mawnde, o woni e radagol wonnoobe yeeyude ton ben,

⁴⁶ hara himo wi'ora be: «No windii: <Suudu an ndun ko suudu torordu Alla>,Y kono onon on wattii ndu fammeere wuybe!»^Z

⁴⁷ Tawi kanko Iisaa jande woo o jannayno ka juulirde mawnde. Kono hooreebe *yottinoobe sadaka ben e jannoobe fii Sariya on ben e lambe jamaa on no d'abbaynoo no sahinbinira mo.

⁴⁸ Kono hari be andaa ko honno be gerdata, sabu hari jamaa on fow no tudfi noppi mun e makko.

20

Lande fii Bawgal Iisaa ngal

(Mat. 21.23-27; Mrk. 11.27-33)

¹ E nder den balde don, tawi Iisaa no waa-jaade jamaa on ka *juulirde mawnde, d'un-le ko feppinangol be Kibaaru Moyyo on. Onsay

hooreeɓe *yottinooɓe sadaka ben e jannooɓe fii Sariya on ben wondude e mawɓe ben ari,

² wi'i mo: «Wowlan men ko e ley kongol hombo wondaawadude ɗun e ko e ley kongol hombo wondaawadude?»

³ O jaabii ɓe, o wi'i: «Min kadi mi landoto on huunde wootere, jaabodon mi.

⁴ E hara lootugol ko Yaayaa lootaynoo yimɓe ben kon, ko ka arsi iwri kaa ko e nedɗanke?»

⁵ Kono ben woni e wi'indirgol: «Si en jaabike mo ko ka arsi iwri, o wi'ay en ko hondun hadunoo gomɗinen mo?»

⁶ Si en jaabike mo-le ko e nedɗanke ɗun iwri, jamaa on fow fiday en kaaye, sabu hiɓe felliti Yaayaa ko annabaajo.»

⁷ Onsay ɓe jaabii mo, ɓe wi'i: «Men andaa ka ngol lootugol don iwri.»

⁸ Onsay Iisaa wi'i ɓe: «Min kadi mi wowlantaa on ko e ley kongol hombo mi woni wadinde ɗun.»

*Misal Yettaangal e Fariisiyaabe ben
(Mat. 21.33-46; Mrk. 12.1-12)*

⁹ Ontuma o fewtiti jamaa on, o wadani ɓe ngal misal ɗoo, o wi'i ɓe: «Godɗo tutuno *wiiju, o halfini tutateeri ndin remooɓe wiiju ben, o yahi safaari ka o neeɓoyta.

¹⁰ Bay saa'i sopitugol wiiju on hewtii, o immiini kurkaadu makko haa e remooɓe wiiju ben fii yo ben jonnani mo ɓiɓɓe wiiju gebal makko ngal. Kono ben piyi on, ɓe immintini mo juude mehe.

¹¹ O immiini kurkaadu makko goo kadi, ɓe piyi ondon kadi, ɓe hersini, ɓe immintini mo juude mehe.

12 O immini tammo kadi, be barmini ondon kadi, be radii.

13 «Jom tutateeri ndin wi'i: <Ko hondun mi wadata jooni? Yo mi immin bid'fo an yidaafo on, no gasa ka be teddinoya ondon.>

14 Kono no ben remoofo wiiju haynornoo mo, be wi'indiri: <Ko oo woni ronoowo on, warden mo fii yo ndondi ndin wantan en!>

15 Onsaya be nabi mo ka baawo tutateeri, be wari.»

Iisaa wi'i kadi: «Jooni non, hara ko hondun jom ndin tutateeri wiiju wadata ben?

16 On aray, re'a ben remoofo wiiju, o halfina ndi woffo goo.»

Bay ben hedinoofa mo kanko Iisaa nanii fun, be wi'i: «Wota fun wonir non!»

17 E nder ko o tenyinta be kon, kanko Iisaa, o wi'i: «Hara ko hondun koo ko windii firi: <Hayre nde mahoofa ben hawkunoo nden wontii hittunde ka sofbundu?»^a

18 «Awa kala yanufo e nden hayre, o lancoto, kala kadi mo nde yani e hoore mun, o muncoto.»^b

19 Bay hoorefo yottinoofa sadaka ben e jannofo fii Sariya on ben faamii wonde ko e hoore mabbe Iisaa wadi ngal misal, tawi hibe dafbufo no be fawira juufe e makko fon kisan, kono hari hibe huli jamaa on.

*Fii no Iisaa Ndarndoraa fii Yobugol Sagalle
(Mat. 22.15-22; Mrk. 12.13-17)*

^a 20:17 20.17 Zab. 118.22 ^b 20:18 20.18 Isa. 8.14-15

20 Be woni e aynugol Iisaa, be immiini e makko tefoobe bonbe waditiibe ko feewube fii ko nangira mo konguɗi makko ɗin, watta mo e juude laamu ngun e ley kongol lamminaado diiwal ngal.

21 Ben landii mo, wi'i: «Karamoko'en, meɗen andi hidon jannude waajoo no feewiri, awa kadi on burdindinaa yimbe ben, hidon jannirde laawol Alla ngol goonga.

22 E hara no haani ka men yoba lando mawɗo Roomu on sagalle kaa haanaa?»

23 Kono bay Iisaa faamii janfa maɓɓe kan, o jaabii be, o wi'i:

24 «Hollee lan *dinaruuru. Ko nandolla hombo e bindi hombo woni e mayru?»

Be jaabii: «Ko lando mawɗo Roomu on.»

25 Onsay o jaabii be, o wi'i: «Jonnitee lando mawɗo Roomu on ko makko kon, jonniton Alla kadi ko mun kon.»

26 Be ronki hebude feere no be nangira mo e ɗin konguɗi makko yeeso jamaa on, kono bay be ɗaldidii e ngol jaabawol makko, be deyyi.

Fii Sadduusiyaabe ben e Ummutal ngal

(Mat. 22.23-33; Mrk. 12.18-27)

27 Wobɓe e bee *Sadduusiyaabe, wi'ube wonde ummutal alaa ben, ari landii Iisaa, be wi'i mo:

28 «Karamoko'en, e hino ko Muusaa wi'i men kon: Si godɗo maayii accii beyngu e ɓaawo biɗɗo, haray miɗɗiraawo on mayɗo no haani yettude on keynguujoo mo o acci fii no o hebirana on kotiraawo makko jurriya.

29 Tawa non no woodi biɓɓe njeedido. Arano on jombii, maayii, hebaali biɗɗo.

30 Dimmo on kadi yettii mo, maayii.

31 Tammo on kadi wano non. Dun yaarii non haa ben njeedifo non be timmi, be accaali jurriya.

32 Bawto d'un debbo on kadi maayii.

33 Bay hari ben njeedifoo non resii on debbo, ko hombo e ben on debbo wontanoyta ka ummutal?»

34 Iisaa jaabii be, wi'i: «Faybe nguu jamaanu doo tiggay tiggete.

35 Kono ben yedoyaaɓe immintineede e hakkunde maybe ben e tawegol e nguu jamaanu aroyayngu, resoytaa, resetaake.

36 Awa kadi be maayitoytaa, ko fii haray hibe wa'i wa malaa'ikaabe. Ko be faybe Alla kadi, bay ko be biɓbe ummutal ngal.

37 Seedee maybe ben immitoto, ko d'un Muusaa banganoo ka o wowli don fii pitahun kun fewndo o noddi Joomiraado on, on Alla Ibraahima e Alla Issaaqa e Alla Yaaquuba.^c

38 Awa Alla wonaa Alla maybe ben, kono ko o Alla wurbe ben, bay fii makko kanko, ben fow ko wurbe.»

39 Wobbe e jannoobe fii Sariya on ben wi'i mo: «Karamoko'en, on yewtii haqiiqa.»

40 Bawto d'un be suusaali mo landaade hay huunde.

*Fii Hakkunde Almasiihu on e Daawuuda
(Mat. 22.41-46; Mrk. 12.35-37)*

41 Iisaa wi'i be: «Ko honno wi'iraa wonde *Almasiihu on ko jurriya Daawuuda?

42-43 Daawuuda tigi no holli ka Zabuura wonde:

<Joomiraado on daalani Joomi an on:
 Joodor ka sengo an jaamo
 haa mi wada aybe maa ben ka ley teppe
 maa.>^d

⁴⁴ «Daawuuda tigi wi'ii Almasiihu on <Joomi>, haray ko honno non Almasiihu on woniri jurriya makko?»

⁴⁵ Fewndo ka yimbe ben fow hedii mo don, o wi'i taalibaabe makko ben:

⁴⁶ «Reenee e bee jannoobe fii Sariya on, dun ko bee yidube jindidugol e dolokkaaji njani, yidi hiwreede ka fottirde, yidi saffawol aranol ngol ka juulirde, yidi ndad'dule arane den ka nafagol.

⁴⁷ Hiibe jatta galleeji keynguuɓe, hiibe juutina julde maɓbe fii yiingo, awa ben heɓoyay jaawooje burde sattude.»

21

Fii Sadaka mo Keynguujo on Itti on
(Mrk. 12.41-44)

¹ Onsay Iisaa banti gite mun den, o yi'i aldube no itta sadakaaji, watta ka nder arkawal sadaka.

² O yi'i kadi keynguujo baaso no liɓa ton tammahoy diɗoy.

³ Onsay o wi'i: «Mido haalande on goonga, oo keynguujo baaso no buri beya fow ko ittaa.

⁴ Ko fii beya fow ko ko burtani dun kon be wadi, kono kanko keynguujo on e waasidude, ko ko o mari kon fow fii ko o wuurira o wadoyi ton.»

Maandeeji fii Artoygol Iisaa Almasiihu on
(Mat. 24.1-2; Mrk. 13.1-2)

^d 20:42-43 20.42-43. Zab. 110.1

⁵ Nde tawnoo woɓɓe no yewta fii *juulirde mawnde nden e kon ko nde fotiniraa kaaye labaade e piiji ittaadi sadaka, onsay Iisaa wi'i be:

⁶ «Nalaade no ara nde tawata koo ko yi'oton doo fow lancaama, hay hayre e hoore hayre luttoytaa doo.»

⁷ Onsay be landii mo, be wi'i: «Karamoko'en, ko honde tuma dɗun wadoyta e ko hondun wonoyta maande laatagol dɗun?»

⁸ Iisaa jaabii be, wi'i: «Reenee e faljineede, ko fii buy aroyay baarora innde an nden hara no wi'a ko kapun woni *Almasiihu on, saa'i on badike. Wota on jokkoy ben.

⁹ Awa kadi nde nanoyɗon fii hareeji e mur-taldu woo, haray wota on hulu. Ko fii ko dɗun haani adaade wafude, kono lannoode nden hinaa don kisan.»

¹⁰ O wi'i be kadi: «Hareeji wadoyay hakkunde leyyi dɗin. Laamateerijji dɗin kadi immondirana.

¹¹ Awa kadi dimbande leydi tiidude wafa, heege e jebbeeli raabooji wafa e nokkeeli goo, kaawakeeji hulbiniidi wafa, maandeeji njani kadi wafa ka kammu.

¹² «Kono doo e dɗun, be faway on juude, be cukkoo on, be naɓoyay on ka juulirde, be bugoo on ka kaso, be ardoo on haa e lambe ben e yeesoobe diiwe den sabu innde an nden.

¹³ Kono dɗun wonanoyay on sabu no seeditoron.

¹⁴ Fibe ka berde mon wonde on hebulotaako jaabagol ko liddetedon kon.

¹⁵ Ko fii mi okkoyay on faamu, mi longina on konguɗi haa ka tawata aybe mon ben waawataa

dartaade on maa yedda.

¹⁶ Awa hay mawbe mon ben e neene-gootoobe mon ben e sibbe mon ben e yibbe mon ben wadoyay on e joge be wona sabu wobbe e mon waree.

¹⁷ Fow apoyay on sabu innde an nden.

¹⁸ Kono cukulol hoore mon hay gootol majjoytaa.

¹⁹ Kono si on ṅapnike, haray on hiwii wonkiiji mon ḍin.

²⁰ «Nde yi'udon koneeli ḍin daakanike saare Yerusalaam nden haa hunditii woo, haray andee lancagol mayre badike.

²¹ Onsay yo hodube ka diiwal Yahuuda ben dogir ka pelle, yo wonbe ka nder saare Yerusalaam ben kadi yaltu. Wota wonbe ka fulawaa ben kadi aru ka saare.

²² Ko fii den wonoyay jalaade yottande fii laatingol kala ko windinoo.

²³ E nder den balde ḍon, bone wonanay sowiibe ben e muyninaybe ben. Ko fii annde tiidunde waday e leydi ndin, tikkere yana e hoore oo jamaa.

²⁴ Be libiroyee mbelndi kaafa, be nabee, be maccindinanoyoo leyde ḍen fow. Be wonaa Yahuudiyanke ben yaabita Yerusalaam haa saa'iiji ḍi be happanaa ḍin timma.

²⁵ «Awa kadi maandeeji wadoyay ka naange e ka lewru e ka koode. Jamaaji ḍin maapoo ka hoore leydi haa be jiboo ko be wada sabu uumaango ndiyan ḍan ka baharu e ko ḍan piyondirta kon.

²⁶ Yimbe ben faddee kulol e nder ko be miijotoo fii ko aroyta ka hoore leydi kon, ko tiidfi

kon ka kammu kadi dimboyoo.>

²⁷ Ontuma non *Bii-Aaden on yi'oyte, no ara e duulere, hara himo arda e bawgal e mangural mawngal.

²⁸ Nde d̄fun fud̄d̄ii wad̄ude woo, haray bantee townon ko'e mon d̄fen, ko fii haray kisiyee mon on b̄adike.»

²⁹ Onsay o wad̄fani be ngal misal d̄oo, o wi'i be: «Ndaaree kii yibbehi maa led̄de goo.

³⁰ No de wilitiri, on andanay hoore mon wonde setto ngon b̄adike.

³¹ Ko wano non kadi, no yiirud̄on d̄ii piiji no wad̄a woo, haray andee wonde *laamu Alla ngun b̄adike.

³² Ka haq̄iiqa mi andinii on, d̄fun fow wad̄ay ado nguu jamaanu feyyude.

³³ Kammu ngun e leydi ndin feyyay, kono min kongud̄i an d̄in feyyataa.

³⁴ «Reenee hoore mon fii wota berde mon d̄fen heewu anndeeji aduna maa faale jaamugol yara haa betoo, haa nde ndee jalaande mawnde juhirta on wa pircol.

³⁵ Ko fii nde hewtay e hoore kala wondo e ndelo oo aduna.

³⁶ Findinee hakkillaaji mon d̄in saa'i woo saa'i, torod̄on fii no hebiron doole dadugol d̄in piiji wad̄oyayd̄i, e fii no daroroyodon yeeso Bii-Aaden on.»

³⁷ Tawi e nder palle d̄fen, Iisaa waajotono ka juulirde mawnde, o waaloya jemma e hoore ngoo fello wi'eteengo *Zaytuuni.

³⁸ Jamaa on fow dawrayno ka juulirde mawnde fii hefagol mo kanko Iisaa.

22

Fii no Iisaa Janforaa

(*Mat. 26.1-5; Mrk. 14.1-2; Yhn. 11.45-53*)

¹ Hari *Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen nden badike, nden no wi'ee kadi *Juldeere Yawtaneede.^d

² Tawi hooreebe *yottinoobe sadaka ben e jannooŋe fii Sariya on ben no dabɓaynoo feere no be mulira Iisaa, kono tawi hibe huli jamaa on.

³ Onsay Ibuliisa naati e bernde Yudaasi, ɗun ko oo jammaaɗo Iskariiyu, on ko tawaaɗo e *sahaabaabe Iisaa ben sappoo e ɗiɗo.

⁴ On yahi yewtidoyi e hooreebe yottinoobe sadaka ben wondude e halfinaabe aynugol *juulirde mawnde nden fii no o wattira Iisaa e juude mabbe.

⁵ Ben weltori ɗun, be haldi yeenugol mo kaalisi.

⁶ O jabi ɗun, o woni e dabɓugol feere no o wattira Iisaa e juude mabbe, hara jamaa on hoyɗaali.

Fii Nafakka Juldeere Yawtaneede nden

(*Mat. 26.17-29; Mrk. 14.12-26; Yhn. 13.21-30*)

⁷ Bay palaande Juldeere Bireedi de Aldaa e Lewen nden hewtii, ɗun ko palaande hirsanteende baalun nden,

⁸ onsay Iisaa immini Petruusu e Yuuhanna, o wi'i be: «Yahee moyyanon en nafakka fii ko nafoden ka juldeere.»

⁹ Ben wi'i mo: «Ko honto faaladon yo men moyyanoy en ɗun?»

^d 22:1 22.1 Egg. 12

10 Onsay o wi'i be: «No naatirfon ka saare, on fottay e gorko rondiifo loonde ndiyan. On jokkay mo haa e suudu ndu o naati e mun woo.

11 Onsay on wi'ay jom suudu ndun: «Karamoko'en wi'ii men yo men lando on: Ko e suudu hondu be nafodata e taalibaaɓe maɓɓe ben nafakka Juldeere Yawtaneede nden?»

12 Ontuma o hollay on konkooru njandu weyyitaandu ka koore dow. Ko fon moyyinton.»

13 Be yahi be tawroyi no o haalirannoo be non, be moyyini nafakka juldeere nden.

14 Bay saa'i on hewtii, Iisaa ɓadii fii nafagol wondude e sahaabaabe be o toɗɗinoo ben sappoo e ɗiɗo.

15 Onsay o wi'i be: «Miɗo faalanoo fota hawtidugol e mon oo nafakka ado mi tampude.

16 Ko fii mi andinii on, mi jaamitataa oo nafakka ndee juldeere hande kadi haa nde laatoyoo ka *laamateeri Alla.»

17 Onsay o yetti jardukun wadforkun njaram, o jarni Alla, o wi'i: «Jabee kun jardukun njaram, senditon hakkunde mon.

18 Ko fii mi andinii on, mi yaritataa hande kadi njaram ɓiɓɓe wiiju haa tuma laamateeri Alla ndin ari.»

19 Bawto ɗun o yetti kadi bireedi, o jarni Alla, o tayiti, o jonni be, o wi'i: «Dundoo ko bandu an ndu okkadon ndun nii, wadɗee ɗundoo maande ko anditiron fii an.»

20 Ko wano non kadi, bay be gaynii jaamude, o yetti jardukun wadforkun njaram, o wi'i: «Kun

jardukun ko maande fii *ahadi heyri tippundi e dan yiiyan an hibboyteefan fii mon.

²¹ Kono non janfotooɗo lan on no naamidude e an.

²² Bii-Aaden* on no yahude wano muuyiranoo non, kono bone wonanii on janfotooɗo mo!»

²³ Onsay be woni e landondirgol, wi'a: «Hara ko hombo e men wadofya ɗun?»

*Fii Yedeteebe Laamu ben ka Laamateeri Alla
(Mat. 20.25-28; Mrk. 10.42-45)*

²⁴ Yeddondiral wadi hakkunde mabbe fii andugol ko hombo e mabbe gasata wonude mawɗo.

²⁵ Onsay Iisaa wi'i be: «Lambe diya leyyi no laamori di doole, ben laamiibe no wi'aa wadofbe ko moyyi.

²⁶ Kono onon, wota on wa'u wa ben. Burɗo teddude on e mon, yo wa'u wa suka. Awa kadi lando on, yo wa'u wa kurkaadu.

²⁷ Hara ko hombo buri teddude hakkunde wondo nafaade on e wondo bannude nafakka on? Hinaa wondo nafaade on? Min-le non, mido woniri hakkunde mon wa on bannoowo.

²⁸ Onon-le, ko onon wondunoo e an e nder dɗii tampereji an fow.

²⁹ Ko ɗun wadi si mi lamminiray on wano Baaba an lamminirimmi non,

³⁰ fii no jaamiroyon yaron ka ndaɗɗudi an, ɗun ko ka nder laamateeri an, joodofon kadi ka julle laamu fii laamoyagol *bolondaaji Isra'iila ɗin sappoo e ɗiɗi.»

³¹ Onsay Iisaa wi'i: «Sim'uunu, Sim'uunu! Ibuliisa torike hendagol on, wesira wa nendi.

³² Kono min mi toranike ma fii wota gomdinal maa ngal hayru. An kadi tuma yiltitidfaa e an eto tabintinaa wondiɓbe maa ben.»

³³ Onsay Sim'uunu Petruusu jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, mido hebulanii yaadugol e maa haa e kaso maa haa e mayde.»

³⁴ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Petruusu, mi andinii ma, ndonto yoggataa hande hara a yeddaali wonde hidfa andimmi haa timma laabi tati.»

³⁵ O wi'i be kadi: «Fewndo ko mi neli on e ɓaawo mbuudi e bonfo e pade, on ɓakkiroyano ton godfun?»

Be jaabitii: «Hay huunde.»

³⁶ O wi'i be kadi: «Jooni non ko nii: Kala jogiido mbuudi yo yettu, wano non kadi on mo no mari bonfo yo yettu, awa kadi mo maraa kaafa e mon yo yeeyitu waramba mun on sooda.

³⁷ Awa mi andinii on, bee ko windii fii an kon laato, wonde: «O wattidete e waɗooɓe bone ben.»^e Wano non kadi, kala ko windanoo fii an kon ko e laataade woni.»

³⁸ Onsay be wi'i mo: «Koohoojo, e hino ɗoo kaafaaje ɗidi.»

O wi'i be: «Awa yonii.»

Fii no Iisaa Torori Alla ka wi'etee ɗon Jatsaymaani

(Mat. 26.36-46; Mrk. 14.32-42)

³⁹ Ontuma o yalti o yahi ka Fello *Zaytuuni wano o woowiri non. Taalibaabe makko ben kadi jokki mo.

^e **22:37** 22.37 Isa. 53.12

⁴⁰ Bay be hewtii e nden nokkuure, o wi'i be: «Toree Alla fii wota on naatu e jarrabi.»

⁴¹ Onsay o wodfditori be yeru bugannde hayre, o jiccii o torii,

⁴² o wi'i: «Baaba an, si hidfa faalaa, yo kun jardukun tampere pottito lan. Kono non wota faale an on wadu, kono yo faale maa on wadu.»

⁴³ Onsay malaa'ikaajo iwri ka kammu, ari e makko no tiidina mo.

⁴⁴ Bay sonjaa wonkii hebii mo, o burti toragol. Onsay lakkere makko nden wa'i wa cinte yiiyan de no sinta e leydi.

⁴⁵ Bay o gaynii toragol, o immii o yahi ka taalibaaabe makko ben woni ton, o tawi hibe daanii sabu annde nde be wondi nden.

⁴⁶ Onsay o wi'i be: «Ko fii hondun daanantodon? Immee torodon fii wota on naatu e jarrabi.»

Fii no Iisaa Nangiraa

(Mat. 26.47-56; Mrk. 14.43-50; Yhn. 18.3-12)

⁴⁷ E nder ko o yewtata kon, hawrondiri jamaa yimbe hewtii. Tawi ko oo wi'eteedo Yudaasi tawdaado e sappoo e didoobe ben ardii ben. On badii Iisaa fii lunnagol mo.

⁴⁸ Onsay Iisaa wi'i mo: «Yudaasi, hara ko lunnagol janfortaa Bii-Aaden on?»

⁴⁹ Bay wondibbe Iisaa ben sogitike ko saatii wafude kon, onsay be wi'i: «Koohoojo, hara yo men huutor kaafaaje amen den?»

⁵⁰ Tun godfo e maabe soppi kurkaadu yotinoowo mawfo sadaka on, o itti mo nowru jaamuru ndun.

⁵¹ Kono Iisaa yetti haala kan, wi'i: «Hattinee d'oo!» Onsay o meemi nowru on ndun, ndu wattii.

⁵² Iisaa wi'i ben arɓe hendagol mo kadi, d'un ko hooreeɓe yottinooɓe sadaka ben e hooreeɓe aynoobe juulirde mawnde nden e mawbe ben: «Hidon ardi e kaafaaje e bedi wa si ko nguɗjo arandon.

⁵³ Hara-le pande woo mido wondi e mon ka juulirde mawnde, kono on fawaali juude e an. Kono d'oo ko saa'i mon nii, e saa'i mbawdi nibe den.»

Fii no Petruusu Yeddiri fii Iisaa

(Mat. 26.69-75; Mrk. 14.66-72; Yhn. 18.15-18, 25-27)

⁵⁴ Bay wonii ɓe nangii Iisaa, ɓe nabi mo ka galle yottinoowo mawɗo sadaka on. Petruusu iwtiri ɓaawo mabbe ka wodɗitii.

⁵⁵ Onsay ɓe hubbi yiite ka hakkunde tande, ɓe joodfii. Petruusu kadi ari joododi e mabbe.

⁵⁶ No debbo kurkaadujo goo yiirunoo mo kanko Petruusu himo joodfii ka binde yiite, kanko debbo on o tenyini mo, o wi'i: «Oo d'oo ko wondid'oo Iisaa!»

⁵⁷ Kono kanko Petruusu o yeddi, o wi'i: «Hey ko an yo debbo, min mi andaa oo.»

⁵⁸ Bay nettii seeda, god'oo goo kadi yi'i mo, wi'i: «An ko a tawdaado e mabbe.»

Petruusu wi'i onɗon kadi: «Mi tawdaaka e mabbe!»

⁵⁹ Bay wonii embere saa'i gooto feyyii, god'oo goo kadi catii, wi'i: «Pellet, oo ko wondid'oo makko nii, ko fii oo ko mo Jaliilu.»

⁶⁰ Petruusu jaabii onfon kadi, wi'i: «An mi andaa ko hondun wondaa wowlude!» Wa fewndo o wowlata d'un, ndontoori ndin yoggi.

⁶¹ Onsay Koohoojo on yeyyitii, cikki gite mun den e Petruusu. Tun Petruusu anditi fii ko Koohoojo on wowlannoo mo kon wondema: «Ado ndonto yoggude hande, haray a yeddii fii an haa timmii laabi tati!»

⁶² Onsay Petruusu yalti ka yaasi, o wulli wullaandu sattundu.

⁶³ Tawi yimbe joginoobe Iisaa ben no jalaynoo mo luuboo,

⁶⁴ awa kadi be buumayno mo yeeso ngon, be wi'a: «Hotto ko hombo luubi-maa!»

⁶⁵ E hoore d'un be kongayno mo, be hoyna.

*Fii no Iisaa Nabiraa Yeeso Mawbe Jamaa on
(Mat. 26.59-68; Mrk. 14.55-64; Yhn. 18.19-24)*

⁶⁶ Bay weetii, mawbe jamaa on, d'un ko hooreebe yottinoobe sadaka ben e jannoobe fii Sariya on ben, mottondiri. Be addi Iisaa ka yeeso dental mabbe,

⁶⁷ be wi'i mo: «Si tawii ko an woni *Almasiihu on, wowlan men.»

Iisaa jaabii be, wi'i: «Si mi haalanii on, on hoolotaako,

⁶⁸ awa kadi si mi landike on, on jaabotaako lan.

⁶⁹ Kono gila jooni Bii-Aaden on joodoto ka sengo jaamo Allaahu on, on Jom Bawgal.»

⁷⁰ Be fow be wi'i: «Kere ko an woni *Bidfo Alla on?»

Ontuma o wi'i be: «Ko ko wowludon kon onon tigi, ko mi d'un.»

⁷¹ Onsay be wi'i: «Ko seedee hombo faalafen kadi? Kanko tigi o wowlai, en nanii!»

23

Fii no Iisaa Addiraa Yeeso Lambe Diiwe den
(*Mat. 27.1-2, 11-26; Mrk. 15.1-15; Yhn. 18.28-40*)

¹ Onsay dental ngal fow immii nabi Iisaa ka Pilaatu.

² Be woni e toopugol mo, wi'a: «Men taw oo no murtinde jamaa men on hada be yobugol lando mawdo Roomu on sagalle. Awa kadi himo wi'itii *Almasiihu, d'un ko lando.»

³ Pilaatu landii mo, wi'i: «Hara ko an woni lando Yahuudiyanke'en?»

Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko wano wi'irdaa non.»

⁴ Onsay Pilaatu wi'i hooreebe *yottinoobe sadaka ben e jamaa on: «Mi yi'aali hujja woo ko oo neddo jogoree!»

⁵ Kono be catii e d'un, be wi'i: «Himo lowirde jamaa on jannugol be. O fuddii gila ka diiwal Jaliilu, o rewi e diiwal Yahuuda ngal fow haa o hewtii d'oo jooni.»

⁶ Bay Pilaatu nanii d'un, o landii si oo neddo ko mo Jaliilu.

⁷ Bay kanko Pilaatu o andii wonde Iisaa ko e laamateeri *Heroodu ndin jeyaa, o feyyini mo ka Heroodu. Tawi e den balde don, on no Yerusalaam.

⁸ Bay Heroodu yi'ii Iisaa, d'un weltini mo fota. Tawi gila neebi himo faalanoo mo yi'ude sabu ko o nanaynoo no wowlee fii makko kon. Awa kadi himo faalanoo yi'ude himo wada kaawakeeji moyyi goo.

⁹ O landii mo haa juuti, kono Iisaa jaabaaki mo fus.

¹⁰ Tawi hooreeɓe yottinoobe sadaka ben wondude e jannoobe fii Sariya on ben no ɗon, ben no toɗna mo toɗne sattude.

¹¹ Heroodu e suufaabe mun ben kadi jali mo aybini. Onsay o borni mo dolokke fotuɗo, o nattani mo Pilaatu.

¹² Nden jande tigi Pilaatu e Heroodu ben ayrunoobe welditi.

¹³ Ontuma Pilaatu nodditi hooreeɓe yottinoobe sadaka ben e yeesoobe ben wondude e jamaa on,

¹⁴ o wi'i be: «On addanii lan oo nedɗo, on wi'ii ko kanko woni murtinde jamaa on. E hino mi landike mo e tawnde mon, mi yi'aali dalil woo e hoore oo nedɗo ko toɗiron mo.

¹⁵ Awa Heroodu kadi-le wano non, ko fii o artiranii en mo. Awa-le oo nedɗo wadaa hay huunde ko foddi e wareede.

¹⁶ Jooni mi donkinay mo, mi accita.»

¹⁷ Tawi no farlii mo kanko Pilaatu, juldeere bee accitangol be nangaado goo.

¹⁸ Onsay be fow be sonki, be wi'i: «Waree oo ɗoo! Accitanon men Barabaasi!» (

¹⁹ Tawi on-le ko sokiraa, ko sabu gere no waɗunoo ka saare e waru hoore.)

²⁰ Pilaatu yewti be fahin, bay hari no e fondo makko accitugol Iisaa.

²¹ Kono hiɓe sonkaynoo, wi'a: «Fempee mo! Fempee mo!»

²² Pilaatu wi'i be tammun: «Hara ko hondun oo bonni? Min mi yi'aali dalil woo ko oo wariree. Jooni mi donkinay mo, mi accita.»

23 Kono be catii e dʒun e hoore sonko njano, hibe toroo yo o fempe. Ngon sonko maʒbe fooli mo kanko Pilaatu.

24 Pilaatu jabani be faale maʒbe on.

25 O acciti on mo be torii mo fii mun, dʒun ko oo sokiranooɔo fii gere e waru hoore, o waɔi Iisaa faale maʒbe on.

Fii no Iisaa Wariraa

(Mat. 27.32-44; Mrk. 15.21-32; Yhn. 19.17-27)

26 Fewndo be nabaynoo Iisaa fii warugol mo, be hendii goɔɔo mo Sirenii iwaynooɔo ngesa, on no wi'ee Sim'uunu. Be rondi mo *leggal altindiraangal ngal, o iwtiri baawo Iisaa.

27 Tawi jamaa moolanaaɔo no iwtiri baawo makko wondude e rewbe, ben no wulla fesa fii makko kanko Iisaa.

28 Onsay Iisaa fewtiti be, wi'i: «Ko onon yo rewbe Yerusalaam, wota on wullu fii an, kono wullee fii mon e fii biɔbe mon ben.

29 Ko fii palaade no aroya ka wi'oytee: «Mal-oore wonanii ben be jiidotaako e ben be hebaali biɔbe e ben be muyninaali!»

30 Onsay yimbe ben wi'oyay: «Pelle yanee e hoore amen! Cehe suumee men!»

31 Hara si ledɔe kecce den warraama nii, haray ko honno yorɔe den warroytee?»

32 Tawi bonbe dɔɔo no nabideede e Iisaa fii waridoyegol e makko.

33 Bay be hewtii e ndee nokkuure wi'eteende Laalagal Hoore, be fempi mo dʒon wondude e ben bonbe dɔɔo, goɔɔo on ka sengo makko jaamo, oya on ka nano makko.

³⁴ Onsay Iisaa wi'i: «Baaba an, yaafo bee, ko fii be andaa koo ko be woni wadfude.» Onsay ben suufaabe sendiri concii makko dfin urbaƴ.

³⁵ Tawi yimbe ben no darii dƴon no ndaara. Yeesooƴe ben kaƴun no awmotonoo mo, wi'a: «O dandii beya, awa yo o dandu hoore makko kadi si tawii ko kanko woni Almasiihu Alla, Subaado on!»

³⁶ Suufaabe ben kaƴun kadi no jalaynoo mo, be baadii baƴƴangol mo ndiyan lammudan,

³⁷ hiƴe wi'a: «Si tawii ko an woni Lando Yahuudiyanke'en, dandito an tigi!»

³⁸ Tawi no windii dow makko wonde: «Oo dƴoo ko Lando Yahuudiyanke'en nii.»

³⁹ Tawi bondo mo o fempidaa wengaa goo no hoynaynoo mo, wi'a: «Wonaa an woni Almasiihu on? Awa dandu goy hoore maa, dandaa men menen kadi!»

⁴⁰ Kono dƴimmo makko on feli mo, wi'i: «An a hulataa Alla? An oo yagginiraado wa makko,

⁴¹ enen dƴido-le hiƴen foddi e dƴun, ko fii ko kuude men hettuden. Kono oo dƴoo wadaali hay fus ko boni.»

⁴² Onsay o wi'iti kadi: «Iisaa, anditoyee fii an tuma artoydƴon ka laamu mon.»

⁴³ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Mi holnii ma won-dema hande tigi a wunday e an ka aljanna.»

Fii Mayde Iisaa nden

(Mat. 27.45-56; Mrk. 15.33-41; Yhn. 19.25-30)

⁴⁴ Bay wonii naange e hoore, niwre wadi e leydi ndin fow haa ka baawo fanaa.

⁴⁵ Naange ngen wepi, *wirngallo hormorde nden ka *juulirde mawnde feeri e hakkunde.

⁴⁶ Iisaa ewnii ko tiidi, o wi'i: «Baaba an, mi wattii ruuhu an on e juude maa.» No o gaynirnoo wi'ude d'un, o timmi.

⁴⁷ Bay hooreejo suufaaɓe ɓen yi'ii kon ko wadi d'on, o mawnini Alla, o wi'i: «Ka haqiiqa, hari oo neddo ko feewudo.»

⁴⁸ Bay jamaa arnoobe yi'ugol ko wadaynoo d'on kon yi'ii d'un, ɓe yiltitii hibe tappitoo e ɓerde.

⁴⁹ Tawi kala andunoobe mo kanko Iisaa, wondude e rewɓe iwtirnoobe ɓaawo makko ɓen gila Jaliilu, no darii ka wodditii, no ndaara kon ko woni wadude.

Fii no Iisaa Surriraa

(Mat. 27.57-61; Mrk. 15.42-47; Yhn. 19.38-42)

⁵⁰ Tawi neddo moyyo feewudo wi'eteedo Yuusufu no tawanoo e ngal dental mawɓe *Banii-Isra'iila'en ɓen,

⁵¹ on kapun jabaano taweede e fewjoore mabbe nden e den kuude mabbe. Hari on ko jeyaado e ndee saare Yahuudiyankeefe wi'eteende Raamati, tawi on ko *laamu Alla ngun tijji.

⁵² On yahi ka Pilaatu, o torii mo hettugol furee Iisaa on.

⁵³ Bawto d'un, o yahi, o tippini furee Iisaa on ka hoore leggal, o tumbi e kasannge, o belnoyi mo e qaburu asaado e feto, mo hari hay gooto surraaka e mun.

⁵⁴ Dun hawri pande hebulanagol *jalaande fowteteende nden, bay hari nden ɓadike ka naata.

⁵⁵ Rewbe ardunoobe e Iisaa ben gila Jaliilu jokki Yuusufu, be yi'oyi yenaande nden e no furee on belniraa.

⁵⁶ Onsay rewbe ben yiltitii fii moyyinoygol tiiri e angiri. No asewe on naatirnoo, be fowtii wano Sariya on wi'iri non.

24

Fii Wurniteede Iisaa Almasiihu on (Mat. 28.1-10; Mrk. 16.1-8; Yhn. 20.1-10)

¹ E alat, d'un ko jallal aranal e nder yontere nden, ben rewbe dawi bimbi subaka ka yenaande, hife yoobii tiiri ndi be moyyinnoo.

² Be tawi hayre ombiranoonde yenaande nden tallaama,

³ be naati, kono be tawaali ton furee Iisaa Koohoojo on.

⁴ Wa fewndo ko be miijotoo fii d'un, worbe dido borniibe concii jalbudii, feenani be.

⁵ Be fow be huli, be ugginii ka leydi. Kono ben worbe dido wi'i be: «Ko fii hondun dabbitanton wurdoo on e hakkunde maybe ben?»

⁶ O alaa doo, o immintinaama. Anditee ko o wowlanaynoo on kon fewndo o wonnoo Jaliilu,

⁷ himo wi'aynoo on: «Bee *Bii-Aaden on watee e juude junuubanke'en, o fempee, o waree, o immintinoyee ka jalaande tammere.» »

⁸ Tun, ben anditii d'in kongudi Iisaa Almasiihu on.

⁹ Onsay be iwi ka yenaande don, be yahi yeetoyagol d'un *sahaabaabe ben sappoo e go'o wondude e heddiibe ben fow.

10 Ben rewbe ko Mariyama Magaduuna e Yuuwanna e Mariyama yumma Yaaquuba wondude e wobbe goo, wowlanoynoo dɔn sahaabaabe ben sappoo e go'o.

11 Kono be ronki hoolaade ben rewbe, tawi kongudɔ ben dɔn no wa'ani be wa fuyanteeji.

12 Kono Petruusu immii dogiri ton. Bay o hewtii, o ugginii ka yenaande, ko kasannge on tun o yi'i ton. Onsay o hooti ka makko e hoore himo naldɔ sabu kon ko wadɔ.

Fii Taalibaabe ben Didɔ ka Laawol Emayuusu (Mrk. 16.12-13)

13 Tawi nden pande tigi didɔ e mabbe no yahaynoo e hodɔ no wi'ee Emayuusu wodɔdɔtorngo Yerusalem embere kilomeeterji sappoo e didɔ.

14 Tawi ben no yewta fii ko wadɔnoo kon fow.

15 Wa fewndo ko be yewtata dɔn be landondira, Iisaa badii be, o waddi e mabbe laawol.

16 Kono tawi giide mabbe den no wirnanaa anditugol mo.

17 Onsay o wi'i be: «Ko kongudɔ hondɔ wondɔn bugondirde e nder nduu yaadu mon?»

Be dartii, be yoomi.

18 Onsay godɔ e mabbe wi'eteedo Keleyopaasu jaabii mo, wi'i: «Haray ko an tun woni kodo wondo Yerusalem mo andaali ko wadɔ kon e dee balde dɔo?»

19 Onsay o wi'i be: «Hondɔn?»

Be wi'i mo: «Koo ko wadɔ e hoore Iisaa oo jeyaado Naasirata, dɔn ko oo annabaajo jom kuugal e kongol yeeso Alla e yeeso jamaa on fow,

20 e ko honno kadi hooreebe *yottinoobe sadaka men ben e hooreebe men ben wattiri mo

e juufde beya fii yo ben jaawu mo, be fempa mo e leggal, be wara.

²¹ Meden tanyininoo ko kanko yaltinayno *Banii-Isra'iila'en e njaggu. Kono e nder d'un fow, e hino hebii hande balde tati gila d'un wadi.

²² Awa kadi rewbe wondibbe amen goo njaldinii men fota, nde be dawunoo ka yenaande,

²³ be tawaali ton furee makko on. Be ari be wi'i men malaa'ikaabe feenanii be, ben wi'ii be wonde kanko Iisaa himo wuuri.

²⁴ Onsay wondibbe amen goo kadi yahi ka yenaande, be tawaali furee Iisaa on ton, tawi ko no rewbe ben wiirunoo men non tigi woniri!»

²⁵ Onsay kanko Iisaa o wi'i be: «Ko onon yo njoofoobe, hidon nennanii gomdingol kala ko annabaabe ben *hiitinoon kon!

²⁶ Hara haananaa *Almasiihu on ka o tampira nii ado o naatude ka mangural makko?»

²⁷ Onsay o nangi sifanagol be ko windii fii makko kon fow ka defte, gila e Muusaa e beya annabaabe fow.

²⁸ Bay wonii be hadike hofo ngo be yahaynoo e mun ngon, o faaminani be wonde ko toonin ton o sutii.

²⁹ Kono be jeeji mo, be wi'i: «Wonen, ko fii naange ngen yoroyii, nibbay woni.» Onsay o naatidi e mabbe.

³⁰ Fewndo o joododi e mabbe fii jaamugol, o yetti bireedi on, o du'ii, o tayiti, o jonnii be.

³¹ Tun, giide mabbe den udditii, be anditi mo, onsay o majjitori be.

³² Be woni e wi'indirgol: «Hinaa berde men den no amaynoo weltaare fewndo ko o yewtata

en ka laawol, o sifanoo en ko windii kon ka defte?»

³³ Be immii kisan, be yiltitii Yerusalaam, be ari be tawi sahaabaabe ben sappoo e go'o e wondibbe mun ben no mottondiri don.

³⁴ Tawi ben wonnoobe don no wi'a: «Ka haqiiqa, Koohoojo on immintinaama, o feepanii Sim'uunu!»^g

³⁵ Onsay beya d'ido kadi sifanii be ko be yi'i kon ka laawol e ko honno be anditiri mo ka sendo bireedi.

Fii no Iisaa Feepirani Sahaabaabe ben

(Mat. 28.16-20; Mrk. 16.14-18; Yhn. 20.19-23)

³⁶ Wa fewndo ko be yewtaynoo don, kanko tigi o ari hakkunde mabbe, o wi'i be: «Yo jam wonu e mon!»

³⁷ Tun be denyii, be huli, be sikki ko mbeelu be yi'i.

³⁸ Kono o wi'i be: «Ko hondun jibidon? Ko fii hondun kadi ndee sikkitaare wonani ka berde mon?»

³⁹ Ndaaree dee juude an e dee koyde an. Ko min tigi nii! Meemee lan, ndaaron, ko fii mbeelu alaa teewu, alaa yi'e, on yi'ii-le min mido mari.»

⁴⁰ Bay wonii o wi'ii don, onsay o holli be juude makko den e koyde makko den.

⁴¹ Bay tawii e nder weltaare mabbe nden haa jooni be hoolaaki, hiibe e nder njalaw, onsay o wi'i be: «Hara hidon mari doo godfun ko jaametee?»

⁴² Onsay be bannani mo huntere lingii sa'aangii.

^g **24:34** 24.34 Ko Sim'uunu oo doo woni jammaado Petruusu.

⁴³ O yetti ngii, o nafii yeeso mabbe.

⁴⁴ Onsay o wi'i be: «Ko dundoo mi wowlannoo on fewndo mi wondunoo e mon, wonde bee ko windii fii an kon fow ka Sariya Muusaa e ka Zabuuraa e ka defte beya annabaabe laatoo.»

⁴⁵ Ontuma o udditani be hakkille mabbe den fii no be faamira defte den.

⁴⁶ O wi'i be kadi: «Ko dundoo windii wondema Almasiihu on tampay, o immintinee e hakkunde maybe ben ka pallal tammal.

⁴⁷ Awa kadi leyyi din fow waajete e innde makko gila Yerusalaam fii yo be tuubu, be yaafanee junuubaaji mabbe din.

⁴⁸ Ko onon woni seedeebe dun ben.

⁴⁹ Jooni non mi addanoyay on ko Baaba an fodunoo kon. Kono onon luttee ka nder saare, haa tuma yedadon bawgal iwrayngal ka dow ngal.»

*Fii Yentineede Iisaa Almasiihu on
(Mrk. 16.19-20; Sah. 1.9-11)*

⁵⁰ Bawto dun Iisaa nawri be telen *Betanii, o fonti juude makko den, o du'anii be.

⁵¹ Wa fewndo ko o du'antoo be, o acci be don, o yentinaa ka kammu.

⁵² Bay kambe be sujjanii mo, be yiltitii Yerusalaam e hoore welo-welo mawngo.

⁵³ Onsay be tabiti ka *juulirde mawnde, hibe mawnina Alla.

**Version Pular Fuuta-Jallon
The New Testament in the Fouta-Jallon Pular
language of Guinea**

copyright © 2010 Pioneer Bible Translators

Language: Pular

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation, published by Pioneer Bible Translators, was published in 2011.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact wab.admin@pbt.org.

The translation was completed in collaboration with Christian Reformed World Mission.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-02-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

024b8126-79ef-5039-bc54-7d61889f8ae6